اولین روزنامه سهامداری ایران (خبرنگاران و کارکنان)

صمت
صنعت معدن تجارت

شنبه
• ۵ آذر ۱۴۰۱
• اول جمادی‌الاول ۱۴۴۴
• ۲۶ نوامبر ۲۰۲۲

• سال سی‌ودوم شماره پیاپی ۳۵۲۴ • دوره جدید سال نهم شماره ۲۲۰۶ • ۱۶ صفحه • قیمت: ۵۰۰۰ تومان

www.smtnews.ir - http://Telegram.me/smtnews

برنامه‌ریزی هوشمندانه برای تکرار رکوردشکنی
۵

سرمقاله

امنیت اقتصادی در گرو قوانین شفاف و باثبات ۲

یادداشت‌های امروز

دوران سخت‌تری پیش‌روی کارآفرینان است ۴

جایگاه الگوی کشت در امنیت غذایی پایدار ۹

فساد مسکن مهر تکرار می‌شود؟ ۱۰

خصوصی‌سازی امنیت شغلی را کم کرد ۱۲

چطور با فیشینگ بجنگیم ۱۴

پرونده

پیش‌نیازهای تحقق توسعه پایدار از نگاه کارشناسان بررسی شد

معجزه امنیت اقتصادی

امنیت پول می‌آورد ۳
سرمایه‌گذاری توجه ویژه می‌خواهد ۴
وفای به عهد حرف اول را می‌زند ۸
از کدام امنیت حرف می‌زنید؟ ۹
بحران امنیت انرژی جدی شد ۱۰
نبود امنیت شغلی، بحران بزرگ کارگران ۱۲
روایتی از فرجام تلخ فعالان مجازی ۱۳
بانکداری ایمن، شاهراه ورود به بازارهای جهانی ۱۴
تضمین امنیت غذایی با اصلاح الگوی کشت ۱۶

عکس: ایسنا

انا لله و انا الیه راجعون

سرکار خانم نسرین حمزه‌پور

هنرمند نقاش

درگذشت مادر ارجمند را صمیمانه به آن خانواده محترم تسلیت عرض نموده و برای جنابعالی و بازماندگان آرزوی سلامتی داریم.

اکبر نعمت‌الهی – ناصر بزرگمهر

انا لله و انا الیه راجعون

سرکار خانم فرحناز صدیقی

درگذشت مادر ارجمند را صمیمانه تسلیت می‌گوئیم و برای جنابعالی و بازماندگان آرزوی سلامتی داریم.

خسرو رفیعی، جواد قاسمی، فاطمه پیرانی، لیلا نوری، ابوالقاسم حکیمیان، ناصر بزرگمهر و جمعی از دوستان انجمن روابط عمومی ایران

صبانور

آگهی مزایده گندله آهن – شماره ۱۴۰۱۰۱

شرکت توسعه معدنی صنعتی صبانور در نظر دارد مقدار تقریبی ۶۰،۰۰۰ تن(۱۰ ٪ ± به انتخاب فروشنده) محصول گندله آهن خود را به صورت یکجا و آماده فروش با Fe تقریبی ۶۵ درصد در محل انبار بندر امام خمینی(ره) و به روش FOB از طریق مزایده عمومی به فروش برساند.

متقاضیان می‌توانند پیشنهاد قیمت و تضمین خود را حداکثر تا تاریخ ۱۴۰۱/۰۹/۱۲ به نشانی: تهران، سعادت‌آباد، نرسیده به خروجی آیت‌ا... هاشمی‌رفسنجانی شرق، خیابان حق‌طلب غربی (۲۶)، پلاک ۴۹، ساختمان صبانور، طبقه چهارم، واحد فروش ارسال نمایند.

بازگشایی پاکات به‌صورت غیرحضوری در تاریخ ۱۴۰۱/۰۹/۱۲ و نتیجه مزایده و ابلاغ برنده حداکثر تا تاریخ ۱۴۰۱/۰۹/۱۵ انجام و برنده می‌بایستی حداکثر ظرف مدت ۳ روز کاری از تاریخ اعلام نتیجه برای انجام معامله، انعقاد قرارداد و پرداخت بخش اول وجه معامله حاضر شود در غیر این‌صورت سپرده برنده ضبط و طبق ضوابط و مقررات، با نفر دوم معامله انجام خواهد شد.

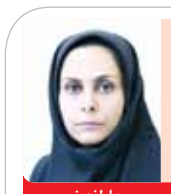
متقاضیان محترم می‌بایستی جهت دریافت اسناد مزایده (و یا کسب اطلاعات بیشتر) به سایت شرکت به آدرس www.sabanour.com (و یا آدرس ذکر شده در تهران) مراجعه و یا با شماره تلفن: ۲۷۶۴۵۴۱۹-۰۲۱ تماس حاصل نمایند.

ضمنا مزایده‌گزار در قبول یا رد هر یک و یا تمامی پیشنهادات اختیار تام داشته و هیچ‌گونه ادعا و اعتراضی در این زمینه مسموع نخواهد بود.

واحد فروش شرکت توسعه معدنی و صنعتی صبانور

سرمقاله

امنیت اقتصادی در گرو قوانین شفاف و باثبات

عاطفه خسروی
سردبیر

امنیت یکی از نیازهای فطری بشر در زندگی اجتماعی است و ایجاد آن از مهم‌ترین فلسفه وجودی دولت‌ها به شمار می‌رود. هرچه امنیت بیشتری در یک جامعه برقرار باشد شاخص‌های رشد و بهبود تجاری و اقتصادی آن جامعه نیز به‌طور متناسبی افزایش می‌یابد. در یکی دو قرن اخیر و با پایان جنگ سرد و سوق به سوی روابط جدید در نظام بین‌الملل، اولویت‌های اقتصادی در صدر اولویت‌های امنیتی قرار گرفت و به یکی از مهم‌ترین شاخص‌ها در گفتمان‌های جهانی بدل شد. در ادامه، امنیت اقتصادی به عنوان مهم‌ترین شاخص توسعه یافتگی مطرح شد که تحقق آن مستلزم ایجاد امنیت سرمایه‌گذاری و امنیت اشتغال و درآمد بود. با توجه به جایگاه امنیت اقتصادی در دنیای امروز، کارشناسان معتقدند نبود این شاخص می‌تواند آثار کوتاه و بلندمدتی برای زندگی اجتماعی داشته باشد که با نگاهی به تعریف و تاثیر این شاخص‌ها می‌توان به چشم‌اندازی از جایگاه ایران در تامین امنیت اقتصادی رسید.

سپرده‌های بانکی: وجود ناامنی اقتصادی در یک کشور، منجر به کاهش اعتماد بخش خصوصی به نظام بانکی می‌شود. در چنین حالتی بخش خصوصی از یک طرف همواره تمایل دارد سپرده‌های مدت‌دار خود را در بانک‌ها کاهش داده و آن‌را به سپرده‌های دیداری یا پول نقد تبدیل کند و از طرف دیگر میزان دریافت وام و اعتبارات از سیستم بانکی افزایش می‌یابد. درنتیجه ضریب تکاثر پول و مقدار عرضه پول کاهش یافته و به دلیل افزایش میزان تقاضا براثر انگیزه‌های مختلف معاملاتی، سفته‌بازی و معامله احتیاطی در بازار افزایش یابد. به هر میزان، ناامنی اقتصادی در یک کشور بیشتر باشد، حجم پول نقد و سپرده‌های دیداری نسبت به حجم نقدینگی بالاتر رفته و این پدیده منجر به افزایش نرخ بهره سرمایه‌گذاری و هزینه تمام‌شده کالاها و خدمات می‌شود.

سرمایه‌گذاری مولد: ناامنی اقتصادی در یک کشور منجر به کاهش تمایل عاملان اقتصادی به فعالیت در بخش‌های مولد می‌شود. به عبارت دیگر به دلیل افزایش هزینه‌های سرمایه‌گذاری، میزان سرمایه‌گذاری به‌خصوص در بخش‌های مولد کاهش می‌یابد؛ چراکه در این حالت معمولا فعالان اقتصادی به سرمایه‌گذاری در بخش بازرگانی، دلالی و واردات قاچاق روی می‌آورند. در نتیجه با کاهش سرمایه‌گذاری در تامین ابزار تولید، اقتصاد با کاهش تولید مولد مواجه شده و در نهایت افزایش نرخ تورم را به همراه خواهد داشت.

نوسان نرخ ارز: ناامنی اقتصادی تقاضا برای خرید ارزهای خارجی را افزایش داده و در مقابل، تقاضا برای پول داخلی کاهش می‌یابد. درصورتی‌که نرخ ارز را شناور فرض کنیم، این افزایش تقاضا برای خرید ارزهای خارجی و کاهش تمایل به نگهداری پول داخلی منجر به افزایش نرخ ارز و کاهش ارزش پول ملی می‌شود. از طرف دیگر، درصورتی‌که نرخ ارز را ثابت فرض کنیم، افزایش تقاضا برای خرید ارز خارجی از طرف مردم به دلیل محدودیت ذخایر ارزی بانک مرکزی دوباره به کاهش ارزش پول می‌انجامد. بنابراین در هر دو حالت، ناامنی اقتصادی منجر به کاهش ارزش پول داخلی می‌شود.

سطح قیمت‌ها و قدرت خرید پول ملی: ناامنی اقتصادی منجر به افزایش نرخ ارز و سطح عمومی قیمت‌ها شده، توان تولید را کاهش داده و با فزونی یافتن تقاضا بر عرضه، سطح قیمت‌ها افزایش می‌یابد. همچنین با افزایش نرخ ارز، نرخ کالاهای وارداتی اعم از سرمایه‌ای، واسطه‌ای و مصرفی افزایش می‌یابد و این افزایش قیمت، بر کالاهای داخلی هم تاثیر گذارده و منجر به افزایش سطح عمومی قیمت‌ها می‌شود.

نرخ بهره و سود سرمایه‌گذاری: کاهش میزان سپرده‌های بلندمدت در شرایط ناامنی اقتصادی از یک طرف و خروج سرمایه از طرف دیگر، اقتصاد کشور را با کمبود نقدینگی مواجه کرده و نرخ‌های بهره را افزایش می‌دهد. به عبارت دیگر هنگامی که ساکنان یک کشور، بر اثر ناامنی اقتصادی اقدام به جایگزینی دارایی‌های خارجی با دارایی‌های داخلی می‌کنند، تقاضا برای دارایی‌های داخلی کاهش می‌یابد. از این‌رو، عرضه‌کنندگان دارایی‌های داخلی برای تشویق شهروندان به خرید آنها نرخ بازده مورد انتظار را افزایش می‌دهند.

در حقیقت، افزایش نرخ بهره راهی برای افزایش تقاضا برای دارایی‌های داخلی محسوب شده و به دلیل افزایش ریسک سرمایه‌گذاری، سود مورد انتظار کاهش می‌یابد.

تراز پرداخت‌ها: در شرایط ناامنی اقتصادی از یک طرف توان تولیدی جامعه کاهش می‌یابد و از طرف دیگر به دلیل ترجیح به نگهداری دارایی‌های خارجی، تقاضا برای واردات افزایش پیدا می‌کند که نیازمند منابع ارزی است.

همچنین به دلیل افزایش هزینه سرمایه‌گذاری در شرایط ناامنی اقتصادی، نرخ تمام‌شده محصولات داخلی از نرخ بین‌المللی آنها بیشتر می‌شود. وجود این ویژگی، باعث می‌شود کالاهای تولید داخل به دلیل نرخ بالا، توانایی رقابت با کالاهای مشابه خارجی را نداشته باشند و تقاضا برای کالاها و خدمات صادراتی کشور، از طرف سایر کشورها کاهش یابد.

پایه مالیاتی و درآمدهای دولت: بر اثر ناامنی اقتصادی حجم اقتصاد زیرزمینی افزایش یافته و میزان سرمایه‌گذاری در اقتصاد کاهش می‌یابد. این پدیده بر پایه‌های مالیاتی دولت اثر منفی گذاشته و باعث کاهش پایه‌های مالیاتی و کاهش درآمدهای دولت می‌شود. کاهش درآمد مالیاتی، قدرت حمایتی دولت از تولید را کاهش می‌دهد.

توزیع درآمد: ناامنی اقتصادی و افزایش تورم حاصل از آن، میزان درآمد و ثروت فقرا کاهش یافته و فشار بر آنها بیشتر می‌شود؛ اما ثروت و درآمد تعداد محدودی از شهروندان که دارایی‌های خود را از کشور خارج کرده و یا تبدیل به ارز خارجی کرده‌اند، نه تنها کاهش نمی‌یابد؛ بلکه به‌واسطه افزایش نرخ ارز در داخل و بازدهی بیشتر دارایی‌ها در خارج با افزایش هم روبه‌رو می‌شود.

در نهایت اینکه ناامنی اقتصادی، مانع ورود سرمایه‌گذاری خارجی و تکنولوژی ناشی از آن شده و موجب فرار سرمایه می‌شود. با توجه به موارد یاد شده دستیابی به امنیت اقتصادی، بدون وجود قوانین و مقررات شفاف و باثبات امکان‌پذیر نبوده و نیست.

پیش‌نیازهای تحقق توسعه پایدار از نگاه کارشناسان بررسی شد

معجزه امنیت اقتصادی

کلمه توسعه در لغت با عنوان «گسترش و بهبود» تعریف شده و دارای بعد کمی و کیفی است. درحقیقت توسعه فرآیندی است که در آن یک رشته تحولات و تغییرات بنیادی درساختارهای اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و سیاسی جامعه به وقوع می‌پیوندد و جامعه را به مرحله بالاتری از پیشرفت می‌رساند. بسیاری از کارشناسان و تحلیلگران بر این باورند که تحقق توسعه مطلوب در گرو توجه به ابعاد مختلف آن یعنی توسعه اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، فرهنگی، انسانی و... است.

آنچه در این پرونده صمت مورد بررسی قرار گرفته الزامات تحقق توسعه اقتصادی است که خواسته یا ناخواسته در بسیاری از موارد، رابطه تاثیرگذار و تاثیرپذیری با سایر ابعاد توسعه دارد. در این بررسی کارشناسان و صاحب‌نظران ثبات و امنیت اقتصادی را مهم‌ترین عامل در تحقق اهداف توسعه می‌دانند و بر اهمیت معجزه امنیت اقتصادی بر بهبود شرایط شهروندان تأکید دارند. با افزایش سطح دانش و فهم بشر، کیفیت و وضعیت زندگی بهبود و ارتقا یافت. در ادامه مباحث توسعه اقتصادی از قرن ۱۷ و ۱۸ میلادی در کشورهای اروپایی مطرح شد و بعد از وقوع رنسانس به عنوان انقلاب فرهنگی اجتماعی اروپا و وقوع انقلاب صنعتی، موج پیشرفت‌های کشورهای غربی آغاز شد. فشار صنعتی شدن و رشد فناوری در این کشورها توام با تصاحب بازار و منابع کشورهای ضعیف مستعمراتی در زمانی کوتاه، شکاف بین دو قطب پیشرفته و عقب مانده را عمیق کرد و دو طیف از کشورهای پیشرفته (توسعه‌یافته) و کشورهای عقب مانده (توسعه‌نیافته) در جهان شکل گرفتند. بعدها کشورهای درحال توسعه نیز در این تقسیم بندی جای گرفتند.

از آغاز دهه ۱۹۹۰، جهان پا به عصری گذاشت که در آن ابعاد اقتصادی امنیت به طور فزاینده‌ای بر ابعاد سنتی سیاسی و نظامی آن حاکم شد. رفته رفته سیاستمداران و دولتمردان در بررسی الزامات حفظ امنیت، جایگاه نخست اهمیت را به عوامل اقتصادی دادند. با شکل گیری این تفکر رابطه معناداری بین «اقتصاد ملی» و «امنیت» کشورها ایجاد شد.

تحلیلگران در تشریح این فرآیند بر شکل‌گیری بخشی از مسائل سیاسی هر کشوری بر محور رفاه و رونق اقتصادی تاکید دارند؛ در نتیجه سیاستمداران و سکانداران دولتی بر آن شدند تا تحقق رفاه ملی را در کنار برداشت‌های سنتی از امنیت قرار دهند و این امر به یکی از شاخص‌های دیپلماسی در بالاترین سطوح استراتژی کشورها تبدیل شد.

در ادامه رشد جمعیت و مشکلات دسترسی به منابع و بازار منجر به توجه گسترده به لزوم برقراری امنیت اقتصادی در جوامع شد. این روند تا آنجا ریشه دواند که در دنیای امروز بسیاری معتقدند برخورداری از یک اقتصاد قوی و پررونق به خودی خود یک فاکتور امنیتی برای تمام کشورهای جهان به‌شمار می‌رود.

این حساسیت برای برخی از کشورها بیشتر است؛ چنانچه امنیت اقتصادی یکی از دغدغه‌های اصلی کشورهای در حال توسعه به‌شمار می‌رود.

کارشناسان رمز موفقیت در تحقق «امنیت اقتصادی» را ثبات اقتصاد و حمایت از سرمایه می‌دانند و معتقدند امکانات اقتصادی یا مادی هر کشوری جزو ارزش‌های اساسی و پایه‌ای آن مرزوبوم است و باید مورد حمایت و مراقبت قرارگیرد.

نظرگاه

نقش و ابعاد امنیت در جوامع انسانی

اسد الله افشار- پژوهشگر: از دیرباز امنیت یکی از نیازهای اولیه بشر بوده است و بسیاری از جنگ‌ها و صلح‌ها جهت به‌دست آوردن و حفظ امنیت رخ می‌داده‌اند. اگر بخواهیم نقش امنیت در زندگی انسان‌ها را بررسی کنیم می‌توان آن را به دو بخش امنیت درونی و بیرونی دسته‌بندی نمود.

امنیت درونی یا همان امنیت روانی، مهم‌ترین فاکتور زندگی سالم هر انسانی است. با پیچیده شدن جوامع و پیرو آن روابط اجتماعی، متغیرهایی که بر روی امنیت روانی افراد تاثیر مستقیم و غیرمستقیم دارند بسیار گسترده شدند. شغل، طبقه اجتماعی، امید به زندگی، سیاست، عشق، اعتبار اجتماعی و بسیاری موارد دیگر می‌توانند امنیت روانی افراد را تضمین یا مختل نمایند.

در عین حال امنیت اجتماعی و به عبارت دیگر امنیت بیرونی لازم و ملزوم امنیت روانی یک جامعه هستند. به گفته بسیاری از کارشناسان رخدادهای مانند جنگ، سوانح طبیعی، فساد و هرج‌ومرج‌های اجتماعی، تهدیدکننده امنیت اجتماعی یک جامعه بوده و به طبع آن تاثیر مستقیمی بر روی امنیت روانی افراد یک جامعه می‌گذارد. از جهت دیگر بزرگ‌ترین دستاورد ادیان الهی حفظ امنیت روحی و روانی انسان‌ها در مقابل پلیدی‌ها و وسوسه‌های شیطانی بوده است. به علاوه اینکه در مورد دیگر دستاوردهای اجتماعی بشر نیز می‌توان ردپایی از امنیت را به وضوح مشاهده کرد.

با این‌همه باید توجه داشت برداشت ما از واژه امنیت و عوامل تامین‌کننده آن با توجه به زمان و فرهنگ جوامع مختلف متغیر است.

برهمین اساس ممکن است در برخی از جوامع اقتصاد و معیشت نقش اساسی در امنیت روانی و اجتماعی افراد داشته باشد و بیکاری، فقر و گرسنگی تهدید اصلی برای امنیت افراد آن جامعه تلقی گردد، در عین حال شاید در کشور و جامعه دیگری مشکلات اقتصادی پررنگ نبوده و از آنجا که شهروندان از معیشت نسبتا مناسبی برخوردارند مورد دیگری در صدر اولویت‌های تامین امنیت قرار گیرد. در چنین جوامعی ممکن است موارد دیگری از جمله احترام به آزادی‌بیان، آزادی‌های فردی، اجتماعی و سیاسی به عنوان شاخص‌های تاثیرگذار تامین امنیت اجتماعی به حساب آید.

به هر روی امنیت نه تنها یکی از مهم‌ترین وظایف و کارکردهای دولت‌ها در عصر مدرن است، بلکه بزرگ‌ترین دغدغه هر نظام سیاسی نیز به شمار می‌رود که با عناصر اقتصادی، ایدئولوژیک، فرهنگی، اجتماعی و نظامی پیوند خورده است. برخی معتقدند اهمیت این موضوع در میان کشورهای در حال توسعه دو چندان است؛ زیرا امنیت در این کشورها، امر پیچیده‌ای است و پیوندهای موجود میان ابعاد گوناگون، پیچیدگی موضوع را بیشتر می‌کند. یکی از موضوعاتی که از دهه ۱۹۸۰ به این‌سو، در دستور کار پژوهشگران و علاقمندان امنیت پژوهی قرار گرفته، موضوع دایره و ابعاد امنیت است. امنیت یکی از عناصر بنیادی بعد سیاسی نظم اجتماعی محسوب می‌گردد و دارای ابعاد متنوعی است که شامل ذهنی و عینی، داخلی و خارجی، فردی و جمعی می‌باشد و از لحاظ گستره نیز شامل حیطه‌های ملی، منطقه‌ای و جهانی است.

این مقوله از جنبه سطح نیز به سطوح خرد و کلان تقسیم می‌شود. هر یک از این ابعاد، گستره و سطوح امنیت به نوبه خود به خرده ابعاد دیگری تقسیم می‌شود، برای مثال، امنیت در سطح خرد می‌تواند شامل امنیت جانی، امنیت مالی، امنیت فکری، امنیت بیانی، امنیت اخلاقی، امنیت شغلی و امنیت حقوقی باشد و امنیت در سطح کلان نیز می‌تواند زیرسطوح اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، فرهنگی، نظامی و طبیعی یا زیست‌محیطی را در بر بگیرد.

شناخت اندیشه اجتماعی متفکرانی که خارج از چارچوب‌های رایج در علوم اجتماعی می‌اندیشیده‌اند، بدون علم و احاطه به تعریفی که از آنها از هستی، انسان و جامعه ارائه داده‌اند، نه تنها چندان صحیح به نظر نمی‌آید، بلکه حتی گاه می‌تواند زمینه پیدایش استنتاج گمراه‌کننده و انحرافی باشد.

در نهایت اینکه در نگاه هستی و انسان‌شناسانه باید نگرشی همه‌جانبه به امنیت و ابعاد آن داشت. در این رویکرد علاوه بر جنبه‌های نظامی، سیاسی، فرهنگی و... که بعد مادی امنیت را تشکیل می‌دهند، بعد غیرمادی و فرا دنیوی امنیت جوامع انسانی نیز بسیار مهم و تعیین‌کننده خواهد بود.

نظرگاه

امنیت اقتصادی به چه معناست؟

بهرام اخوان کاظمی- دانشیار علوم سیاسی دانشگاه شیراز: از سال ۱۹۴۵ میلادی، ایده امنیت اقتصادی جایگاه والایی در دستور کار نظام‌های سیاسی پیدا کرد و تامین امنیت اقتصادی شهروندان در صدر برنامه‌های نظام‌های سیاسی قرار گرفت.

این بعد از امنیت، پس از جنگ سرد اهمیت روز افزونی یافت و دانش‌پژوهان و سیاست‌گذاران، ضمن تایید ارتباط امنیت اقتصادی با ایمنی جامعه، موضوعات اقتصادی را وازد راهبردهای سنتی دفاعی کردند. چنانکه در دنیای امروز نیز بسیاری از کشورهای جهان سوم از شعار تامین اقتصادی برای اصلاح موقعیت نامساعد بهره گرفته و می‌گیرند.

از سویی در عرصه بین‌المللی، استفاده از امکانات اقتصادی به‌عنوان یک اهرم کارساز، هم باعث ایجاد آسیب‌پذیری بیشتر دولت‌ها شده و هم نمی‌توان از رشد روزافزون اهمیت امنیت اقتصادی چشم‌پوشی کرد.

زیرا با جهانی شدن اقتصاد و افزایش همبستگی اقتصادی واحدها، دولت‌ها بیش از هر زمانی برای تامین نیازمندی به یکدیگر وابسته هستند.

نظام‌های سیاسی جهان نیز ضمن دنبال نمودن راهبردهای خودکفایی اقتصاد ملی، بر ضرورت امنیت اقتصادی مبتنی بر راهبردهای وابستگی متقابل جهانی تاکید دارند. اما امنیت اقتصادی به چه معنا است؟ از نظر رابرت ماندل امنیت اقتصادی عبارت است از: «میزان حفظ و ارتقای شیوه زندگی مردم یک جامعه از طریق تامین کالاها و خدمات که هم از مجرای عملکرد داخلی و هم با حضور در بازارهای بین‌المللی محقق می‌شود» باری بوزان نیز از امنیت اقتصادی سخن رانده و در سه سطح فردی، گروه‌ها و طبقات اجتماعی به این موضوع می‌پردازد. از نظر این کارشناس اقتصادی، در سطح فردی، امنیت اقتصادی به میزان دسترسی انسان به ضروریات زیستی (غذا، آب، سرپناه و آموزش) مربوط است.

در سطوح بالاتر، ایده امنیت اقتصادی با دامنه وسیعی از بحث‌های سیاسی درباره اشتغال، توزیع درآمد و رفاه مرتبط می‌شود. به نظر بوزان، امنیت اقتصادی فرد تنها به شرایط زیستی محدود نشده و تامین این امنیت به معنی حفظ سطح مشخصی از استاندارد زندگی است.

به‌عنوان نمونه؛ اشتغال یا حق برخورداری از حداقل دستمزد را باید از شرایط ضروری امنیت اقتصادی بدانیم. بدین ترتیب امنیت اقتصادی همان شرایط حیاتی اقتصادی بوده و عبارت است از برقراری نظم بین عوامل اساسی تهیه مایحتاج معیشتی انسان یعنی منابع اولیه، تولید، توزیع کار و درآمد اعضای جامعه، بطوری‌که نیازهای ضروری آنها تامین شود.

در همین راستا قانون اساسی ج.ا.ا هم دولت را موظف به پی‌ریزی اقتصادی صحیح و عادلانه بر طبق ضوابط اسلامی جهت ایجاد رفاه، رفع فقر و بر طرف ساختن هر نوع محرومیت در زمینه‌های تغذیه، مسکن، کار، بهداشت، تعمیم بیمه، خودکفایی در علوم و فنون و صنعت و کشاورزی کرده است.

منبع: خبرآنلاین

نامه

انتقاد اندیشکده پژوهشی از ادغام سازمان محیط‌زیست و منابع طبیعی

تهدید امنیت غذایی جدی است

شبکه کانون‌های تفکر ایران در نامه‌ای به رئیس سازمان اداری و استخدامی کشور مخالفت خود را با ادغام سازمان محیط‌زیست و سازمان منابع طبیعی اعلام کرد و این تصمیم را غیرکارشناسی و تهدیدی برای امنیت غذایی کشور دانست. این مرکز با ارسال نامه‌ای خطاب به معاون رئیس‌جمهوری و رئیس سازمان اداری و استخدامی کشور نوشت:

در ابتدای دولت سیزدهم، رئیس سازمان حفاظت محیط‌زیست طی نامه‌ای به رئیس محترم جمهور خواستار «ادغام ۱۰۰ درصدی سازمان جنگل‌ها، مراتع و آبخیزداری کشور با سازمان حفاظت محیط زیست» و ورود این موضوع به‌عنوان «یکی از نکات برجسته در برنامه تحولی دولت» شد. پس از آن در تاریخ ۲۵ دی پی‌نوشت رئیس محترم جمهور بر این درخواست مبنی بر «بررسی، کارشناسی و نتیجه را اعلام نمایید.» به سازمان اداری و استخدامی ارسال شد. در این رابطه کارشناسان این حوزه از جمله اندیشکده‌های فعال در زمینه کشاورزی و منابع طبیعی و نیز کارشناسان وزارت جهادکشاورزی مستندات و دلایل کارشناسی مخالفت صددرصدی خود با این درخواست را ارائه کردند که منجر به مسکوت ماندن درخواست یادشده برای یک سال شد. با این حال پس از گذشت یک سال از این درخواست غیرکارشناسی، نخستین جلسه آذرماه ۱۴۰۱ شورای‌عالی اداری کشور به «ادغام سازمان حفاظت محیط‌زیست و سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور» اختصاص پیدا کرده است.

در ادامه این نامه دلایل مخالفت کارشناسان با اجرایی شدن این ادغام عنوان شده و آمده؛

ادغام این دو سازمان در طرح تشکیل وزارتخانه‌ای با عنوان «محیط زیست و منابع طبیعی» در سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۹ در مجلس مطرح شد که به دلایل کارشناسی با آن موافقت نشد. مهم‌تر آنکه این دو سازمان پیش از این سابقه ادغام وظایف خود با یکدیگر و تشکیل «وزارت منابع طبیعی» در سال ۱۳۴۶ را دارند که به دلیل مغایرت ذاتی و تعارض منافع با وزارت کشاورزی وقت، به عنوان وزارت متولی تولید غذا، این وزارتخانه منحل و بخش مربوط به منابع طبیعی به یکی از سازمان‌های ذیل این وزارتخانه تبدیل گشت.

محیط‌زیست یک سازمان نظارت‌گر حاکمیتی با رویکرد حفاظتی از نوع Preservation یا به عبارتی حفاظت برای حفاظت است. در حالی که سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور یک سازمان اجرایی از نوع Conservation یا به‌عبارتی حفاظت، احیا و توسعه، برای بهره‌برداری پایدار است. اساسا سازمان محیط‌زیست نه تنها ماموریتی برای احیا و بهره‌برداری از منابع طبیعی بر عهده ندارد بلکه در صورت ادغام دچار تعارض منافع سازمانی شدید در بدنه خود خواهد شد.

اصل ۵۰ قانون اساسی، قانون حفاظت و بهسازی محیط زیست، سیاست‌های کلی محیط‌زیست در ۱۵ بند و ماده ۶۰ برنامه چهارم توسعه از قوانین بالادستی هستند که وظایف سازمان محیط‌زیست را حفاظت و نظارت عالیه بر دستگاه‌های اجرایی کشور می‌داند. از این‌رو ادغام سازمان منابع طبیعی دارای وظایف اجرایی در سازمان محیط‌زیست دارای وظیفه صرف نظارتی، در تعارض با قوانین یادشده است.

تجربه جهانی نشان می‌دهد وظایف حفاظت از محیط‌زیست در ۱۶۳ کشور در ساختار وزارتخانه و در ۲۳ کشور در ساختار سازمان انجام می‌گیرد. در این ساختارها بخش مربوط به محیط‌زیست بدون آن‌که وظایف وزارتخانه‌های دیگر بدان انتقال یابد، به وظایف حاکمیتی خود عمل می‌کند.

سازمان محیط‌زیست قبل از هرگونه درخواست برای تغییر ساختار و در اختیار گرفتن وظایف اجرایی باید پاسخگوی مدیریت خود بر بیش از ۱۹ میلیون هکتار یعنی ۱۱.۶ درصد از منابع طبیعی کشور تحت عنوان مناطق چهارگانه، احیای دریاچه ارومیه، کنترل آلودگی هوای کلان‌شهرها، حفاظت از گونه‌های جانوری بومی در معرض انقراض، کنترل آلودگی صنایع آلاینده، احیا تالاب‌ها و دریاچه‌های کشور، کنترل آلودگی دریایی و سواحل و نظارت بر پروژه‌های سازه‌ای آبی در وزارت نیرو باشد.

در پایان اضافه می‌شود سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور به‌عنوان بازوی اصلی وزارت جهادکشاورزی و متولی مدیریت، ارتقا و بهره‌برداری صیانتی از منابع پایه تولید غذای کشور نقش بسیار مهمی در تامین امنیت غذایی، خودکفایی در محصولات اساسی و کاهش وابستگی به خارج در شرایط جنگ نابرابر اقتصادی ایفا می‌نماید. از این‌رو ادغام این سازمان در محیط‌زیست نه تنها از منظر قانونی، ساختاری و ماموریتی صحیح نیست بلکه ناخواسته به تهدیدی برای تامین امنیت غذایی ایرانیان بدل خواهد شد. همچنین با این ادغام قوانین مرتبط با تامین امنیت غذایی کشور از جمله «قانون افزایش بهره‌وری بخش کشاورزی و منابع طبیعی» و «قانون تمرکز وظایف و اختیارات مربوط به بخش کشاورزی در وزارت جهادکشاورزی» از حیزانتفاع ساقط خواهد شد.

گسترش صنعت
صمت
شنبه
۵ آذر ۱۴۰۱
اول جمادی‌الاول ۱۴۴۴
۲۶ نوامبر ۲۰۲۲
شماره ۲۲۰۶
پیاپی ۳۵۲۴
www.sanatnewspaper.com

سرمایه‌گذاری توجه ویژه می‌خواهد

روایتی از فرجام تلخ فعالان مجازی

بانکداری ایمن شاهراه ورود به بازارهای جهانی

امنیت پول می‌آورد

سرمایه‌گذاری از عوامل موثر بر رشد و توسعه اقتصادی جامعه است. به باور بسیاری از کارشناسان، دخالت و سرمایه‌گذاری دولتی، افزایش نرخ تورم، اعمال مالیات بر شرکت‌ها، نوسان نرخ ارز و نرخ بهره رابطه منفی با سرمایه‌گذاری دارند. در مقابل ارائه تسهیلات، سیاست‌های تعدیل نرخ ارز و تامین امنیت، تاثیر مثبت روی سرمایه‌گذاری دارد. عوامل اقتصادی، اجتماعی، سیاسی، تضمین امنیت، تشویق، معافیت مالیاتی، ترغیب و حمایت از سرمایه‌گذاری و سرمایه‌گذار از دیگر عوامل موثر بر افزایش جذب سرمایه‌گذاری است. مسئله مهم این است که توسعه اقتصادی مستلزم انباشت سرمایه بوده و بیشتر گرایش‌ها و مکاتب اقتصادی بر این نکته تاکید دارند. سرمایه‌گذاری به‌عنوان یک متغیر مهم اقتصاد کلان در اصل ناشی از تقاضای بنگاه‌های اقتصادی بر عامل سرمایه به‌عنوان یک عامل تولید است. همچنین یکی از عوامل مهم در رشد اقتصادی کشورها و به‌ویژه کشورهای در حال توسعه، فراهم آوردن سرمایه به‌منظور تامین مالی و پشتیبانی از پروژه‌های صنعتی و زیرساختی است که از این جهت اقتصاددانان، موتور رشد و توسعه اقتصادی را سرمایه می‌دانند. صمت در این گزارش به دلایل موفقیت یا عدم‌موفقیت در جذب سرمایه پرداخته است.

عکس: آیدا فریدی

گروه صنعت
editor@smtnews.ir

اقتصادی توانمند با بازار سرمایه فعال

همکاری‌های اقتصادی در بسترهایی که کشور میزبان اعلام نیاز می‌کند، یکی از زمینه‌های توسعه صادرات است. با انجام سرمایه‌گذاری واقعی، آورده‌های زیادی در حوزه مالی و معنوی به‌دست می‌آید. در سال‌های اخیر، سرمایه و جذب سرمایه‌گذاری‌های خارجی به‌عنوان یک جنبه اصلی و پویای رشد و توسعه شناخته‌شده و توجه به آن به‌طور چشمگیری در سطح بین‌المللی رو به افزایش است. سرمایه، اقتصاد جهانی را دگرگون کرده و باعث حرکت اقتصاد به سمت جایگزینی تحرک سرمایه به‌جای تحرک کالا شده است، به همین دلیل سرمایه‌گذاری را می‌توان یکی از ارکان اساسی اقتصاد کشورها دانست. از دریچه نگاه کارشناسان اقتصادی مهم‌ترین و موثرترین راه‌حل تحقق اهداف بلندمدت اقتصادی و دستیابی به سطوح بالای رشد و توسعه در یک کشور، وجود اقتصادی توانمند با بازارهای سرمایه فعال و سالم است. اما به‌دلیل فقر حاکم و کمبود پس‌انداز مالی در بیشتر کشورهای در حال توسعه، امکانات داخلی در این‌گونه کشورها برای تشکیل سرمایه جهت تحقق نرخ‌های رشد اقتصادی موردنظر پاسخگو نیست. کشورهایی با اقتصاد قوی از جمله چین از همین بستر توانست امروز در بیشتر صنایع سرآمد باشد. اگر چین توانست آمار تولید بالای ۲۰ میلیون خودرو در سال داشته باشد از همین بستر بوده و کشورهای صاحب صنعت خودرو در این کشور سرمایه‌گذاری زیادی انجام دادند. این امر خود منجر به انتقال دانش فنی و تولید روزآمد شده است.

نفع سرمایه‌گذاری خارجی

فربد زاوه یکی از کارشناسان حوزه خودرو در پاسخ به این پرسش که چه کنیم که با از سرگیری همکاری‌های بین‌المللی تجربه‌های تلخ گذشته تکرار نشود و سرمایه‌گذار خارجی را ملزم به سرمایه‌گذاری و انتقال دانش فنی کنیم، به صمت گفت: بیش از ۴ دهه است که این موضوع در کشور مطرح است. فراموش نکنیم بین صنعت و صنعتگر باید تفکیک قائل شد. باید شرایطی در کشور فراهم کنیم که سرمایه‌گذار، آورده همراه داشته باشد، برای تولید سرمایه‌گذاری کند و در ادامه ملزم به صادرات باشد.

وی افزود: هنگامی‌که این سرمایه‌گذاری خارجی برای تولید انجام شود، طرف قرارداد ما، ملزم به انتقال دانش فنی هم می‌شود. به‌این ترتیب نفع زیادی شامل صنعت کشور می‌شود. او ادامه داد: شرایط را باید به‌گونه‌ای تغییر داد که سرمایه‌گذار تمایل به فعالیت در کشور داشته باشد. این اعتمادسازی باید به‌وجود آید که مستلزم تغییر دیدگاه و نگرش در داخل است.

این کارشناس حوزه خودرو عنوان کرد: باید قوانین ورود سرمایه‌گذار خارجی در واحدهای تولیدی و صنعتی در کشور تسهیل شود و در کنار آن قوانین مالیاتی تغییر کند.

همچنین عدم‌اخذ مالیات مضاعف می‌تواند منجربه جذب سرمایه‌گذاران خوب و قدرتمند در کشور شود؛ سرمایه‌گذارانی از کشورهایی مانند ژاپن، آلمان و...

او یادآور شد: هنگام انعقاد قراردادها این را می‌توانیم ذکر کنیم که فلان مبلغ درآمد معاف از پرداخت مالیات است.

به‌این ترتیب با انگیزه‌های مالیاتی و مشوق‌هایی از این دست، آورده‌های واقعی در کشور داشته باشند که به‌طور قطع با استفاده از نیروی انسانی داخلی دانش فنی موردنیاز تولید به‌روز منتقل‌شده و تجربیات تلخ گذشته تکرار نمی‌شود.

او گفت: نیروی انسانی ارزان داخلی، هزینه پایین حامل‌های انرژی، فضای کسب‌وکار تسهیل شده و... کالاها در تیراژ اقتصادی با دانش روز جهان تولید و به‌وسیله همین سرمایه‌گذاران خارجی به بازارهای جهانی صادر شود. این کارشناس حوزه خودرو با بیان اینکه رانت‌هایی در برخی از بخش‌های تولیدی مانع از این هدفمندی در جذب سرمایه‌گذاری خارجی و در نتیجه انتقال دانش فنی می‌شود، گفت: موضع ما در مقابل مشارکت‌ها و مراودات بین‌المللی باید شفاف و روشن باشد؛ علاوه‌بر اینکه برای رسیدن به اهداف تعیین‌شده در این حوزه باید برنامه‌ریزی منسجمی داشته باشیم.

▣ منافع ملی، دغدغه اصلی است

زاوه تاکید کرد: دغدغه و نگرانی صنعتگر داخلی باید منافع ملی باشد، نه منفعت‌های شخصی. بخشی از مشکلات در حوزه جذب سرمایه خارجی با رسیدگی و حل این موضوع رفع می‌شود. او گفت: اگر رویکرد فعلی را در تولید تغییر ندهیم و با شیوه‌های نوین در حوزه مشارکت و تولید بین‌المللی آشنا نشویم، چند دهه آینده باز هم پرسش همین خواهد بود که امروز دنبال پاسخ آن هستیم.

این کارشناس حوزه خودرو عنوان کرد: نخستین گام برای تحقق هدف پیش‌روی تغییر نوع نگاه است. حتی اگر بنابر دلایلی سرمایه‌گذار خارجی از ایران برود، آورده آن به‌لحاظ مادی (منابع مالی) و به‌لحاظ معنوی (دانش فنی) در کشور باقی خواهد ماند. مهم است فضای تولید در کشور با فناوری روز باشد تا به‌جای ۱۰ میلیون تیراژ، یک میلیارد قطعه یا هر محصول دیگری تولید کنیم.

زاوه با تاکید بر اینکه وقتی درباره اقتصاد و منافع ملی سخن می‌گوییم باید برندسازی کنیم، گفت: آنچه مهم است جایگاه و رتبه شرکت‌های داخلی در بازار جهانی بوده که اعتبار صنعت را افزایش داده و سهم اقتصاد را بالا می‌برد.

این کارشناس حوزه خودرو در پایان گفت: به سرمایه‌گذار خارجی باید برنامه تولید داد که با تیراژ اقتصادی فعالیت داشته باشند. وظیفه او تولید است و ایجاد کار برای نیروی انسانی داخلی. اقتصاد ملی کشور نیازمند فراهم کردن زمینه اشتغال است و مهیا شدن این بستر یک ارزش اقتصادی به‌شمار می‌رود.

لزوم نظرخواهی از فعالان صنعت

مهدی مطلب‌زاده، نایب‌رئیس انجمن تخصصی صنایع همگن نیرومحرکه و قطعه‌سازان خودرو کشور در ادامه موضوع جذب سرمایه‌گذاری خارجی و انتقال دانش فنی به صمت گفت: اگر سرمایه‌گذار خارجی مشارکت واقعی داشته باشد در ادامه ملزم به انتقال دانش فنی و توانمند کردن تولید داخل در راستای نهضت تعمیق ساخت داخل خواهد شد.

وی افزود: هنگامی‌که درآمد ارزی کشور کاهش پیدا می‌کند و فروش نفت دچار افت می‌شود ساخت داخل رونق پیدا می‌کند. اما زمانی‌که درآمدهای ارزی بالا می‌رود، ساخت داخل به فراموشی سپرده می‌شود و واردات برجسته خواهد شد. این نشان می‌دهد کشور بر پایه تولید صنعتی برنامه‌ریزی نشده و براساس بازرگانی طراحی شده است.

او گفت: درحال‌حاضر با توجه به تجربه‌های تحریم‌های دهه ۹۰ که صنعت و اقتصاد را دچار تکانه‌های زیادی کرد با وجود آنکه زنجیره تامین سرمایه‌گذاری زیادی انجام داده بود اما سیاست‌ها، تعیین‌کننده ادامه فعالیت‌های تولیدی است؛ بنابراین برای انعقاد قراردادهای همکاری اقتصادی مهم است تا از فعالان همان حوزه نظرخواهی شود.

نایب‌رئیس انجمن تخصصی صنایع همگن نیرومحرکه و قطعه‌سازان خودرو کشور با بیان اینکه باید از تولید محصول کامل در داخل جلوگیری شود، گفت: جذب سرمایه‌گذاری و مشارکت‌های بین‌المللی باید در راستای نیازمندی‌های داخل با کمک تولیدکنندگان داخلی باشد. به‌عنوان مثال، تولید براساس ۲۰ درصد ساخت داخل راه به‌جایی نمی‌برد.

▣ تجربه گذشته را تکرار نکنیم

مطلب‌زاده خاطرنشان کرد: سیاست‌گذاری در راستای جذب سرمایه‌گذاری خارجی نباید گذشته را تکرار کند. بنابراین در ادامه مذاکرات سیاسی پسابرجامی اگر قرار باشد مشارکتی وجود داشته باشد و به سوی جذب سرمایه‌های خارجی حرکت کنیم باید از بازیگران اصلی صنعت یعنی تولیدکنندگان نظرخواهی شود. آنها به نیازمندی‌های صنعت بیشتر اشراف دارند. همچنین برای صیانت از سرمایه‌های داخلی باید در توافق‌ها انتقال دانش فنی جزو مهمی از توافق‌ها باشد.

نایب‌رئیس انجمن تخصصی صنایع همگن نیرومحرکه و قطعه‌سازان خودرو کشور با بیان اینکه سرمایه‌گذار دنبال امنیت است، گفت: اگر امنیت برای سرمایه‌ها اعم از داخلی و خارجی ایجاد شود سرمایه خودبه‌خود به کشور سرازیر می‌شوند. نمی‌توان در این‌باره الزام کرد. برخی کشورها با جذب همین سرمایه‌های خارجی توانستند رشد بسیاری در صنایع گوناگون داخلی خود رقم بزنند.

او عنوان کرد: سرمایه به‌جایی ورود می‌کند که بیشترین بازده و سود را داشته باشد. در ایران انرژی و دستمزد ارزان است و می‌تواند مشوقی برای این موضوع باشد؛ بنابراین اگر امنیت سرمایه‌گذاری برقرار باشد سرمایه‌ها ورود می‌کنند.

یکی از امنیت‌ها، ارتباطات سیاسی بین کشورهاست. بدون داشتن روابط سیاسی نمی‌توانیم رابطه تجاری دوجانبه و اقتصادی خوب داشته باشیم و در نتیجه به‌دنبال جذب سرمایه‌گذاری باشیم که در ادامه همراه با این منابع مالی دانش فنی هم وارد کشور و واحدهای صنعتی شود. مطلب‌زاده در پایان هم گفت: این مسائل با الزام، شدنی نیست باید بسترش به لحاظ قانونی و حقوقی فراهم باشد.

منافع متصور از ایجاد امنیت اقتصادی

اکنون یکی از اساسی‌ترین ویژگی‌های جهان در حال توسعه، چالش‌های مستمری است که اعضای این جهان در زمینه تحکیم ساختارهای اقتصادی باثبات و تداوم آن پیش رو دارند. بنابراین تعادل برقرار کردن بین سیاست‌های حاکمیت و اصول رقابت آزاد در تجارت جهانی نیز موضوعی است که باید به آن پرداخت. به‌طور کلی، امنیت اقتصادی پیش‌شرط مبارزه با چالش‌های مربوط به انواع عدم‌امنیت و لازمه ثبات رونق اقتصادی است که برقراری امنیت سرمایه‌گذاری یکی از شاخص‌های بهبود امنیت اقتصادی است. منظور از برقراری امنیت سرمایه‌گذاری، حداقل ساختن ریسک سرمایه‌گذاری در بخش‌های مختلف اقتصادی است که متاسفانه این شاخص در اقتصاد ایران در اثر تحریم‌های طولانی‌مدت در این زمینه بسیار آسیب دیده است. مفهوم امنیت از یک طرف به معنی ثبات و پایداری نظم اقتصادی است و از طرف دیگر، امنیت سرمایه‌گذاری و مبارزه با بیکاری‌های بلندمدت. امنیت اقتصادی همچنین با مفاهیم دیگری از جمله امنیت اجتماعی و آزادی رقابت، برابری در مقابل قانون، برابری فرصت‌ها، رفاه و عدالت ارتباط بسیار دارد.

عمده‌ترین منافع متصور در نتیجه ایجاد امنیت اقتصادی و به‌دنبال آن جلب سرمایه‌گذاری عبارت است از:

۱- تامین منابع مالی؛ ۲- انتقال تکنولوژی؛ ۳- افزایش تولید؛ ۴- افزایش صادرات؛ ۵- استفاده از شبکه بازارهای بین‌الملل.

بر همین اساس در شرایط کنونی، امنیت اقتصادی یکی از ابعاد مهم و اساسی برای بهبود وجهه امنیت ملی در عرصه جهانی محسوب می‌شود. گستردگی ابعاد امنیت اقتصادی در شرایط کنونی کشور، به‌گونه‌ای است که تامین آن نیاز به یک برنامه استراتژیک و اصولی همه‌جانبه با همکاری بخش خصوصی و دولت با هم دارد و اهمیت سرمایه‌گذاری خارجی در این راه غیرقابل انکار است، چراکه یکی از عوامل موثر در تامین امنیت اقتصادی تلقی می‌شود. برای تحقق امنیت اقتصادی، مسئولان باید نسبت به تامین رفاه عمومی، حداکثر سعی خود را انجام دهند. از مهم‌ترین موارد ایجاد امنیت برای منابع انسانی داخلی، می‌توان به تامین شغل افراد جامعه، فراهم کردن خدمات رفاهی مناسب نظیر بیمه‌های مناسب با هزینه معقول و خدمات درمانی و همچنین تقویت نیروی کارآمد و متخصص داخلی از طریق آموزش کاربردی، رعایت حقوق مادی و معنوی سرمایه‌گذاران و کارآفرینان داخلی، دادن فرصت و قدرت رقابت به بخش خصوصی و... اشاره کرد.

سخن پایانی

بنابر این گزارش برخی کارشناسان معتقدند برای جذب سرمایه‌گذاری خارجی نباید الزامی به مشارکت باشد، زیرا همین که سرمایه‌گذاری مبادرت به تولید و صادرات کند، به‌نفع منافع ملی کشور است. در ادامه هم اگر بخواهد همکاری خود را قطع کند در بستر این سرمایه‌گذاری برای صادرات دانش فنی منتقل‌شده و تولید داخل از سوی نیروی انسانی دارای دانش روز توانمند شده است. اما از منظری دیگر برخی تولیدکنندگان معتقدند چون در صنعت، سرمایه‌گذار داخلی هم هزینه کرده نباید محصول کامل به‌وسیله سرمایه‌گذار خارجی تولید شود، بلکه باید در کنار تولیدکننده ایرانی مشارکت مالی و دانشی داشته باشد. علاوه‌بر اینکه این نوع موضوع‌ها با الزام محقق نمی‌شود و اگر امنیت لازم برای سرمایه‌گذاری وجود داشته باشد و نیز سود موردانتظار به‌دست آید، سرمایه‌گذار خود پیشنهاد همکاری و مشارکت می‌دهد.

جذب سرمایه‌گذاری و مشارکت‌های بین‌المللی باید در راستای نیازمندی‌های داخل با کمک تولیدکنندگان داخلی باشد. به‌عنوان مثال، تولید براساس ۲۰ درصد ساخت داخل راه به‌جایی نمی‌برد

دریچه

مولفه‌های مزاحم جذب سرمایه

یکی از مشخصه‌های لازم برای رسیدن به توسعه اقتصادی، جذب سرمایه‌گذاری خارجی است. این امر میسر نخواهد بود، مگر با تحقق عواملی از جمله زیرساخت‌ها، فضای حقوقی و قانونی مناسب، حذف موانع، کنترل تورم، ثبات سیاسی و...

سرمایه‌گذار به‌طور اعم چه داخلی و چه خارجی راغب به سرمایه‌گذاری در کشوری خواهد بود که امنیت وجود داشته باشد. امنیت اقتصادی اصولا ناظر برحقوق مالکیت افراد و تضمین اجرای قراردادهاست. منظور از حقوق مالکیت فردی، حقوق مالکیت خصوصی و نبود دخالت‌های فوق قانونی است.

این موضوع به خصوص در کشورهای جهان سومی که در مقایسه با کشورهای توسعه‌یافته از ریسک سیاسیاقتصادی بالاتری برخوردارند، حائز اهمیت بیشتری است؛ بنابراین باید بین توسعه اقتصادی و حفظ امنیت ملی از یک‌سو و جذب سرمایه‌گذاری خارجی از سوی دیگر، تعادل برقرار شود. در این راستا بیشتر کشورها جهت حفظ امنیت و منافع ملی، محدودیت‌هایی در بخش‌هایی از اقتصاد کشور برای سرمایه‌گذاران خارجی ایجاد می‌کنند که البته امر غلطی نیست، اما تا آنجا که به آزادی اقتصادی یک کشور لطمه‌ای وارد نکند. جهانی شدن، فرصت‌های کشورهای در حال‌توسعه‌ای که از ظرفیت و وضعیت مناسبی برای جذب سرمایه خارجی بهره‌مندند، افزایش می‌دهد و به دولت‌ها کمک می‌کند از طریق الگوبرداری از اقتصادهای موفق، سطح رفاه جامعه را ارتقا بخشد. امنیت سرمایه‌گذاری به عوامل مختلفی بستگی دارد که سودآوری انتظاری سرمایه‌گذاری، کیفیت محیط کسب‌وکار در کشور میزبان، سهولت فعالیت شرکت‌های مشترک و شفافیت از جمله این موارد محسوب می‌شود. بنابراین در وهله نخست، باید فضای کسب‌وکار بهبود یابد و این مهم می‌تواند توسط حاکمیت و از طریق اصلاح قوانین و ایجاد شفافیت، همچنین حمایت از بخش خصوصی «واقعی» در تصمیم‌سازی‌ها تحقق پذیرد.

سرمایه خارجی در صورتی می‌تواند نقش مثبت در اقتصاد یک کشور ایفا کند که بستر آن مهیا باشد از جمله این بسترها می‌توان به استقرار نظام موثر قانونی، عدم‌فساد مالی در جامعه و بالاخره ثبات سیاسی اشاره کرد و از آنجا که اقتصاد ایران دارای شرایط لازم برای جذب سرمایه خارجی، بدون عوامل ذکرشده نیست، لازم است دولت برنامه منسجمی برای جذب و هدایت سرمایه خارجی تهیه کند. اگر برنامه‌ریزی‌ها با استراتژی هدفمند و اصولی هدایت شود، قطعا امنیت تامین خواهد شد و ریسک اقتصادی هم پایین خواهد آمد. این عوامل همگی لازم و ملزوم هم هستند و بهبود یکی از عوامل باعث بهبود سایر عوامل خواهد بود.

بانک‌ها و بیمه‌ها در این راستا می‌توانند نقش مهمی ایفا کنند. از سوی دیگر، یکی از عناصر لازم که در این برهه از زمان بسیار لازم و ضروری است، مجهز شدن به دانش است ونه فقط دانش فنی و تکنیکی بلکه دانش حقوقی و مدیریتی که مستلزم تخصص است. طبعا اگر این تخصص‌ها وجود داشته باشد، در ارتباطات و مذاکرات خیلی موثرتر عمل خواهیم کرد. اگر اکنون چنین دانشی نداریم، به خاطر این است که دانشگاه‌ها صرفا به آموزش تئوری بسنده می‌کنند و در نتیجه فارغ‌التحصیلان به‌دلیل عدم‌گذراندن دوره‌های کاربردی-عملی رشته خود، فاقد تجربه لازم هستند و اصول محیط کسب‌وکار را بلد نیستند.

یکی از اشتباهات رایج در ایران، اعطای امتیازات و تسهیلات به سرمایه‌گذاران به‌جای تضمین امنیت سرمایه‌گذاری است. این مسئله نه‌تنها به سرمایه‌گذاری در کشور کمک نکرده، بلکه باعث ایجاد فساد و خارج شدن سرمایه‌گذاری از مسیر اصلی خواهد شد.

یکی از عوامل ناامنی در اقتصاد ایران، تورم مقررات دست و پاگیر و وجود نهادهای مشابه و موازی است. باید به این باور برسیم که مقررات زیاد، اجرا نمی‌شود. آنچه مهم است، کارآیی یک قانون خوب است که همین یک قانون خوب از انبوه مقررات غیرکارآ بسیار بهتر است. ازدیاد قوانین فقط باعث آزاد گذاشتن دست اراده‌های خاص و افزودن به قدرت دیوانسالاران است. در ایران آنچه وجود داشته حکومت مقررات موازی، دست و پاگیر و بعضا متناقض تا حکومت قانون بوده که این امر نه‌تنها مشوقی برای سرمایه‌گذاری نبوده، بلکه باعث یأس در فعالان اقتصادی به‌خصوص بخش خصوصی شده است.

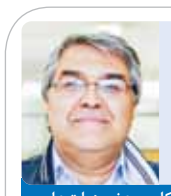
سرمایه‌گذاران خارجی به مفهوم واقعی کلمه زمانی جذب می‌شوند که با بخش خصوصی کشور میزبان، پیوند بخورند و فعالیت مشترک داشته باشند؛ بنابراین لازمه سرمایه‌گذاری خارجی، وجود یک بخش خصوصی قدرتمند است.

چنانچه امنیت سرمایه‌گذاری تضمین شده و بستر قانونی لازم فراهم شود، سرمایه‌گذاران بین‌المللی رغبت بیشتری برای حضور در کشور خواهند داشت. این امر به کشور فرصت رشد اقتصادی، اشتغازایی و دستیابی به دانش و فناوری روز برای تولید کالاهای رقابتی در عرصه بین‌المللی را می‌دهد.

امنیت سرمایه‌گذاری از ترکیب عوامل اجتماعی، سیاسی و حقوقی نشأت می‌گیرد و زمانی تحقق پیدا می‌کند که اعتماد سرمایه‌گذاران را جلب کرده، امنیت جانی و امنیت حقوقی آنها را تضمین کند. هرگاه شاخص‌های امنیت سرمایه‌گذاری در جامعه‌ای وضعیت مطلوبی را نشان دهد، موجب رشد اقتصادی خواهد شد. در این باره حضور شرکت‌های حسابرسی و مشاوره مدیریتی معتبر خارجی گام مهمی محسوب می‌شود.

یادداشت

دوران سخت‌تری پیش‌روی کارآفرینان است

امیرحسن کاکایی - عضو هیات علمی
دانشگاه علم و صنعت

هفته پیش خبر عجیبی شنیدم؛ پارس‌خودرو از بورس اخراج شد. البته روز قبل آن هم خبری شنیده بودم که زیان عملیاتی دو خودروساز اصلی، بالاتر رفته است. البته هنوز مانده‌ام چرا زیان انباشته دو شرکت از مرز ۱۲۰ هزار میلیارد تومان نگذشته است. طبق محاسبات سرانگشتی من، سال باید گذشته از این مرز عبور می‌کردیم، اما ظاهرا مدیریت جدید توانسته با یک‌سری حرکت‌های بنیادین و ترفندهای مالی و اقتصادی، زیان انباشته را تاحدودی در سطوح قبلی نگه دارد. هر کسی از دور، تحولات صنعت خودرو جهان و تحولات سیاسی و اقتصادی بین‌المللی را دنبال کند، می‌داند که توفان‌های بزرگی در مسیر این صنعت است و صنعت خودرو با این ساختار و مسیری که در پیش دارد، راه به‌جایی نمی‌برد. این در حالی است که سیاست‌گذاران ما با تعریف پروژه‌های متعدد زیانده در حال گفتاردرمانی هستند.

البته من از رفتار سیاسیون تعجب نمی‌کنم. آنها فعلا کارشان امیدبخشی به مردم و حفظ صندلی‌شان است و بر آنها حرجی نیست، اما تعجبم از سرمایه‌گذاری‌های بخش خصوصی است که در این روزها درباره آن زیاد می‌شنویم. واقعا اگر پروژه‌ها زیانده است و صنعت در حال زایندهی، پس بخش خصوصی مشغول چه کاری است؟ جالب است که از نیمه‌های تابستان به این‌سو، خبرها بیشتر هم شد. مثلا راه‌اندازی کارخانه‌ای با ظرفیت تولید یک‌میلیون خودرو در سال توسط زرماکارون، توسعه ظرفیت‌های سه قطب خصوصی صنعت خودرو و اخیرا هم ورود خودروهای چینی توسط دیگر خودروسازان بخش خصوصی. از حدود ۳۰ سال پیش تاکنون دوستان من که در زمینه تولید مشغول به فعالیت بوده‌اند، همیشه از سودآور نبودن و در برخی مقاطع زیانده بودن تولید می‌گفتند و شخصا هم شاهد به خاک سیاه نشستن برخی تولیدکنندگان بوده‌ام. اما سوال اینجاست که چطور بعضی‌ها در چنین بازار پرریسکی، مشغول سرمایه‌گذاری هستند؟

البته ۲، ۳ روز پیش نگاهی به قیمت‌های بازار انداختم. در یک خودرو چینی از یک خودروساز کوچک، قیمت خودرو در بورس یک میلیارد و در بازار ۱,۵ میلیارد بود. این در حالی است که همان خودرو خارج از کشور حدود ۲۰ هزار دلار است. در واقع فرآیندهای اقتصادی در کشور آن‌قدر مبهم هستند که نمی‌توان دقیقا محاسبه کرد چه کسی، چقدر و کجای فرآیند سود می‌کند، اما آنچه مسلم است این است که بخش خصوصی زیان نمی‌کند. از سوی دیگر هم، خودروسازان در سطح بین‌المللی برای بقای خود مشغول ادغام‌ها و همکاری‌های بزرگ هستند و مسلم است که تولید در مقیاس‌های پایین زیانده خواهد بود. به‌نظر می‌رسد تولید اکثر این خودروسازان و قطعه‌سازان کشور، در سطح بین‌المللی رقابتی و سودآور نیست. پس بخش خصوصی چگونه سود می‌کند؟

واقعیت این است که بدون ورود به جزئیات می‌توانم ادعا کنم،سرمایه‌گذاری در تولید اکثر قطعات و خودروسازی با این ساختار، اصولا سودآور نیست و آنچه بعضا در قالب سود مشاهده می‌شود، توهم سود است که البته در عمل از خالی کردن جیب ملت حاصل می‌شود. واقعیت این است که تولیدکننده خودرو یک میلیاردی، عملا تولیدکننده نیست. بلکه یک دلال است که یک سوله و خط مونتاژ عَلَم کرده و به بهانه آن، میلیاردها تومان وام ارزان‌قیمت و بعضا هکتارها زمین مفت می‌گیرد و خودرو ۷۰۰ تومانی را یک میلیارد در بازار عرضه می‌کند که بازار هم نیم میلیارد روی آن می‌کشد. اگر سود واقعی این‌قدر زیاد است، چرا تولید این نوع خودروها بالا نمی‌رود؟ واقعیت این است که اختلاف قیمت بین بورس کالا و بازار، ناشی از کمبودها و دلالی‌هایی است که توسط ذی‌نفعان شکل می‌گیرد و آنها هستند که به‌نوعی از آن سود می‌برند.

نکته جالب‌تر اینجاست که در نتیجه چنین رفتاری در تولید و بازار (استفاده از خودروهای مونتاژ در تیراژ پایین) عملا هیچ‌گاه یک سرمایه‌گذار بزرگ نمی‌تواند به فتح یک بازار واقعی دلخوش کند. اگر یک سرمایه‌گذار بخواهد تولید اقتصادی خودرو، یعنی تولید بالای یک‌میلیون در سال را در دستور کار قرار دهد، با دو مشکل اساسی روبه‌رو می‌شود. اول اینکه او می‌داند این بازار سودآور در صورت بالا رفتن تیراژ، اصولا یک خواب‌وخیال است و دوم اینکه ده‌ها خودروساز و سازمان و شرکت کوچک و بزرگ جلویش می‌ایستند و مانع‌تراشی می‌کنند. بدین‌ترتیب اگر کسی چنین مطمئن باشد یا دقیقا نمی‌داند وارد چه مسیری شده یا اینکه او هم دنبال یک رانت بزرگ است.

جزئیات روش رانتخواری در این مجال نمی‌گنجد، اما درباره نتیجه رانتخواری و دلالی شکی نیست که یک صنعت غیربهره‌ور غیررقابتی زیانده برای کشور به‌جا گذاشته است. البته بدنه صنعت که شامل کارگران، کارمندان و مهندسان است در این زمینه کمترین تقصیر را دارند و پرتلاش مشغول کار هستند؛ کاری که تصور می‌کنند خدمت به مردم است. حتی بعضا کارآفرینان بزرگی همچنان در صحنه هستند و سعی می‌کنند بدون توجه به مشکلات ساختاری جلو بروند، اما واقعیت این است که جنگ نابرابری بین کارآفرینان واقعی و دلالان کارآفرین‌نمای رانتخوار وجود دارد.

یک کارآفرین واقعی، نه‌تنها در رقابت نابرابر با رانتخواران است، بلکه در فضای تورمی موجود، اصولا با انبوهی از اطلاعات غلط روبه‌رو می‌شود که اجازه نمی‌دهد بر مبنای واقعیت برنامه‌ریزی کند. همچنین مصوبات خلق‌الساعه مسئولان و سیاست‌گذاران اجازه نمی‌دهد عمر برنامه‌ها حتی به یک فصل برسد. بگذریم از کمبود آب و برق و گاز که برای تولیدکنندگان یک موضوع عادی شده است. حال این را بگذارید کنار تحولات دنیا و تغییرات روش تولید و مدیریت بازار. امروز جنگ اقتصادی چین و امریکا به‌طور واقعی آغاز شده و می‌توانم ادعا کنم که دوران جدیدی برای چینی‌ها شروع شده است. در این دوران جدید، قطعا چینی‌ها پس از بازسازی اقتصاد خود، مشغول کشورگشایی اقتصادی خواهند شد. حالا هنوز جنگ اقتصادی ما با امریکا تمام نشده، باید مراقب طرح‌های استعماری چین باشیم. واقعا دوران سخت‌تری پیش‌روی کارآفرینان و نخبگان کشور است.

کارشناسان در گفت‌وگو با صمت مطرح کردند

سرمایه‌گذاری توجه ویژه می‌خواهد

شهناز صفایی
editor@smtnews.ir

در ایجاد امنیت سرمایه‌گذاری به‌عنوان یکی از مولفه‌های جذب سرمایه، شاخص‌ها و عوامل گوناگونی از جمله عملکرد و سیاست‌گذاری دولت، مشارکت مردم و نظام حقوقی، اداری و سیاسی دخیل هستند. هر یک از این شاخص‌ها باید در سطح کلان، ثبات داشته باشند و بر مدار درستی قرار بگیرند تا امنیت اقتصادی در تمام بخش‌ها جاری و ساری شود. به‌عبارتی قوانین، مقررات و برنامه‌ها باید به‌وضوح نشان‌دهنده تلاش واقعی برای ایجاد ثبات باشند تا سرمایه‌گذار به‌عنوان متقاضی سرمایه‌گذاری، در گام نخست برای هزینه‌کرد منابع مالی خود در بخشی از اقتصاد رغبت پیدا کند و گام‌های بعدی را در این مسیر راحت‌تر بردارد. بنابراین امنیت سرمایه‌گذاری را در شرایطی به‌طور کامل شاهد خواهیم بود که متغیرهای اقتصادی کلان مانند نرخ رشد، بیکاری، تورم، ارز و... باثبات یا قابل پیش‌بینی باشند و علاوه بر این، قوانین و مقررات ثابت بوده و ضمانت اجرایی داشته باشند، همچنین تصمیم‌ها قاعده‌مند و در چارچوب‌های خاصی اتخاذ شوند تا سرمایه‌گذار، گرفتار نوسانات ناگهانی و شوک‌آور نشود. هرگاه شاخص امنیت سرمایه‌گذاری در جامعه‌ای وضعیت مطلوبی را نشان دهد، منجر به جذب سرمایه بیشتر و در نهایت رشد اقتصادی خواهد شد. صمت در این گزارش درباره این شاخص مهم؛ یعنی امنیت سرمایه‌گذاری به‌ویژه در بخش صنعت، اینکه کجا ایستاده‌ایم، چه استراتژی داریم، در این بخش مشکلات‌مان چیست و چگونه باید آنها را برطرف کنیم، با برخی از کارشناسان و فعالان صنعت به گفت‌وگو نشسته که در ادامه می‌آید.

عکس: آیدا فریدی

اقتصاد، گرفتار کاهش ارزش پول ملی

علی‌اکبر جوانروح از فعالان حوزه صنعت درباره وضعیت امنیت سرمایه‌گذاری در کشور به صمت گفت: در کل می‌توان گفت امنیت سرمایه‌گذاری در بخش صنعت ما بسیار کمرنگ است و فقط در بخش‌هایی که افراد ارز ترجیحی می‌گیرند تا حدودی امنیت سرمایه‌گذاری داریم، چون می‌توانند محصولاتشان را به نرخ روز بفروشند. این مزیتی است که در بخش صنعت وجود ندارد. اگر نگاهی به آمار سرمایه‌گذاری‌های کلان در بخش صنعت کشور بیندازیم، مشاهده خواهیم کرد که پس از انقلاب فقط در ۱۰سال نخست، امنیت سرمایه‌گذاری در سطح بالایی حاکم بوده و رفته‌رفته میزان جذب سرمایه‌ها کم و کمتر شده است. این روند نشان از کاهش امنیت اقتصادی کشور دارد. در نتیجه این ضعف در دهه اخیر، شاهد ورشکستگی تعداد زیادی از کارخانه‌ها و افزایش نرخ بیکاری نیز بوده‌ایم. جوانروح در پاسخ به پرسشی مبنی بر اینکه در این چرخه مشکل کجاست، اظهار کرد: مشکل اینجاست که در سیستم پولی کشور، بازاری ایجاد کرده‌اند به‌نام بازار ارز که در هیچ جای دنیا، چنین بازاری نیست. در این بازار، نرخ ارز به دست دلالان بالا و پایین شود. وی افزود: سرمایه‌گذار به‌خصوص در بخش تولید و صنعت وقتی سرمایه‌گذاری می‌کند، به این معنی است که زمینی برای راه‌اندازی کارخانه‌ای خریداری و ماشین‌آلات موردنیازش را تهیه کرده و...، اینها هزینه‌های ثابتی است که متقبل شده تا به سوددهی برسد. حال در شرایطی که تولید به‌دلیل نوسانات ارزی به‌صرفه نیست، سرمایه‌گذار دچار زیان می‌شود و حتی نمی‌تواند وامی که گرفته را بازپرداخت کند، چون سود وامی که به سرمایه‌گذار و صنعتگر به‌عنوان تسهیلات ارزان‌قیمت پرداخت می‌شود با فرمول‌هایی که بانکدارها محاسبه می‌کنند، به سودهای دو رقمی و بالا می‌رسد که نه‌تنها دردی از او دوا نخواهد کرد، بلکه بر مشکلاتش می‌افزاید. به همین دلیل و دلایل اقتصادی دیگر، متاسفانه سرمایه‌ها از کشور خارج و وارد کشورهایی می‌شود که ثبات اقتصادی و زمینه‌های مناسبی برای جذب سرمایه دارند.

بدیهی است که برای رسیدن به توسعه باید شاخص‌های اقتصادی بهبود یابد که یکی از این شاخص‌ها، امنیت سرمایه‌گذاری است

▣ چالش عدم‌ثبات اقتصادی

جوانروح در ادامه تاکید کرد: متاسفانه در کشور ثبات اقتصادی نداریم، چون ارزش ریال ثبات ندارد. سیستم اقتصادی با کاهش ارزش پول ملی، درگیر شرایطی شده که نگران‌کننده است. به‌عنوان نمونه، فردی ۱۰۰ میلیون تومان سرمایه‌گذاری کرده به امید اینکه سود کند. این سرمایه‌گذار در این چرخه با کاری که انجام می‌دهد، ارزش‌افزوده ایجاد می‌کند تا سرمایه ۱۰۰ میلیونی خود را به ۱۲۰ میلیون تومان برساند، اما در ادامه وقتی سرمایه‌اش برمی‌گردد، به کمتر از نصف کاهش پیدا کرده و به عبارتی بخشی از سرمایه اصلی خود را از دست داده است.

وی خاطرنشان کرد: جذب سرمایه نیازمند فراهم کردن شرایطی است و مولفه‌های خاص خود را دارد که یکی از این مولفه‌ها، امنیت سرمایه است تا میزان جذب سرمایه بالا برود و منجر به رونق اقتصادی شود، پس باید با استراتژی خاصی در این بخش گام برداریم. متاسفانه در این بخش، استراتژی خاصی نداریم تا براساس آن برای جذب سرمایه هدفمند عمل کنیم، میزان سرمایه‌گذاری و زمان تحقق آن مشخص باشد و در ادامه برای رسیدن به این هدف، موانع مخل امنیت سرمایه را از سر راه سرمایه‌گذار برداریم. این خلأ بزرگی است که مانع از سرمایه‌گذاری‌های کلان صنعتی در کشور می‌شود. جوانروح با اشاره به کاستی‌هایی که در جذب سرمایه همواره در کشور وجود داشته، افزود: در این زمینه لازم است اشاره کنم به بخشی از قانون سرمایه‌گذاری خارجی که در مجلس ششم به نفع خارجی‌ها تدوین کردیم و به آنها امتیازات زیادی دادیم، با این حال، کسی برای سرمایه‌گذاری پیش‌قدم نشد و اینجاست که می‌توانیم میزان امنیت سرمایه‌گذاری در کشور را بفهمیم. این فعال صنعت گفت: قبل از انقلاب، برندهای مطرحی در زمینه خودرو، موتور و لوازم خانگی در ایران نمایندگی داشتند و اقدام به تولید محصولاتشان در داخل کشور می‌کردند، آنها با خودشان سرمایه و گردش مالی آورده بودند، اما کم‌کم رفتند چون ساختار اقتصادی ما در جذب سرمایه خارجی هم مشکلاتی دارد. البته اغلب این‌گونه مطرح می‌شود که تحریم‌ها در این بخش(جذب سرمایه خارجی) بیشتر تاثیرگذار بوده، اما در واقع می‌توان گفت تحریم‌ها تاثیر زیادی بر امنیت سرمایه‌گذاری صنعتی در کشور نداشته است. وی افزود: سرمایه‌گذار چه داخلی چه خارجی، اگر منافعی داشته باشد، راه آن را پیدا می‌کند و اقدام به سرمایه‌گذاری خواهد کرد، منتها باید اطمینان یابد به سود می‌رسد که ایجاد این حس نیز برگرفته از امنیت اقتصادی است که یک سرمایه‌گذاری را کم‌ریسک‌تر و سودآورتر خواهد کرد. سرمایه‌گذار داخلی که شاهد کاهش ارزش پول ملی است، نوسانات ارز را می‌بیند و قوانین و مقررات خلق‌الساعه دست او را می‌بندند، دیگر رغبتی به سرمایه‌گذاری، آنهم در بخش صنعت که سرمایه عظیمی نیاز دارد، نخواهد داشت و همین خود سیگنال منفی برای سرمایه‌گذار خارجی است. البته بخشی هم به ماهیت فعالیت در بخش تولید و صنعت برمی‌گردد، چراکه تولید فرآیندی زمانبر است و تولیدکننده تا مواد اولیه را به تولید برساند و در بازار عرضه کند و هزینه‌کرد و سود به او برگردد، زمان می‌برد و در نهایت ارزش آنچه صرف کرده، کم و کمتر می‌شود.

▣ راهکار چیست؟

جوانروح در ادامه به راهکار ایجاد امنیت برای سرمایه‌گذاران اشاره کرد و گفت: برای ایجاد امنیت سرمایه‌گذاری و حل مشکلات آن باید اصلاحات جدی اقتصادی انجام دهیم، چون این مشکلات به نواقص و ناهماهنگی‌های ساختاری برمی‌گردد؛ پس اگر به‌دنبال ایجاد امنیت سرمایه‌گذاری و به‌دنبال آن جذب سرمایه هستیم باید در سیستم اقتصادی کشور بازبینی و تغییراتی ایجاد کنیم. ضمن اینکه باید از کارشناسان و متخصصان امر بهره گرفته و با رویکرد مناسبی گام برداریم. جوانروح با اشاره به وظیفه دولت در این زمینه اظهار کرد: به‌نظر من در این مسیر، دولت باید سیستم اقتصادی خود را تغییر دهد، بازار ارز را از بین ببرد و پول را ارزش‌گذاری کند. در این میان، تجارب دیگر کشورها می‌تواند مفید و کمک‌کننده باشد. به‌عنوان مثال، اقتصاد آلمان از همه کشورهای اروپایی شکوفاتر است، بررسی کنیم چرا و چگونه این شرایط برای آنها رقم خورده است. یا کشوری مانند امارات که موفق است و اقتصاد باثبات و به تبع آن بازار پولی باثباتی دارد. وی در پایان با اشاره به برخی آمارها در جذب سرمایه اظهار کرد: در اینکه امنیت سرمایه‌گذاری در اقتصاد و از جمله بخش صنعت نداریم، شکی نیست، اما در مقابل آمارها از جذب فلان میزان سرمایه می‌گویند. آمارهایی که درباره جذب سرمایه داده می‌شود بر مبنای شاخص‌های درستی نیست و جای ابهام بسیار دارد. این کارشناس صنعتی با اشاره به واقعی نبودن آمارهای منتشرشده گفت: اگر آمارهای جذب سرمایه و سرمایه‌گذار واقعی بود با توجه به سرمایه‌های انسانی و ملی کشور، باید اقتصادی پیشروتر از آنچه امروز داریم، می‌داشتیم. نیروی انسانی توانمند و متخصص یکی از مزیت‌های کشور است که کشورهای همسایه ما ندارند، اما از این سرمایه‌های بالفعل به‌خوبی استفاده نمی‌کنیم و شاهد هدر رفت این نیروی عظیم هستیم.

نبود ثبات اقتصادی و فرار سرمایه

آرمان خالقی، کارشناس حوزه صنعت نیز در گفت‌وگو با صمت در این زمینه اظهار کرد: امنیت سرمایه‌گذاری در بخش صنعت کشور در دو بخش قابل‌بررسی و تامل است؛ یکی امنیت فیزیکی و دوم امنیتی است که آن را حس می‌کنیم؛ یعنی حس وجود امنیت در دل یک سرمایه‌گذار و امنیتی که برمبنای برخی مقررات و قوانین و محیط حاکم ایجاد می‌شود. مجموع اینهاست که حس امنیت داشتن یا نداشتن را ایجاد می‌کند. ممکن است قوانین خوبی برای حفظ و جذب سرمایه‌گذاری داشته باشیم، اما وقتی سرمایه‌گذار در عمل این حس را ندارد و به‌عبارتی فضا، حس امنیت را به او القا نمی‌کند، نمی‌توان گفت امنیت سرمایه‌گذاری وجود دارد. خالقی در ادامه با اشاره به مشکلات اقتصاد در این بخش افزود: در بخش صنعت و در کل اقتصاد، قوانین و مقررات خوبی برای ایجاد امنیت سرمایه‌گذاری وضع شده، اما در بخش قضایی در موضوعاتی مانند رسیدگی به تخلفات و مانند آن، برای پشتیبانی از سرمایه‌گذار، هنوز راه طولانی در پیش داریم. در این میان، تغییر مقررات که مکرر اتفاق می‌افتد نیز مشکلاتی ایجاد می‌کند و مخل ثبات اقتصادی است؛ یعنی قانون داریم، اما تغییرات پیاپی قوانین و حتی اتخاذ تصمیم‌های متناقض، خود عامل بروز بی‌ثباتی است. قوانین ثابت نیست و متاثر از آن، سرمایه‌گذار نمی‌تواند برنامه‌ریزی کند که در بلندمدت چه‌کاری می‌تواند و باید انجام دهد. سرمایه‌گذار بارها از این موضوع آسیب‌دیده، چون یک‌شبه تصمیمی گرفته‌شده و قانونی تغییر کرده، محاسباتش بهم ریخته است. این کارشناس حوزه صنعت در ادامه گفت: بحث دیگر در این زمینه به حس امنیت اقتصادی برمی‌گردد. در این قسمت هم در بخشی، قوانین، عمل به قوانین و خود دولت مطرح است. روابط فعالان اقتصادی با دولت و دولت با دولت‌های دیگر نیز بر امنیت اقتصادی کشور تاثیرگذار است. گاه روابط ما با سایر کشورها آسیب‌زننده است و فرآیند سرمایه‌گذاری را مختل می‌کند. در رابطه دولت با فعالان اقتصادی نیز دولتی که به قراردادهایش پایبند نباشد و پول قراردادهایش را به‌موقع به پیمانکار نپردازد، دولتی که بعد از واگذاری اموال در قالب خصوصی‌سازی،همچنان بر تصدیگری تاکید دارد و تبدیل به یک‌طرف تجاری بدعهد می‌شود که طبیعتا تمایل سرمایه‌گذار برای سرمایه‌گذاری را کاهش می‌دهد.

▣ استراتژی واقعی نداریم

خالقی درباره راهکارهای ایجاد امنیت برای سرمایه‌گذاری اظهار کرد: در شعار استراتژی داریم، حتی در قانون بهبود مستمر فضای کسب‌وکار هم امنیت سرمایه‌گذاری آمده، اما در این زمینه عملکرد و رویکرد مناسبی نداریم. بدیهی است که برای رسیدن به توسعه باید شاخص‌های اقتصادی بهبود یابد که یکی از این شاخص‌ها، امنیت سرمایه‌گذاری است. اینکه چگونه با بخش خصوصی مشارکت کنیم، چگونه قبل از اجرای قوانین از کارشناسان مشورت بگیریم و برای اجرای قوانین جدید آمادگی ایجاد کنیم، بخشی از مواردی است که امنیت اقتصادی را تامین می‌کند. تغییر مستمر قوانین و اشتباه در تصمیم‌گیری‌هاست که مخل امنیت می‌شود. این کارشناس حوزه صنعت ادامه داد: سایر موضوعات مربوط به اقتصاد کلان است، اینکه دولت وفای به عهد داشته باشد مثلا با ترک فعل مدیران به‌عنوان متخلف برخورد شود. همین موضوع احراز ترک فعل و اثبات اینکه یک مدیر وظیفه‌اش را درست انجام نداده، از مواردی است که امنیت سرمایه‌گذاری می‌آورد. خالقی در پایان با اشاره به تحریم‌ها و تاثیر آن بر امنیت سرمایه‌گذاری در کشور گفت: در روابط دولت‌ها با دولت‌هاست که تحریم خود را نشان می‌دهد. تحریم از موارد مخل امنیت است؛ یعنی نمی‌دانیم فردا در فهرست یک تحریم خاص قرار داریم یا نه. در شرایط فعلی کشور، تحریم شمشیر تهدیدی است که بالای سر سرمایه‌گذار است. وقتی تحریم اتفاق بیفتد و دامنگیر کشوری شود، دیگر نمی‌تواند به‌راحتی صادرات داشته باشد و طرف تجاری هم در این وضعیت، حاضر به همکاری نیست و این‌گونه است که تحریم اقتصاد را در بخش‌های گوناگون محدود می‌کند و به یک تهدید جدی برای سرمایه‌گذار تبدیل می‌شود.

سخن پایانی

بنا بر این گزارش، از یک سو دولت با وجود تمام چالش‌ها و نوسانات اقتصادی که شاهد هستیم باید شرایط جذب سرمایه را فراهم کند و از سوی دیگر، سرمایه‌گذاری با بی‌ثباتی سازگار نیست؛ بنابراین باید شرایط باثباتی ایجاد شود تا شاخص‌های جذب سرمایه در کشور ارتقا یابد. افزایش امنیت سرمایه‌گذاری، بیش از هر چیز مستلزم بازبینی، اصلاح و اجتناب از تغییرات ناگهانی قوانین است. در این میان، نوسان شاخص‌های اقتصادی خود سیگنال نبودامنیت و بی‌ثباتی را به سرمایه‌گذار می‌دهد که باید تا حد ممکن با یک استراتژی درست، مانع بروز این نوسانات شوک‌آور شد. این موارد خود زیرشاخه‌ها و موضوعات گوناگونی را شامل می‌شوند که سیاست‌گذاران باید در یک برنامه جامع و به آنها توجه کنند تا در نهایت امنیت اقتصادی برقرار و سرمایه‌گذار رغبت بیشتری برای سرمایه‌گذاری داشته باشد. نتیجه این نگاه در بلندمدت علاوه بر افزایش سرمایه‌گذاری داخلی، جذب سرمایه‌گذاری خارجی و افزایش توان اقتصادی کشور است.

پاسخ درست به صورت مسئله غلط

«حمایت از تولید» با چه نسخه‌ای اجرا شود

نبود امنیت شغلی بحران بزرگ کارگران

امنیت، بازیچه دست معارضان نشود

ساکنان بومی مناطق معدنی معمولا روی خوشی به معدنکاران نشان نمی‌دهند. رویکرد غالب در میان محلی‌ها این است که غریبه‌هایی پا به سرزمین آنها گذاشته‌اند تا دارایی و ثروت آباء و اجدادی‌شان آنها را به یغما ببرند. روشن است که چنین تفکری زمینه را برای بروز کشمکش‌های میان معدندارن و معارضان را فراهم می‌کند. بی‌سابقه نیست که این کشمکش‌ها مثل جرقه انبار باروت را منفجر کند؛ همانطور که در تابستان امسال در یکی از روستاهای مشکین‌شهر اردبیل اتفاق افتاد و صدمات و خسارات مالی و حتی جانی به بار آورد.

در تبصره ۳ ماده ۱۳ قانون اصلاح قانون معادن آمده است «مزاحمت اشخاص حقیقی یا حقوقی به نحوی که مانع عملیات معدنی شود، جرم تلقی و مجرم ضمن جبران خسارت، به حبس از یک تا۶ ماه و یا پرداخت جریمه نقدی معادل دو برابر خسارت وارده محکوم می‌شود.»

از آنجا که معارضان محلی اخیرا به چالشی بزرگی برای حفظ امنیت معدنکاری تبدیل شده است در این گزارش نگاهی به نقاط قوت و ضعف و حدود و مرزهای آن انداخته‌ایم.

عکس: آیدا فریدی

مانعی در مسیر توسعه

محمدرضا بهرامن، رئیس خانه معدن ایران با تاکید بر لزوم تامین امنیت بهره‌برداران معدنی گفت: معارضان محلی در بخش معدن هر روز مشکلات و چالش‌های بیشتر و جدی‌تری ایجاد می‌کنند. به گزارش معدن‌مدیا بهرامن گفت: اگر چالش معارضان به شکل مطلوبی مدیریت و کنترل نشود، به‌تدریج به عامل جلوگیری از توسعه بخش معدن تبدیل خواهد شد و در نهایت قادر به اجرای قانون معادن نخواهیم بود. رئیس خانه معدن ایران خاطرنشان کرد: در تبصره‌های قانون معادن تصریح شده است درصدی از حقوق دولتی باید برای توسعه زیرساخت‌های استان محل بهره‌برداری و ترمیم و احیای منابع طبیعی و محیط‌زیست منطقه هزینه شود. وی افزود: با این وجود از آنجایی که گاهی حقوق دولتی به‌موقع و به‌جا هزینه نمی‌شود، دردسرهایی ایجاد می‌کند که یکی از آنها افزایش نارضایتی ساکنان مناطق هم‌جوار معادن است و مخالفت‌ها و تعارضات از همین‌جا آغاز می‌شود.

توجه به مطالبات قانونی

بهرامن با اشاره به اینکه بروز این تعارضات تولید را با آسیب جدی روبه‌رو می‌کند گفت: امروزه در جای جای کشور با معارضانی مواجهیم که مدعی هستند اراضی معدنی متعلق به آنهاست و به این جهت با فعالان معدنی دچار کشمکش شده‌اند که گاه به حوادث ناگوار انجامیده است. وی با تاکید بر لزوم حمایت از بهره‌برداران معدنی، اظهارکرد: مصداق چنین حوادث و تعارض‌هایی را گاهی در استان‌های آذربایجان شرقی، کردستان، خراسان جنوبی، کرمان، سمنان و به‌تازگی اردبیل شاهد بوده و هستیم که در برخی موارد به برداشت غیرقانونی مواد معدنی رگه‌ای و با عیار بالا از سوی معارضان و متجاوزان و عرضه به بازارهای غیرقانونی انجامیده است. رئیس خانه معدن ادامه داد: با توجه به اینکه در برخی از موارد شاهد اقدامات قانونی و واکنش‌های بازدارنده نیروهای مسئول در برابر متجاوزان نیستیم، روز به روز بر میزان برداشت‌های غیرمجاز از معادن افزوده می‌شود. بهرامن افزود: این در حالی است که تامین امنیت سرمایه‌گذار و فعال معدنی از اهمیت بالایی برخوردار است. رئیس خامه معدن با اشاره به اینکه نباید نسبت به اعتراض به حق مردم محلی بی‌توجه ماند گفت: بازگشت به هنگام حق و حقوق به محلی که فعالیت معدنی در آن انجام می‌شود، مطالبه‌ای قانونی است و نباید از نظر دور بماند. بهرامن تاکید کرد: اگر پرداخت‌های قانونی از محل حقوق دولتی به موقع به استان برسد، بخش زیادی از مشکلات اجتماعی که اکنون شاهد آن هستیم، جل خواهد شد. وی معتقد است: اگر مدیریت حقوق و نحوه هزینه‌کرد آنها به وزارت صنعت، معدن و تجارت سپرده شود، می‌توان امیدوار بود حوزه معدن شکوفاتر شود تعارضات کاهش یابد. رئیس خانه معدن ایران یادآور شد: در سال‌های گذشته حداکثر ۳۰ درصد مبالغ تخصیص داده شده از محل حقوق دولتی معادن و سایر پرداختی‌ها، به مناطق بازگشت و حتی در بعضی از سال‌ها به رقم ناچیز ۱۱ درصد نیز رسید؛ این در حالی است که عدم پرداخت به موقع این مبالغ هزینه‌های زیادی برای دولت به بار می‌آورد.

خسارات مالی و جانی

صادق قاسمی فلاورجانی مدیرعامل یک شرکت فنی مهندسی در حوزه معدن با اشاره به چالش معارضان محلی گفت: سازمان منابع طبیعی و آبخیزداری کشور اعلام کرده است که براساس قانون معدنکاران می‌توانند زمینی را که متعلق به دولت است، برای اجرای عملیات معدنی اجاره کنند، اما معدنکاران در بسیاری از مناطق برای انجام این کار با ممانعت معارضان محلی روبه‌رو می‌شوند که ادامه کار را با مشکل مواجه می‌کنند.

وی در گفت‌وگو با فلزات‌آنلاین گفت: رفع این معضل بر عهده نهادهای انتظامی است اما متاسفانه سازمان‌های دولتی در برخی موارد همکاری خاصی در جهت رفع این مشکل نمی‌کنند و خود معدن‌ار باید با معارضان وارد گفت‌وگو شود. در نتیجه گاهی کار به درگیری‌های فیزیکی می‌کشد و خسارات مالی و حتی جانی در پی دارد.

ریسک در مناطق کم‌برخوردار

قاسمی فلاورجانی با بیان اینکه بیشتر معادن کشور در مناطق دورافتاده و کم‌برخوردار واقع شده‌اند، گفت: برخی از مناطق محروم و دورافتاده کشور ظرفیت معدنی بالایی دارند اما به دلیل معضلاتی مانند وجود معارض محلی، سرمایه‌گذاران ریسک فعالیت در منطقه را نمی‌پذیرند.

متاسفانه باید گفت؛ درحال‌حاضر نه تنها حمایت خاصی از معدنکاران نمی‌شود بلکه گاهی با تصمیمات ناگهانی چوب لای چرخ آنها گذاشته می‌شود و شاهد افزایش روزافزون مشکلات در این بخش هستیم. ضمن اینکه تعداد افراد متخصص و تحصیل کرده معدنی در سازمان‌های مربوطه به شدت کاهش یافته است و بعضی از مسئولان توجهی به مشکلات معدنکاران نمی‌کنند.

در این شرایط برطرف نشدن هر یک از این معضلات می‌تواند روزانه چند ۱۰۰ میلیون تومان خسارت به فعالان معدنی وارد کند و از انگیزه و حتی توان آنها جهت ادامه فعالیت بکاهد.

قاسمی فلاورجانی تصریح کرد: این در حالی است که شاهد مشکلات روزافزون دیگری هم اعم از رشد هزینه بیمه، مالیات، افزایش دستمزد و مانند آن در امسال هستیم و تمامی این مسائل در نهایت منجر به کاهش تولید و حتی تعدیل نیروی انسانی خواهد شد.

وی افزود: در حالی که تمامی کارفرمایان به دنبال حفظ نیروی انسانی شاغل در مجموعه خود هستند اما شرایط تولید به نحوی رقم خورده که چاره‌ای جز تعدیل نیروهای انسانی باتجربه و حتی متخصص وجود ندارد. از سوی دیگر، اگر کارفرمایان حق بیمه نیروی انسانی را تا پایان هر ماه پرداخت نکند، با جریمه ۲ درصدی از سوی سازمان تامین اجتماعی مواجه خواهند شد.

در چنین شرایط دشواری اگر قرار بر حفظ سرمایه‌گذار باشد؛ کارفرمایان باید از حمایت دولت و سازمان‌های مرتبط برخوردار شوند. این درحالی است که متاسفانه سرمایه‌گذاران نه تنها مورد حمایت قرار نمی‌گیرند؛ بلکه با افزایش روزافزون مشکلات روبه‌رو هستند.

سخن پایانی

همان‌طور که اشاره شد وجود اختلافات متعدد میان بهره‌برداران معادن و ساکنان محلی مناطق معدنی، یکی از مشکلات مهم امروزه فعالان این حوزه است. برخی از فعالان نبود قوانین و چارچوب‌های مقرراتی را عامل این چالش معرفی می‌کنند و برخی دیگر آن را ناشی از ضعف مدیریتی می‌دانند. اما آنچه مسلم است هر دو گروه بر این نقطه اتفاق نظر دارند که باید مجموعه حاکمیت معدنی چاره‌ای برای این مشکل بیندیشند تا امنیت جانی و مالی فعالان معدن و سرمایه‌گذاران تامین شود.

نوبت دوم

آگهی مناقصه عمومی یک‌مرحله‌ای

شماره: ۵۲۴۵۷۵۵۹

شرکت فولاد خوزستان «سهامی عام»

مناقصه‌گزار: شرکت فولاد خوزستان
شرح مناقصه: تعمیر ترانس ۴۰ مگاولت آمپر پست برق ۹ به شماره سریال ۲۵۰۷۳۵
نوع مناقصه: عمومی یک‌مرحله‌ای
مدت زمان: ۹ ماه
مهلت اعلام آمادگی: تا پایان وقت اداری روز سه‌شنبه مورخ ۱۴۰۱/۰۹/۰۸ (با ارسال ایمیل به نشانی زیر)
داوطلبان شرکت در مناقصه با مراجعه به وب‌سایت pim.ksc.ir ضمن ثبت‌نام و درج کلیه اطلاعات عمومی و تکمیلی خود، مستندات و مدارک لازم خود را پیوست نمایند.
دریافت اسناد مناقصه (پس از تائید کمیته ارزیابی تامین‌کنندگان) از تاریخ ۱۴۰۱/۰۹/۱۵ به مدت دو روز در قبال واریز مبلغ ۵۰ ریال (غیرقابل استرداد) به صورت آنلاین از طریق آدرس pim.ksc.ir (پس از ورود به سیستم با نام کاربری و رمز عبور/ منوی مناقصات/ عملیات/ خرید اسناد تخصصی)
دریافت الکترونیک فایل اسناد تخصصی مناقصه از طریق آدرس Pim.ksc.ir (پس از ورود به سیستم با نام کاربری و رمز عبور/ منوی مناقصات/ عملیات/ اسناد تخصصی)
تاریخ تحویل پیشنهادات: روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۱/۰۹/۲۱
تاریخ گشایش پاکات پیشنهاد قیمت/ فنی: روز سه‌شنبه مورخ ۱۴۰۱/۰۹/۲۲
مبلغ تضمین شرکت در مناقصه: ۷۰۰,۰۰۰,۰۰۰ ریال
نوع تضمین: ۱) ضمانتنامه معتبر بانکی ۲) چک تضمینی و یا واریز مبلغ در وجه شرکت فولاد خوزستان ۳) انجام بلوکه مالی از مطالبات شرکت‌کننده نزد فولاد خوزستان
نشانی شرکت: اهواز – کیلومتر ۱۰ جاده اهواز بندر امام، شرکت فولاد خوزستان، **مدیریت:** خرید خدمات و قراردادها
تلفن: ۶۴۱۸-۳۲۱۳-۰۶۱ **ایمیل:** E.HEIBATI@KSC.IR
تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۱/۰۹/۰۱ تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۱/۰۹/۰۵ روابط عمومی شرکت فولاد خوزستان

نوبت دوم

سیستم مدیریت یکپارچه / کد ۱۰/۴۳/۰۰/ف

آگهی تجدید مناقصه عمومی یک‌مرحله‌ای (شماره ۱۴۹/مج/۱۴۰۱)

وزارت نیرو
شرکت آب و فاضلاب استان البرز (سهامی خاص)

شرکت آب و فاضلاب استان البرز در نظردارد **اجرای عملیات بهره‌برداری، تعمیرات و نگهداری تصفیه‌خانه‌های فاضلاب شهرستان کرج، نظرآباد و طالقان** را از طریق مناقصه عمومی و به پیمانکار واجد شرایط دارای رتبه حداقل ۳ در رشته بهره‌برداری و نگهداری از تصفیه‌خانه‌های فاضلاب شرکت مهندسی آب و فاضلاب کشور (وزارت نیرو) واگذار نماید.
کلیه مراحل برگزاری مناقصه از دریافت اسناد مناقصه تا ارائه پیشنهاد مناقصه‌گران و بازگشایی پاکت‌ها از طریق درگاه سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) به آدرس www.setadiran.ir با شماره فراخوان ۲۰۰۱۰۰۵۱۸۶۰۰۰۱۴۹ انجام خواهد شد و لازم است مناقصه‌گران در صورت عدم عضویت قبلی، مراحل ثبت‌نام در سایت مذکور و دریافت گواهی امضای الکترونیکی را جهت شرکت در مناقصه محقق سازند.
مدت اجرای پروژه و مبلغ تضمین شرکت در مناقصه: مدت اجرای کار ۲۴ (بیست وچهار) ماه شمسی و مبلغ تضمین شرکت در مناقصه ۳,۲۱۰,۲۷۹,۱۲۰ ریال به صورت واریز نقدی به حساب شرکت، ضمانتنامه بانکی، چک تضمین شده بانکی و یا مطالبات قطعی تایید و بلوکه شده نزد شرکت آب و فاضلاب استان البرز می باشد.
مهلت تحویل اسناد مناقصه: مناقصه‌گران علاوه بر بارگذاری فایل‌های PDF تا ساعت ۱۰ روز سه‌شنبه مورخ ۱۴۰۱/۰۹/۲۲ موظف به ارائه تضمین شرکت در مناقصه و اسناد ارزیابی کیفی در پاکت لاک و مهر شده تا ساعت ۱۱ همان روز به دبیرخانه شرکت آب و فاضلاب استان البرز می‌باشند.
تاریخ بارگشایی پاکات : ساعت ۱۴ روز سه‌شنبه مورخ ۱۴۰۱/۰۹/۲۲ خواهد بود.
نحوه دریافت اسناد مناقصه: داوطلبان می توانند به منظور دریافت اسناد مناقصه از تاریخ ۱۴۰۱/۰۹/۰۲ تا ساعت ۱۹ روز دوشنبه مورخ ۱۴۰۱/۰۹/۰۷ از طریق سامانه ستاد به آدرس www.setadiran.ir اقدام نمایند. **تلفن تماس: ۳۲۱۱۷۱۵۰ - ۰۲۶**
سایر اطلاعات و جزئیات در اسناد مناقصه مندرج است. جهت کسب اطلاعات بیشتر به سایت پایگاه ملی اطلاع‌رسانی مناقصات به آدرس (iets.mporg.ir) مراجعه نمایید.
شرکت آب و فاضلاب استان البرز (سهامی خاص)

برنامه‌ریزی هوشمندانه برای تکرار رکوردشکنی

مدیرعامل شرکت فولاد هرمزگان در گفت‌وگو با روابط عمومی این شرکت گفت: از ابتدای سال جاری با یک برنامه‌ریزی هوشمندانه، دقیق و حساب شده، توانستیم چهار بار رکورد تولید ماهیانه شرکت را جابه‌جا کنیم و امیدواریم در ادامه سال این رکوردشکنی‌ها تا تحقق ظرفیت اسمی و حتی فراتر از آن ادامه یابد. عطاالله معروفخانی با تبریک رکورد ۱۵۴ هزار و ۵۶۷ تنی آبان ماه شرکت فولاد هرمزگان به همه کارکنان و ذی‌نفعان شرکت، اظهار داشت: برنامه‌ریزی دقیق و هوشمندانه برای کسب این رکورد از ماه‌ها قبل صورت گرفته بود. قطعی‌های مکرر برق از اواسط اردیبهشت ماه تا پایان مرداد مانع بزرگی برای فولاد هرمزگان در تحقق افزایش تولید بود اما با کاهش محدودیت‌های تامین برق در پایان تابستان به سرعت توانستیم به وضعیت عادی خود در امر تولید باز گردیم. به طوری که در شهریور ماه، مهر ماه و آبان ماه به صورت پی در پی در تولید ماهیانه رکوردشکنی کردیم. وی با اشاره به ظرفیت ۱۲۵ هزار تنی فولاد هرمزگان در هر ماه، خاطرنشان کرد: تولید بیش از میزان ظرفیت اسمی نشان می‌دهد کارکنان فولاد هرمزگان توانستند به تمام ابعاد فنی و علمی تولید فولاد با استفاده از ماشین ریخته‌گری پیوسته دست یابند و با بهره‌گیری از تمامی امکانات موجود، تولید بیش از ظرفیت اسمی ماهیانه را محقق سازند. مدیرعامل شرکت فولاد هرمزگان تاکید کرد: گام دیگر شرکت فولاد هرمزگان در جهت افزایش بهره‌وری، افزایش سرعت ذوب بود. این شرکت توانست با افزایش میزان تخلیه و به‌تبع آن کاهش مدت زمان تولید ذوب، موفق به افزایش سرعت تولید تا ۱,۶ متر در هر دقیقه شود. این در حالی است که این سرعت ریخته گری در بین استفاده‌کنندگان از تکنولوژی ریخته‌گری پیوسته تختال خود رکوردی بی نظیر می‌باشد. وی با اشاره اینکه افزایش سرعت تولید، میزان مصرف انرژی الکتریکی را نیز کاهش داده و راندمان مصرف انرژی را افزایش می‌دهد گفت: در واحد فولادسازی و ریخته‌گری مداوم، با کاهش مدت زمان تخلیه پاتیل تا ریخته‌گری، در کنار آن کاهش ماندگاری ذوب در کوره‌های پاتیلی، طبعا میزان مصرف انرژی کاهش و در مقابل میزان تولید افزایش خواهد یافت. معروفخانی با بیان اینکه افزایش کیفیت متالیزاسیون آهن اسفنجی و کاهش مصارف مواد اولیه بر افزایش تولید و رکوردشکنی تاثیر شگرفی گذاشت، عنوان کرد: یکی از اقدامات مهم فولاد هرمزگان در تابستان، شات‌دان سنگین واحد احیا مستقیم پس از شات‌دان، متالیزاسیون ۹۳ درصد را ثبت کردند و به طور شگفت‌انگیزی بهبود کیفیت را نشان دادند. این یعنی میزان مصرف آهن اسفنجی به‌طور متوسط در هر ذوب حدود هشت تن کاهش یافته و برای تولید محصول نهایی مواد اولیه کمتری را مورد مصرف قرار گرفته است. وی با اشاره به اهمیت کاهش مصرف مواد اولیه در سود آوری و کاهش مصرف انرژی گفت: هر چه مصرف مواد اولیه کمتر باشد، به تبع آن انرژی مصرفی نیز با کاهش مواجه خواهد شد. و هر دو عامل باعث کاهش بهای تمام شده و افزایش میزان سودآوری شرکت خواهند شد. وی در ادامه تصریح کرد: از دیگر اقدامات مانهادینه کردن نگرش فرایندی بود. به طوری که برنامه‌ریزی مبتنی بر تفکر سیستمی و کنترل و پایش مستمر فرایند با اولویت و ایجاد سیستم‌های خودکنترلی در تمامی سطوح تولید، استانداردسازی و متعهد بودن به انجام درست کار، تعریف شاخص‌های کلیدی و عملکرد و ارزیابی مداوم نتایج و به کارگیری اقدامات در جهت دستیابی به اهداف تعیین شده منجر به نتایج کمی و کیفی قابل توجهی در شرکت فولاد هرمزگان شده است. مدیرعامل شرکت فولاد هرمزگان، هماهنگی واحدهای تولیدی را دیگر عامل موفقیت فولاد هرمزگان دانست و اضافه کرد: طی دو سال اخیر شرکت، هم‌افزایی و همراهی بسیار خوبی میان همه بخش‌های فولادسازی مانند واحد تعمیرات، واحد ریخته‌گری، واحد نسوز و... به وجود آمده است. به این موارد می‌توان نوآوری و خلاقیت کارشناسان شرکت به ویژه در رابطه با کاهش توقفات سرباره و توقفات واحد فولادسازی برای تعمیرات را افزود. با انجام کار تیمی، توقفات واحد فولادسازی نسبت به گذشته کاهش چشمگیری داشت. در کنار آن تلاش شد رویکرد «پیشرفت دائمی و مداوم» در انجام فعالیت سرلوحه کار قرار گیرد و برای بهره‌وری مداوم و بهبود روش‌های کار تلاش شود. معروفخانی تاکید کرد: در فولاد هرمزگان تمام کارکنان وظایف خود را به نحو احسن انجام می‌دهند و به کوچک‌ترین جزئیات فولادسازی توجه می‌کنند. و این موضوع یکی از رموز موفقیت شرکت به شمار می‌رود. زیرا بررسی جزئیات و چالش‌ها، یافتن ایرادها و حل مسائل، جلوی تکرار را در آینده می‌گیرد و به عملکرد بهتر فولاد هرمزگان کمک می‌کند. پس از اینکه تجهیزات بهینه و نیروهای انسانی به وظایف خود عمل کردند، میزان تولید مطابق با ظرفیت اسمی طراحی شده کارخانه محقق خواهد شد و حتی می‌توان مازاد بر ظرفیت اسمی کارخانه نیز محصول تولید کرد. وی در پایان با تبریک دوباره رکوردشکنی‌های پی در پی فولاد هرمزگان در سه ماه اخیر، بیان کرد: امیدواریم در ماه‌های آتی، محدودیت‌های انرژی سد راه تولید نشود و بتوانیم عملکرد درخشان خود را همچون سه ماه اخیر، تا پایان امسال تکرار کنیم. دستیابی به ظرفیت اسمی تولید مهم‌ترین هدف ما در سال جاری خواهد بود و مصمم هستیم در راستای تحقق شعار سال و دستور مقام معظم رهبری مبنی بر تولید، فراتر از ظرفیت اسمی محصول تولید کنیم.

یادداشت

دیدگاه
اقتصادمحور سپر بلای کشور

سعید عسگرزاده
دبیر انجمن سنگ آهن ایران

کشورهای خارجی وقتی می‌توانند در برابر ما سیاست‌های خلق‌الساعه‌ای اتخاذ کنند که تصمیمات و جهت‌گیری‌های آنها هزینه اقتصادی برای‌شان نداشته باشد؛ بنابراین مهم‌ترین رویکرد سیاست خارجی کشور باید اقتصادمحور باشد. البته باید گفت اگر این رویکرد علاوه بر سیاست خارجی، در سیاست کلان کشور هم حاکم شود، راهی مطمئن برای غلبه بر بسیاری از مشکلات داخلی و خارجی کشور خواهد گشود.

به‌عنوان مثال اگر رویکرد اقتصادمحور را در برنامه‌ریزی‌های کلان خود مد نظر داشته باشیم، می‌توانیم به‌سادگی دستورات سلیقه‌ای را از اقتصاد خذف کنیم یا تاثیر سیاست بر اقتصاد را به حداقل برسانیم و پیوند میان فعالان اقتصادی با همتایان‌شان در سایر کشورها را به‌گونه‌ای برقرار کنیم که هیچ کشور متخاصمی نتواند دوباره شرایط کشور ما را به‌سادگی تحت تاثیر قرار دهد؛ به‌عبارت دیگر اگر این تعامل شکل بگیرد و پیوندها محکم شود، دیگر آنها نخواهند توانست به‌راحتی با وضع قواعد و بخشنامه‌های سیاسی فعالیت اقتصادی ایران را تحت‌الشعاع قرار دهند.

این استراتژی سال‌ها است که جای خود را در سیاست‌گذاری بسیاری از کشورها باز کرده و آنها بدون نظرخواهی و جلب رضایت فعالان اقتصادی کشور خود نمی‌توانند هیچ تصمیمی در حوزه سیاست بگیرند.

اگر ما هم پیش از خروج ترامپ از برجام و وضع تحریم‌های جدید برای ایران همین روش را اتخاذ کرده بودیم، تحریم‌ها نمی‌توانست آسیبی جدی به اقتصاد کشور وارد کند.

اما در حال حاضر باید گسترش روابط اقتصادی با همسایگان را در اولویت قرار دهیم، چراکه یکپارچگی حاصل از درهم آمیختگی اقتصاد، مجال اتخاذ تصمیم‌های تند سیاسی را به دشمنان کشور نخواهد داد. به‌عبارت دیگر اگر فعالان اقتصادی ما بتوانند با همتایان خود در دیگر کشورها، مخصوصا کشورهای مهم همسایه، ارتباط مفید و موثری داشته باشند، شرایط برای اقدامات مخرب سخت‌تر و به این ترتیب رویکرد اقتصادمحور، سپر بلای کشور می‌شود و توانایی خود را آشکار می‌کند.

اگر بخواهیم با رویکرد اقتصادمحور در سیاست خارجی گام برداریم، باید در دو مسیر حرکت کنیم؛ از یک طرف به‌صورت کاملا جدی موضوع معدنکاری فراسرزمینی را پیگیری کنیم و از طرف دیگر با ایجاد فضایی امن برای کسب‌وکار به‌صورت کاملا جدی روی جذب سرمایه‌گذار خارجی متمرکز شویم.

جذب سرمایه که اتفاقا جزو سرفصل‌های برنامه هفتم توسعه هم به‌شمار می‌رود یکی از کلیدی‌ترین مواردی است که نباید مورد غفلت قرار گیرد. خوشبختانه سرمایه‌گذاری در حوزه معدن در کشور ما جذابیت‌های زیادی دارد؛ بنابراین باید سیاست‌گذاران تلاش کنند تا راه جذب سرمایه‌ها هموار شود و مشوق آنها برای ورود به حوزه آمایش معدنی سرزمین و همین طور راه‌اندازی، توسعه و بهبود شرایط بهره‌وری معادن و صنایع معدنی باشد.

ما تجربه کم و محدودی در بحث آمایش معدنی سرزمین داریم؛ بنابراین اگر کشورهای مختلف در بخش آمایش معدنی سرزمین ورود کنند، مهم‌ترین اتفاقی که می‌افتد این است که به ما در کسب تجربه کمک می‌کنند. البته در حال حاضر سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور کارهای بسیار خوبی انجام می‌دهد، اما با آنچه که در کشورهای پیشرفته انجام می‌شود فاصله دارد.

در اکتشاف چندین لایه گوناگون زمین‌شناسی وجود دارد که هر یک از آنها می‌تواند اطلاعات مختلفی در اختیار ما قرار دهد و از انطباق آنها با یکدیگر آنچه که آنومالی یا نقاط امیدبخش نام دارد، استخراج و مشخص شود.

هر قدر این کار جدی‌تر و دقیق‌تر انجام شود، از منابع خدادادی سرزمین‌مان، اطلاعات بیشتری خواهیم داشت.

اگر در رویکرد اقتصادمحور، از یک سو معدنکاری فراسرزمینی را، به‌ویژه در کشورهای همسایه جدی بگیریم و از سوی دیگر با ترغیب سرمایه‌گذاران کشورهای دیگر آمایش سرزمین را به سرانجام مطلوب برسانیم، با داده‌های حاصل می‌توانیم شانس موفقیت تصمیم‌گیری و تصمیم‌سازی بعدی را بسیار بالا ببریم. آنچه باید در آمایش سرزمین اتفاق بیفتد در واقع جارو کردن سرزمین و یافتن اطلاعات دقیق و مزیت‌های نسبی موجود در همه نقاط کشور پهناورمان است که این کار تاکنون انجام نشده و به‌نظر می‌رسد اگر با روش‌های جدید و روزآمد شرکت‌های پیشرو این فرآیند را تکمیل کنیم، امنیت اقتصادی حاصل از آن، امنیت سیاسی کشورمان را هم تضمین می‌کند و به ایجاد ارتباطی عمیق و تنگاتنگ بین ایران و سایر کشورها می‌انجامد.

گفت‌وگو

گفت‌وگوی صمت با کارشناسان معدن درباره امنیت سرمایه‌گذاری

پاسخ درست به صورت‌مسئله غلط

گیتا جاودانی
editor@smtnews.ir

رشد و پویایی اقتصاد یک جامعه تابعی از سرمایه‌گذاری در آن است و سرمایه‌گذاری هم تابع میزان سود؛ بنابراین این حوزه یکی از حساس‌ترین متغیرهای اقتصادی به‌شمار می‌رود که به تحولات جزئی شاخص‌ها بلافاصله واکنش نشان می‌دهد. با این مقدمه روشن است که زمینه‌سازی برای جلب و جذب سرمایه فرآیندی بسیار پیچیده و چندوجهی است.

مطالعات اقتصادی نشان می‌دهد امنیت یکی از مهم‌ترین شاخص‌ها است و رابطه‌ای مستقیم با سرمایه‌گذاری دارد.

صمت برای بررسی نقش امنیت در سرمایه‌گذاری حوزه معدن با حسام‌الدین فرهادی‌نسب و علی سلگی به گفت‌وگو نشست و نظر این دو کارشناس را درباره روش بهبود و ارتقای آن جویا شد.

عکس: آیدا فریدی

قانون معادن کشور ما زمانی قانونی پیشرفته بود، اما هر بار که مورد تصحیح و بازنگری قرار گرفت، متحجرانه‌تر شد و به مسیر تامین منافع و مقاصد افراد و گروه‌های خاص پیش رفت

اقتصاد قرارگاهی محکوم به فنا است

حسام‌الدین فرهادی‌نسب، مشاور کمیسیون معادن و اتاق بازرگانی اصفهان امنیت را کلیدی‌ترین شاخص در حوزه سرمایه‌گذاری معدنی می‌داند که شرایط و ضوابط آن باید موردبازنگری قرار گیرد و روزآمد شود اما باتوجه به ترکیب اعضای تیم بازنگری مجلس بعید می‌داند تغییراتی که به‌زودی اعمال خواهد شد، به نفع بخش معدن باشد.

◉ امنیت سرمایه‌گذاری چیست و با چه شاخص‌هایی تعریف می‌شود؟

سرمایه‌گذاری چه داخلی و چه خارجی نیازمند امنیت است و این مسئله رکن اصلی در هر نوع سرمایه‌گذاری به‌شمار می‌رود و وجوه مختلفی دارد.

از امنیت سیاسی و اجتماعی گرفته تا ثبات قوانین و مقررات همگی در کنار هم می‌توانند بستری فراهم کنند که تضمین‌کننده امنیت سرمایه‌گذاری است؛ یعنی اگر کسی بتواند پیش‌بینی کند که تا ۵ سال آینده چه اتفاقاتی پیش رو خواهد داشت، با اطمینان بیشتری در مسیر فعالیت اقتصادی خود پیش می‌رود و استراتژی لازم را برای سرمایه‌گذاری خود انتخاب می‌کند.

در کشور ما آنقدر بی‌ثباتی و ناامنی سرمایه‌گذاری وجود دارد که طرح‌های معدنی که حداقل باید عمری هفت‌ساله داشته باشند، ظرف مدت ۲ یا ۳ سال از حیز انتفاع خارج می‌شوند، زیرا تمام مواردی که مبنای طرح بوده، از حقوق دولتی گرفته تا نرخ ماشین‌آلات، هزینه‌های تعمیر و نگهداری و امثال آن از اساس تغییر کرده است.

◉ در تامین امنیت داخلی و خارجی با چه چالش‌هایی روبه‌رو هستیم؟

نکته اصلی سرمایه‌گذاری در معادن، وجود ثبات است که متاسفانه ما از آن محروم هستیم. به‌عنوان مثال در یک سال گذشته شاید بیش از ۳ یا ۴ دستورالعمل صادر شده که به‌طور میانگین عمری کمتر از ۲ ماه داشتند.

البته این از جهاتی حرکتی رو به جلو است، زیرا نشان می‌دهد مسئولان متوجه تصمیم اشتباه خود شده و از آن برگشته‌اند، اما به‌هر حال این تلاطم بسیار آسیب‌رسان است و آثار تخریبی زیادی در بخش معدن دارد.

◉ دولت چگونه باید آسیب‌ها را کنترل کند؟

اقتصاد از حساس‌ترین بخش‌های کشور است و کمترین میزان دستورپذیری را دارد. هر جا که با اقتصاد به‌شکل دستوری رفتار شده، آثار و تبعات منفی را شاهد بوده‌ایم.

مشکلات فعلی اقتصاد کشور قطعا حوزه معدن را هم تحت تاثیر قرار می‌دهد و این تاثیرات یک‌شبه و یک‌هفته‌ای برطرف نمی‌شود و بعد از پایان امسال به‌تدریج خود را نشان خواهد داد. در حال حاضر از نزدیک شاهدم که بسیاری از فعالان حوزه معدن که هر یک حداقل ۱۰ نفر نیروی شاغل دارند، رسما اعلام می‌کنند بعد از عید معدن خود را بازگشایی نخواهند کرد.

از جمله علل این تصمیم فشاری است که افزایش حقوق دولتی، مالیات، عوارض و تعرفه‌های فروش، به معدنداران وارد می‌کند. اخیرا باز اداره راه به معدنداران تکلیف کرده در احداث جاده، دوربرگردان، نصب تابلو و امثال آن مشارکت کنند. خلاصه اینکه دولت در حال محول کردن همه وظایف حاکمیتی خود به معدنداران است، زیرا می‌داند که برای دریافت مجوز ناچارند این خواسته‌ها را برآورده کنند.

◉ چگونه می‌توان جذابیت سرمایه‌گذاری در بخش معدن را افزایش داد؟

مهم‌ترین پیش‌نیاز سرمایه‌گذاری، امنیت و ثبات قوانین و تصمیمات است. تصور می‌کنم این مسئله در کشور ما با چالش بزرگی روبه‌رو است، زیرا مراجع تصمیم‌گیری متعددی در حوزه معدن وجود دارند. از شخص رئیس‌جمهوری گرفته تا معاونت برنامه‌ریزی و معاونت پژوهشی که جای ثابتی برای تصمیم‌گیری در بخش معدن دارند و زیرمجموعه معدنی دولت و مشاورانی که بیرون از مجموعه وزارتخانه هستند، همه و همه بر تصمیمات تاثیرگذارند؛ به‌عبارت دیگر از میزان کارگروه‌های معدنی که تشکیل شده، روشن است که همه خود را محق می‌دانند تا در این حوزه صاحب‌نظر باشند.

معاون اول کارگروه خاص خود را دارد و همین‌طور معاون اقتصادی و مرکز پژوهش‌های مجلس تا پایین‌ترین رده‌های تصمیم‌گیری.

این مجموعه‌ها امنیت سرمایه‌گذاری را نشانه گرفته‌اند. اخیرا هم که به‌واسطه حقوق دولتی هجمه‌ای جدید به بخش معدن وارد شده است.

رقم حقوق دولتی ۴۰ هزار میلیارد تومان در نظر گرفته شده، در حالی که یک معدن کوچک‌مقیاس باید برای رسیدن به یک میلیارد تومان سود تلاش فراوانی به کار ببندد و شانس هم با آن یار باشد.

هیچ وقت به این موضوع توجه نشده که درآمدی که از بخش معدن انتظار می‌رود، از کجا و چگونه باید محقق شود.

وقتی همه این موضوعات را کنار هم بگذاریم روشن می‌شود ثباتی که از آن دم می‌زنیم، وجود خارجی ندارد و باوجود شعارهای ریز و درشتی که مطرح می‌شود و تاکید بر افزایش سرمایه‌گذاری در بخش معدن، بین حرف و عمل فاصله زیادی وجود دارد.

◉ آیا قوانین موجود در زمینه سرمایه‌گذاری در حوزه معدن نیاز به تصحیح و بازنگری دارد؟

واقعیت این است که قانون معادن کشور ما زمانی قانونی پیشرفته بود، اما هر بار که مورد تصحیح و بازنگری قرار گرفت، متحجرانه‌تر شد و به مسیر تامین منافع و مقاصد افراد و گروه‌های خاص پیش رفت و باتوجه به ترکیب جدید مجلس بعید می‌دانم بازنگری جدید هم به نفع معدن باشد. البته دولت و مجلس موظفند براساس قانون بهبود فضای کسب‌وکار نظر مشورتی ما را، به‌عنوان بخش خصوصی و اتاق بازرگانی بگیرند، اما آنها کار خود را می‌کنند و نگاهی منطقه‌ای دارند و هر کسی بنا بر سلیقه خود هرطور که می‌خواهد رفتار می‌کند و به هیچ عنوان افکار عمومی و منافع ملی را در نظر نمی‌گیرد. تصور می‌کنم این شیوه نه‌تنها بخش معدن که کل کشور را آزار می‌دهد.

مسلما یا این فرمان که مجلس حرکت می‌کند و امتیازات خاص دولت به مجلس، اصلاح قانون معادن هم سرانجام خوبی برای بخش معدن نخواهد داشت، زیرا جهت‌گیری‌ها براساس اطلاعاتی است که خودشان هم از نادرستی آن آگاه هستند؛ با این حال بر همان اساس پیش می‌روند.

اصلی در ریاضی داریم که می‌گوید اگر صورت‌مسئله‌ای غلط باشد، تمام جواب‌ها درست است. در این مورد هم گویا قرار است از صورت‌مسئله غلط جواب درست در بیاید.

تمام تحلیل‌هایی که انجام می‌دهند براساس تصمیمات اشتباه است و مسلما دود آن به چشم ما خواهد رفت؛ بنابراین باوجود اینکه تلاش فراوانی به خرج می‌دهم، نمی‌توانم نگاه مثبتی به این روند داشته باشم.

◉ راهکار حل این مشکل چیست؟

به‌نظر من باید در حوزه اقتصاد، عقلانیت حاکم باشد. ما با شعار، اقدامات شتابزده و راه‌اندازی قرارگاه نمی‌توانیم اقتصاد را مدیریت کنیم.

ضمن احترامی که برای نیت افراد قائل هستم، باید بگویم یکی از اشتباهاتی که تا امروز در بسیاری از موارد تکرار شده، این است که برای بالا بردن سرعت در انجام کارها بلافاصله برای آن قرارگاه تشکیل می‌دهند، در حالی که تشکیل قرارگاه، تاکتیک جنگی است و هرگز، در هیچ جنگی کسی به جز فروشنده اسلحه برنده نیست. نباید نگاه جنگی به اقتصاد داشت. باید با دیدگاه برد-برد مسائل این حوزه را بررسی کرد و به همان میزان که برای خود انتظار سود داریم، سود طرف مقابل را هم در نظر بگیریم تا بتوانیم بستری امنی برای رشد اقتصاد ایجاد کنیم.

مسلما سیاست هر کشوری باید براساس منافع آن کشور تعریف شود؛ بنابراین نمی‌توان هیچ‌گاه دوست یا دشمن دائمی برای کشور در نظر گرفت و جهت‌گیری‌ها باید با توجه به این موضوع تغییر کند.

> در بلندمدت می‌توان امنیت سرمایه‌گذاری را ایجاد کرد؛ مشروط بر اینکه اراده کلی دستگاه‌های ذی‌ربط در این خصوص همراستا شود تا بتوان با جمع آنها موانع اصلی را کنار زد

رسوب‌زدایی یا فعالیت موازی

علی سلگی، کارشناس معدن و دبیرکل انجمن سنگ ایران هم یکی از بزرگ‌ترین آفت‌های امنیت سرمایه‌گذاری را قوانین و مقررات دست‌وپا گیر می‌داند، اما با اشاره به تصمیمات اخیر معاونت معدنی ابراز امیدواری می‌کند با ادامه این روند بتوان در زمینه ارتقای امنیت سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی، موفقیت‌هایی را کسب کرد.

◉ امنیت سرمایه‌گذاری چیست و با چه شاخص‌هایی تعریف می‌شود؟

امنیت سرمایه‌گذاری مولفه‌ای چندجانبه است که باید به همه وجوه آن توجه شود؛ در غیر این صورت نمی‌توان انتظار داشت اشتیاق چندانی برای سرمایه‌گذاری در حوزه‌های گوناگون اقتصادی ایجاد شود.

به‌طور کلی می‌توان گفت وقتی شخصی حقیقی یا حقوقی با اطمینان به حفظ سرمایه اولیه و امید به ارتقای آن بتواند فعالیتی اقتصادی را آغاز کند، به‌معنای آن است که سرمایه‌گذاری از امنیت لازم برخوردار است.

بنا بر اهمیت این موضوع هر سال نرخ ریسک سرمایه‌گذاری در کشورهای گوناگون ازسوی نهادهایی مثل بانک جهانی تهیه و منتشر می‌شود تا فعالان اقتصادی بدانند سرمایه‌گذاری در هر کشوری چقدر قابل‌اعتماد و سودآور است.

همان‌طور که گفته شد عوامل متعددی در کاهش یا افزایش نرخ ریسک سرمایه‌گذاری دخیل هستند که از آن جمله می‌توان به امنیت ملی، قدرت اقتصادی، قوانین و مقررات حمایتی، سرمایه‌گذاری خارجی، سهولت تبادلات مالی و بانکی و امثال آن اشاره کرد.

◉ حوزه معدن برای تامین امنیت سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی با چه چالشی روبه‌رو است؟

سرمایه‌گذاری در حوزه معدن عمدتا به حمایت‌های دولتی، قوانین و مقررات درست، تسهیلات، کاهش عوارض گمرکی و تعرفه‌های واردات و صادرات، امکان خرید ماشین‌آلات و تکنولوژی‌های جدید نیاز دارد.

کشور ما در زمینه تامین امنیت سرمایه‌گذاری معدنی، چه داخلی و چه خارجی، کارنامه درخشانی ندارد. سرمایه‌گذار در این حوزه با صدها مشکل اداری و قانونی، انواع معارضان، تعرفه‌های گمرکی و امثال آن دست‌وپنجه نرم می‌کند و حمایت‌های دولتی هم بسیار ضعیف است؛ بنابراین در حوزه تامین سرمایه برای بخش معدن موفقیت چندانی به‌دست نیامده و در شرایط موجود و رسوب قوانین و مقررات قدیمی در وزارت صمت، چشم‌انداز روشن و درخشانی پیش رو نخواهد بود؛ مگر اینکه تحولات اساسی در زیرساخت‌های حمایت از سرمایه‌گذاری ایجاد شود و قوانین رسوب‌زدایی شوند که در آن صورت امید به تغییر ایجاد خواهد شد.

البته در حال حاضر تغییر و تحولات مثبتی در معاونت معدنی اتفاق افتاده است؛ از جمله صدور مجوز برای واردات ماشین‌آلات و حمایت از صندوق بیمه سرمایه‌گذاری فعالیت‌های معدنی که امیدواریم این روند ادامه داشته باشد تا بتوانیم در حوزه امنیت سرمایه‌گذاری چه در داخلی و چه خارجی موفقیت‌هایی را کسب کنیم.

◉ آیا قوانین در این زمینه جامعیت لازم را دارد؟

خیر؛ یکی از بزرگ‌ترین مسائل و مشکلات پیش روی معدنکار داخلی و خارجی همین قوانین و مقررات دست‌وپاگیر، عدم جامعیت و در برخی موارد تضاد قوانین و مقررات است که موجب شده این عرصه جذابیت چندانی نداشته باشد و آنچه امروز در حوزه سرمایه‌گذاری دیده می‌شود، شاهدی بر نقایص قانونی در این زمینه است.

◉ باتوجه به مشکلات فعلی کشور آیا راهکار کوتاه‌مدتی برای ارتقای امنیت سرمایه‌گذاری وجود دارد؟

در این زمینه راهکار کوتاه‌مدت نمی‌تواند چندان موفقیت‌آمیز باشد، زیرا سرمایه‌گذاری وجوه متفاوتی دارد و همه آنها از مالی و بانکی گرفته تا امنیت داخلی، نرخ ریسک، تسهیلات کسب‌وکار، تعرفه‌های گمرکی و موارد متعدد دیگر باید موردتوجه واقع شود؛ بنابراین به‌عقیده من راه‌حل مفید و جامعی در کوتاه‌مدت وجود ندارد.

◉ سیاست‌های بلندمدت کشور چگونه باید تعریف شود؟

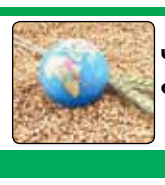
در بلندمدت می‌توان امنیت سرمایه‌گذاری را ایجاد کرد؛ مشروط بر اینکه اراده کلی دستگاه‌های ذی‌ربط در این خصوص همراستا شود تا بتوان با جمع آنها موانع اصلی را کنار زد. مثلا وزارت اقتصاد در زمینه گمرکات، وزارت صمت در حوزه مجوزها و دیگر بخش‌های درگیر هر کدام به‌نوبه خود اقدامات مشترکی انجام دهند و سیاست‌های کلان در زمینه سرمایه‌گذاری به‌شکلی دقیق و هوشمندانه تدوین شود تا هر نهاد تکالیف خود را بداند و در مسیر تسهیل کسب‌وکار سازماندهی شوند و حرکت کنند؛ در غیر این صورت حتی اگر شاهد بهبود بخشی در وزارتخانه‌ها باشیم، نمی‌توانیم همه ابعاد سرمایه‌گذاری را بهبود دهیم.

راه دیگر این است که امور مربوط به سرمایه‌گذاری به نهادی موازی واگذار شود تا آن نهاد بتواند با سیاست‌گذاری جدید مشکلات این حوزه را برطرف کند، چراکه ساختار موجود بسیار نفوذناپذیر است و به همین جهت به‌سختی می‌توان در این بستر فعالیت کرد.

گسترش تجارت
همراه تجارت
شنبه
۵ آذر ۱۴۰۱
اول جمادی‌الاول ۱۴۴۴
۲۶ نوامبر ۲۰۲۲
شماره ۲۲۰۶
پیاپی ۳۵۲۴
www.Tejaratdaily.com

وفای به عهد حرف اول را می‌زند

از کدام امنیت حرف می‌زنید؟

بحران امنیت انرژی جدی شد

دریچه

تزلزل پایه‌های تجارت با قوانین متعدد و متغیر

گروه تجارت
editor@smtnews.ir

عکس: صمت

فعالان تجاری یکی از بسترهای اصلی و مهم ایجاد امنیت در تجارت را وجود ثبات در قوانین و مقررات می‌دانند. آن‌ها معتقدند تا زمانی که بسترها برای فعالیت‌های بازرگانی امن و باثبات نباشد، نمی‌توان به توسعه تجارت به‌ویژه رشد صادرات غیرنفتی امیدوار بود. تغییر مکرر قوانین متعدد پولی و بانکی و مقررات یکی از گلایه‌های اصلی تجار طی چند سال اخیر بوده و تبدیل به مانعی جدی برای آن‌ها شده است. زمانی که پایه‌های تجارت در یک کشور سست و متزلزل باشند، بدیهی است هیچ سرمایه‌گذار بین‌المللی خواهان واردکردن سرمایه خود به آن کشور نبوده و در نهایت این امر زیان‌های چندجانبه و مهم برای اقتصاد کشور به همراه خواهد داشت. صمت در این گزارش، ضمن بررسی مهم‌ترین عواملی که طی سال‌های اخیر بستر تجارت داخلی و خارجی ایران را ناایمن کرده، به اهمیت وجود ثبات در بسترهای اقتصادی پرداخته است.

> مشارکت فعال بخش خصوصی در جلسات کارشناسی و مشورتی با دولت می‌تواند از تعدد بخشنامه‌ها بکاهد و تبعات زیان‌بار صدور دستورالعمل‌ها را به حداقل برساند

صدور ۱۷۵۸ بخشنامه گمرکی در ۶ سال

یکی از بخش‌هایی که مقررات آن به‌طور مستقیم بر تجارت اثر داشته و در چند سال اخیر تبدیل به مانع برای توسعه صادرات کشور شده، تغییرات مختلف و مداوم قوانین گمرکی است.

گمرک به‌عنوان دروازه‌ای مهم برای ورود و خروج کالاها، یکی از شاهراه‌های مهم تجارت بوده و تغییر و تحولات مربوط به این بخش تاثیری مستقیم بر جریان فعالیت‌های بازرگانی دارد.

در این راستا کمیسیون توسعه صادرات غیرنفتی اتاق بازرگانی ایران، چندی پیش در گزارشی به بررسی بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌های گمرکی صادر شده طی سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۰ پرداخت و آثار و تبعات این مسئله بر تجارت و به‌طورکلی اقتصاد را مورد تحلیل قرار داد.

در این گزارش تحقیقات مهمی انجام‌شده و نتایج قابل‌توجهی به‌دست‌آمده است. کاهش تغییرات قانونی و اجتناب از صدور و ابلاغ بخش‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های گمرکی متعدد از الزامات مهمی است که برای بهبود اقتصاد کلان کشور باید به آن‌ها توجه کرد. از سویی دیگر تسهیل در فرآیندهای فرآوری تجارت سبب بهبود فضای کسب‌وکار کشور می‌شود.

کاهش هزینه‌های تجارت، تسهیل تامین مواد اولیه موردنیاز صنایع و همچنین افزایش شرایط دسترسی به بازارها، مانع‌زدایی و رونق تولید را فراهم خواهد کرد.

بنابراین ایجاد بستری امن و باثبات که در آن تولیدکنندگان بتوانند ضمن بهره‌مندی از مزیت‌ها و ظرفیت‌های موجود، به تولید، اشتغالزایی و توسعه تجارت بپردازند، ضروری است. وظیفه اصلی تامین این بسترها بر عهده نهادهای دولتی است؛ ناگفته نماند تغییرات قانونی و ایجاد نوسان در روند فعالیت‌های تجاری، همیشه از سوی دولت انجام می‌شود. بنابراین در این جریان دولت یکی از ارکان اصلی حفظ ثبات بسترهاست.

▣ امنیت تجارت به خطر افتاد

در ادامه این گزارش آمده؛ شرایطی که بسترهای ایمن و مطمئن برای تولید و تجارت فراهم نباشد، ورود سرمایه نیز با اماواگرهای زیادی همراه خواهد بود.

سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی نسبت به نبود ثبات در سیاست‌گذاری‌ها و وجود فضای نامطمئن به‌شدت حساس هستند.

سرمایه‌گذاران به‌ویژه افرادی که در حوزه‌های اقتصادی بین‌المللی فعالیت می‌کنند، تمایل دارند سرمایه‌های خود را به کشورهای مطمئن برده و در بسترهای باثبات سرمایه‌گذاری کنند.

در این گزارش بر شرایط متزلزل ایران در بازه زمانی مورد نظر اشاره شده و آمده؛ تجارت خارجی در سال‌های اخیر به‌شدت از تحریم‌ها آسیب دیده است.

همچنین به دلیل افزایش فشارهای تحریمی و سیاسی، دسترسی ایران به درآمدهای ارزی و در ادامه تامین کالاها از محل واردات با مشکل مواجه شد. در این شرایط، سیاست‌گذاران و فعالان اقتصادی برای خروج از این وضعیت، در حوزه‌های مختلف ازجمله تجارت خارجی، تنظیم بازار داخلی، تامین مالی و غیره برنامه‌ها و اقدامات مختلفی در دستور کار قرار دادند.

تمامی برنامه‌های تدوین‌شده از سوی بخش خصوصی، به‌منظور کاهش فشارهای تحریمی برای کشور و افزایش درآمدهای ارزی حاصل از توسعه تجارت بود.

اما گزارش منتشر شده از سوی کمیسیون توسعه صادرات غیرنفتی اتاق بازرگانی ایران نشان می‌دهد دولت در این مدت بخشنامه‌ها و آئین‌نامه‌های مختلفی را صادر کرد که تمامی آن‌ها به موانع فعالان تجاری را در داخل کشور افزودند.

به بیانی دیگر مانع آفرینی و ایجاد محدودیت از سوی داخل کشور، تجارت خارجی ایران را تحت تاثیر جدی قرار داد.

▣ ابلاغ بخشنامه‌های متناقض

گزارش منتشر شده از این مرکز پژوهشی نشان می‌دهد در برخی موارد تعارض قوانین و مقررات تجارت کشور با این بخش‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های صادره نیز مشاهده می‌شود؛ علاوه بر این در برخی دیگر از موارد، عدم ثبات و پایداری بخشنامه‌های صادرشده باعث ایجاد مشکلات متعدد و عدم قطعیت و بی‌اعتمادی فعالان اقتصادی شده است.

در بخشی از این گزارش تاکید شده که مشارکت فعال بخش خصوصی در جلسات کارشناسی و مشورتی می‌توانست از تعدد این بخشنامه‌ها بکاهد و تبعات زیان‌بار صدور بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌ها را به حداقل برساند.

همچنین اطلاع‌رسانی به‌هنگام، زمان‌بندی مناسب و موثر و انضباط منطقی در اجرا می‌توانست یک رویه معین و مشخصی را حاکم کند.

به اعتقاد برخی فعالان بخش خصوصی، تعدد صدور بخشنامه‌ها و تناقض دستورالعمل‌ها مشکل بروکراسی اداری در کشور را پیچیده‌تر کرده است. مقررات و قوانین دولتی در چند سال اخیر به‌ویژه طی یک سال گذشته تغییر و تحولات زیادی داشته و در برخی موارد دیده شده بخشنامه‌های جدید، آئین‌نامه‌های پیشین خود را نقض می‌کنند.

تجار و فعالان اقتصادی همواره با توجه به مقررات موجود و جاری در کشور به برنامه‌ریزی برای فعالیت‌های خود می‌پردازند. به بیانی دیگر آئین‌نامه‌ها و بخشنامه‌ها، نقشه راه فعالان اقتصادی هستند. اما دولت به‌طور مکرر بخشنامه‌های جدید صادر و درنهایت این اتفاق روند، فعالیت اقتصادی و تجاری را بسیار کند و در برخی موارد متوقف کرده است.

اگرچه گمرک کشور ابلاغ کننده این بخش‌نامه‌ها است، اما مرجع اصلی صدور آن‌ها در بسیاری از موارد دستگاه‌های اجرایی مسئول از قبیل سازمان‌های نظارتی، کارگروه تنظیم بازار و بانک مرکزی و غیره هستند.

▣ تغییرات مستمر قوانین صادراتی

طبق این گزارش، با نگاهی به روند صدور بخشنامه‌های گمرکی طی سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۰، مشاهده می‌شود که درمجموع ۱۷۵۸ بخشنامه و دستورالعمل صادرشده است که روند صدور آن‌ها سوی نهادهای ذی‌ربط تا سال ۱۳۹۷ صعودی بوده است.

همچنین با توجه به تشدید محدودیت‌های ناشی از تحریم این بخشنامه‌ها از ۱۵۶ مورد در سال ۱۳۹۵ به ۴۹۳ مورد در سال ۱۳۹۷ افزایش یافته است. اوج صدور بخشنامه‌ها نیز به سال ۱۳۹۷ برمی‌گردد که به دنبال خروج امریکا از برجام، افزایش نرخ ارز (دلار) و ایجاد عدم توازن در بازارها به‌ویژه بازرگانی خارجی صادر شد.

این دست از قوانین به صلاحدید سیاست‌گذاران و نهادهای برنامه‌ریزی تدوین و اجرایی شد تا بر ضرورت کنترل صادرات و مدیریت واردات کشور متمرکز شود.

در بررسی بخشنامه‌ها به تفکیک صادرات و واردات نیز به این مهم می‌رسیم که در این بازه زمانی حدود ۴۸ درصد بخشنامه‌ها مربوط به صادرات، ۳۶ درصد مربوط به واردات و ۱۶ درصد مرتبط با هر دو حوزه صادرات و واردات بوده است.

برخلاف سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ که تعداد بخشنامه‌ها در مقایسه با سال ۱۳۹۷ به نحو چشمگیری کاهش یافته بود، در سال ۱۴۰۰ بخشنامه‌های ابلاغی گمرک افزایش چشم‌گیری پیدا کرد.

بررسی دقیق بخشنامه‌های ابلاغی سال ۱۴۰۰ نشان می‌دهد بخش غالب آن‌ها که شامل حدود ۲۴۷ مورد و به عبارتی ۶۰ درصد بخشنامه‌ها می‌شود مرتبط با صادرات است. اغلب بخشنامه‌های ابلاغی مربوط به صادرات نیز درباره ساماندهی واحدهای صادراتی با تراکم ۱۱۸ مورد و محاسبه درصد ارزشی میزان ساخت داخل (IPI) با تراکم ۵۵ مورد بوده است.

لزوم تامین امنیت سرمایه ورودی

همان‌طور که پیش‌تر گفته شد، وجود بسترهای باثبات اقتصادی، امنیت سرمایه‌گذاری‌های داخلی و خارجی را تضمین می‌کند. ازاین‌رو می‌توان گفت یکی از نشانه‌های امنیت اقتصاد و تجارت در یک کشور، میزان سرمایه‌گذاری‌های انجام‌شده است.

محسن کوشش‌تبار، معاون هماهنگی امور اقتصادی و توسعه منطقه‌ای وزیر کشور گفت: توجه به سرمایه‌گذاری و سرمایه‌گذاران و درخواست آنان در زنجیره‌های ارزش در اولویت قرار دارد. به گزارش ایسنا، کوشش تبار درباره اهمیت وجود مراکز خدمت سرمایه‌گذاری گفت: مرکز خدمات سرمایه‌گذاری نقش مهمی در اعتمادسازی و تبدیل آن به اعتماد راسخ دارد. اعتمادسازی نقش مهمی در توسعه و رونق کشور دارد؛ چراکه تأثیر مستقیمی بر جذب سرمایه‌های داخلی داشته و با بهبود وضعیت اقتصادی، می‌تواند در جذب سرمایه‌های خارجی نیز نقش‌آفرینی داشته باشد. در این رابطه هم‌افزایی و همکاری مسئولان بخش‌های مختلف دولتی ضروری است و تمامی نهادها باید در راستای اعتمادسازی تلاش کنند.

کوشش تبار افزود: جذب سرمایه‌گذاران برون مرزی برای رونق اقتصادی در استان‌های مختلف کشور ضروری بوده و یکی از استان‌هایی که همواره می‌تواند تبدیل به بهشت سرمایه‌گذاری شود، استان آذربایجان غربی است. با تکیه بر مرزی بودن آذربایجان غربی می‌توان مسیر مناسبی را برای ورود سرمایه‌گذاران خارجی به داخل کشور هموار کرد. بنابراین نباید از ظرفیت و ظرفیت هر منطقه غافل شد.

معاون هماهنگی امور اقتصادی و توسعه منطقه‌ای وزیر کشور با بیان اینکه درگاه مجوزها یک حرکت بزرگ دولت در حوزه سرمایه‌گذاری بوده و فعالیت این درگاه از ابتدای سال آغاز شده است، گفت: نیازمند توجه و تشویق در زمینه طرح‌های خارجی هستیم و سرعت در صدور مجوزها و بهره‌گیری از ابتکار عمل در این زمینه نقش مهمی در جذب سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی دارد.

کوشش‌تبار با اشاره به اینکه تدوین فرصت‌های سرمایه‌گذاری و اعمال آن بسیار مهم است، ادامه داد: هم اکنون در هر شهرستان ۱۰ فرصت سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی ثبت شده که بیانگر توجه به این موضوع مهم است. باید ضمن توجه به فرصت‌ها و ظرفیت‌های هر شهرستان برای جذب سرمایه‌ها، بسترهای امن و مطمئنی را برای توسعه و رونق اقتصادی بیشتر آن‌ها فراهم کنیم.

این مقام مسئول همچنین به طرح‌های بزرگ سرمایه‌گذاری در آذربایجان غربی اشاره کرده و افزود: این استان ظرفیت‌های بزرگی در حوزه صنعت، انرژی، معدن و گردشگری سلامت دارد و باید تلاش کنیم با فعال‌سازی همه آن‌ها، طرح‌های مصوب در استان به مرحله عملیاتی شدن برای تقویت حوزه اشتغال برسد.

معاون هماهنگی امور اقتصادی و توسعه منطقه‌ای وزارت کشور به تهیه اطلس سرمایه‌گذاری در استان‌ها نیز اشاره کرده و گفت: سرمایه‌گذار باید فرصت‌ها، جذابیت‌ها و ظرفیت‌های سرمایه‌گذاری هر استان را بشناسد و متناسب با مزیت‌های آن، اقدام به سرمایه‌گذاری کند.

وی با اشاره به تاکیدات رهبری معظم انقلاب بر اقتصاد دانش‌بنیان، اظهار کرد: باید متناسب با ظرفیت‌های استانی، سرمایه‌گذاری در حوزه دانش‌بنیان مورد توجه قرار گیرد که در این عرصه استان‌هایی مانند استان آذربایجان غربی توانمندی بالایی دارد.

> سرمایه‌گذار باید فرصت‌ها، جذابیت‌ها و ظرفیت‌های سرمایه‌گذاری هر استان را بشناسد و متناسب با مزیت‌ها اقدام به سرمایه‌گذاری کند

سخن پایانی

امنیت اقتصادی ابعاد مختلفی دارد؛ در بخش تجارت هر مولفه‌ای که شرایط و بسترهای مناسبی را برای مانع زدایی صادرات، واردات، ارزآوری و جذب سرمایه تأمین کند، از عوامل ایجاد امنیت در فعالیت‌های تجاری محسوب می‌شود. کارشناسان و فعالان بازرگانی معتقدند عملکرد دولت‌ها طی ادوار مختلف در رابطه با ایجاد امنیت و ثبات در تجارت به حد مناسبی موفق نبوده و باید رویکرد نهادهای دولتی نسبت به این موضوع اصلاح شود. آنها معتقدند کاهش تنش با افزایش ثبات قوانین و مقررات، یکی از ارکان مهم و کارآمد برای افزایش امنیت در تجارت است.

سهم اندک ایران از سفره تجارت عراق

بررسی آمارهای تجاری مشترک میان ایران و عراق در ۷ ماه نخست امسال نشان می‌دهد صادرات ایران به این همسایه غربی کاهش‌یافته و این در حالی است که مجموع تجارت خارجی عراق در امسال به شکل جدی افزایش‌یافته است.

به بیانی دیگر با وجود علاقه و نیاز زیاد کشور عراق به تجارت خارجی، به‌ویژه واردات، ایران نتوانسته سهمی چشم‌گیر از بازارهای این کشور داشته باشد.

به گزارش ایسنا، بر اساس آمارهای ارائه شده از سوی اتاق بازرگانی تهران، عراق در میان کشورهای همسایه، طولانی‌ترین مرز زمینی مشترک با ایران را داشته و از این‌رو فرصت‌های مهم تجاری با این همسایه غربی برای ایران وجود دارد.

طی دهه‌های گذشته از عراق به عنوان یکی از اصلی‌ترین مقاصد صادراتی ایران نام برده شده و نه‌تنها دولت بلکه فعالان بخش خصوصی نیز نسبت به بازار این کشور توجه جدی داشتند.

عراق با توجه به نزدیکی فرهنگی، سیاسی و اقتصادی، در سال‌های گذشته بخش قابل‌توجهی از صادرات ایران را به خود اختصاص داد و تجارت با این کشور برای ایران مهم است. هر چند در سال‌های اخیر، چین به‌عنوان اصلی‌ترین مقصد صادراتی ایران مطرح بوده اما همچنان عراق به‌عنوان اصلی‌ترین مقصد صادراتی ایران شناخته می‌شود. کالاهایی که در طول سال‌های اخیر ایران به عراق صادر کرده، متنوع بوده و با توجه به شرایط اقلیمی و جغرافیایی و سابقه طولانی تجارت مشترک میان دو کشور ایران و عراق، ظرفیت افزایش حجم مبادلات تجاری وجود دارد. با وجود تمام ظرفیت‌های تجاری موجود، آمارهایی که از تجارت این دو کشور در ۷ ماه ابتدایی امسال منتشر شده نشان می‌دهد میزان صادرات ایران به عراق افت داشته است. ارزش صادرات ایران به عراق از ابتدای سال ۲۰۲۲ میلادی تا ماه نوامبر (آخر مهر امسال) به ۱۵۵ میلیارد دلار و ارزش واردات از این کشور به ۱۰۵ میلیارد دلار رسید. این ارقام به ترتیب رشدی ۶۵ و ۴۳ درصدی را در صادرات و واردات از این کشور نشان می‌دهد.

در طول سال‌های اخیر امارات متحده عربی، ترکیه، چین و ایران اصلی‌ترین صادرکنندگان کالا به عراق به شمار می‌روند اما در سال‌های گذشته عملکرد سه کشور ابتدایی از ایران قوی‌تر بوده است. از این رو می‌توان گفت ایران در حفظ و توسعه سهم خود از بازار کشور عراق، نسبت به کشوری مانند چین که فاصله جغرافیایی بسیار زیادی تا این کشور دارد، بسیار ناموفق عمل کرده است.

آمارها نشان می‌دهد که در ۷ ماه ابتدایی سال ۱۴۰۱ خورشیدی، حدود ۱۱.۵ میلیون تن کالا به ارزش تقریبی ۴ میلیارد دلار از ایران به عراق صادر شده که از نظر وزنی افت ۴۲ درصدی و از نظر ارزشی کاهش ۲۷ درصدی داشته است. میزان واردات ایران از عراق نیز از نظر ارزشی کاهش ۸۲ درصدی را نشان می‌دهد. محصولات ساختمانی، سوخت‌های معدنی، محصولات پالایشگاهی، محصولات غذایی، فلزات، مصنوعات فلزی و محصولات شیمیایی بیشترین اقلام صادر شده به عراق طی ۷ ماه نخست امسال بوده‌اند.

بررسی‌ها نشان می‌دهد که با توجه به رشد قابل توجه اقتصاد عراق در سال‌های گذشته و درآمدی که این کشور از محل فروش نفت به‌دست آورده، تعداد زیادی از شرکت‌های خارجی چه برای سرمایه‌گذاری و چه برای ورود به بازار عراق خود را آماده کرده‌اند.

ورود این شرکت‌ها می‌تواند کار تجار و فعالان اقتصادی ایرانی را قدری دشوار کند، هر چند با توجه به مزیت همسایگی و ارتباطات همه جانبه دو کشور، شرکت‌های ایرانی شانس بالایی برای رقابت با خارجی‌ها خواهند داشت. اما نباید به این همسایگی دلخوش بود و اگر خواهان ماندن در بازار رقابت تجارت در عراق هستیم، باید برنامه‌های جدی داشته باشیم. ایران نسبت به سایر کشورها، فرصت و مزیت رقابتی بیشتری برای صادرات به عراق دارد. اما بنا به دلایل مختلفی در حال باختن این کشور به سایر کشورهای رقیب هستیم.

یادداشت

فضا برای تجارت امن نیست

مسعود دانشمند
عضو اتاق بازرگانی ایران

امنیت در تجارت، امری دوطرفه است و هر دو کشور صادرکننده و واردکننده، باید نسبت به تعهدات خود پایبند باشند. در این میان، هر کشوری که از انجام وظایف خود تخطی کند، به‌عنوان یک کشور نامطمئن تجاری شناخته خواهد شد و باید براساس قوانین و مقررات بین‌المللی غرامت بپردازد، اما امنیت در تجارت تنها به این مسئله محدود نمی‌شود و موارد متعدد دیگری را هم در بر می‌گیرد. اصل تجارت برپایه اعتبار است و تجار کشورهای مختلف براساس اعتبار خود، یک مراوده تجاری را تضمین می‌کنند، بنابراین اعتماد به کشور مقابل، یک سرمایه مهم است که نمی‌توان از آن غافل شد. متاسفانه ایران به‌دلیل کمبودها و نقایص مختلف قانونی و زیرساختی، مشکلات متعددی را برای بازرگانان خود پدید آورده و در برخی موارد تجار نمی‌توانند نسبت به تعهدات خود پایبند باشند. دولت توجه زیادی بر صادرات غیرنفتی دارد و افزایش ارزآوری از این بخش را جزو اهداف اصلی خود قرار داده است، اما در شرایطی که قوانین و مقررات در حوزه‌های مختلف تولید و تجارت روزانه دستخوش تغییر می‌شوند، تجار نمی‌توانند نسبت به رفع تعهدات بین‌المللی خود موفق عمل کنند. به‌عبارت دیگر، یکی از چالش‌های مهم تجارت در ایران، نبود فضای باثبات و امن برای فعالیت است. مقررات گمرکی در بازه‌های زمانی کوتاه، به‌طورجدی تغییر کرده‌اند و صادرکنندگان نمی‌توانند برای صادرات کالاها، نگاهی بلندمدت داشته باشند. تجار همچنین نمی‌توانند تعهدات رسمی و قطعی به کشور مقصد بسپارند، چرا که هر لحظه ممکن است قوانین گمرکی در رابطه با صادرات کالاها و نظر دولت برای کالاهای مجاز برای صادرات تغییر کند. این تغییرات حتی ممکن است در رابطه با میزان هزینه‌های گمرکی نیز باشد. با افزایش هزینه‌های گمرکی، نرخ تمام‌شده صادرات افزایش یافته و این مسئله می‌تواند حتی به زیان صادرکنندگان نیز منجر شود. زمانی که بستر باثباتی برای تجارت وجود نداشته باشد، به‌طورطبیعی صادرات کاهش یافته و بازرگانان، بازارهای تجاری بین‌المللی خود را از دست می‌دهند. تاثیر تغییرات مکرر قوانین و هزینه‌ها بر فعالیت‌های صادراتی یکی از مواردی است که دولت همواره به آن بی‌توجه است. اگر به این شرایط، تورم داخلی و افزایش مداوم هزینه‌های تولید را اضافه کنیم، خواهیم دید بازرگانان امکان ارائه کالاهای تولیدشده در داخل با قیمتی قطعی و ثابت را در عرصه‌های جهانی ندارند و همین موضوع از موانع اصلی توسعه تجارت در شرایطی باثبات است.

علاوه بر آن، نبود نظام بانکی تسهیلگر و بی‌توجهی به تسهیلات موردنیاز بازرگانان، تبدیل به یکی از موانع جدی صادرات شده و هزینه نهایی کالاهای صادراتی را افزایش می‌دهد. در تمامی کشورهایی که تمرکز خود را بر توسعه صادرات معطوف کرده‌اند، دولت تاکید زیادی بر اعطای تسهیلات به صادرکنندگان و فعالان تجاری دارد. یکی از این تسهیلات، کاهش نرخ بهره بانکی برای فعالیت‌های صادراتی است. با این کار، کالاها با قیمتی رقابتی‌تر به جهان صادر می‌شوند و در نهایت توسعه صادرات به‌معنای واقعی شکل خواهد گرفت، اما در ایران چنین بستری برای صادرکنندگان فراهم نیست.

نباید نسبت به تاثیر روابط بین‌المللی در تجارت خارجی بی‌توجه بود. وجود روابط پایدار و مناسب تجاری با سایر کشورهای جهان، دارای ابعاد مثبت بی‌شماری است. تا زمانی که ایران روابط بازرگانی خود را برای تسهیل معاملات و مبادلات تجاری بهبود نبخشد، تغییری در میزان صادرات غیرنفتی کشور حاصل نخواهد شد. بهبود روابط با سایر کشورها تنها به‌معنای ایجاد روابط دیپلماتیک نیست و باید ساختارهای مدیریتی و اقتصادی خود را متناسب با روابط بین‌المللی تنظیم کنیم. از این‌رو، اصلاح نظام بانکی و پولی، برنامه‌ریزی برای کاهش تحریم‌های بانک‌های ایران و تسهیل مبادلات ارزی، یکی از اقدامات اصلی و اساسی است که باید در دستور کار مدیران سطوح بالای کشور باشد؛ در چنین شرایطی است که تجارت در بسترای امن‌تر و باثبات‌تر انجام خواهد شد.

کارشناسان در بررسی الزامات برقراری امنیت در تجارت تاکید کردند:

وفای به عهد حرف اول را می‌زند

ملیکا انصاری
editor@smtnews.ir

واژه امنیت در تجارت، ابتدا اطمینان در عمل به تعهدات را به ذهن متبادر می‌کند. پایداری طرفین معامله در دادوستدی که به آن متعهد شده‌اند، از بارزترین تفاسیر امنیت در تجارت است، اما این مسئله، ابعاد گوناگونی دارد که نمی‌توان از هیچ‌یک غافل شد. برای آنکه کشوری بتواند در تعاملات تجاری، رفتاری باثبات از خود نشان دهد، باید بسترهای مناسب را فراهم و سپس براساس تصمیم‌گیری‌های درست حرکت کند. کشور واردکننده نیز باید خریداری مطمئن باشد و بتواند منابع مالی را با شیوه‌ای امن به کشور صادرکننده برساند. برای تداوم این فرآیند، کشور صادرکننده باید در صادرات کالایی که به فروش آن متعهد شده، پایبند باشد که اجرایی شدن این تعهدات تجاری، مستلزم رعایت اقدامات متعددی است.

کارشناسان و فعالان تجاری معتقدند تنها راهی که ایران می‌تواند توسط آن به‌عنوان یک تاجر امین و باثبات شناخته شود، افزایش و بهبود روابط تجاری با کشورهای مختلف است. این در حالی است که تنش‌های سیاسی و روابط بین‌الملل بر روند واردات، تولید و در نهایت صادرات اثر مستقیم دارند و از این نظر حائزاهمیت هستند. صمت در این پرونده در رابطه با اهمیت برقراری امنیت در تجارت جهانی، با کارشناسان و فعالان اقتصادی و تجاری به گفت‌وگو پرداخته است.

عکس: صمت

تنش‌های سیاسی به‌طورمستقیم بر تجارت و اقتصاد کشورها اثر دارد و یکی از عوامل امنیت‌زدا در روابط محسوب می‌شود، بنابراین نباید تاثیر این عامل را بر درآمدزایی‌های صادراتی کمرنگ بدانیم

کاهش حجم تجارت ایران

مبادلات تجاری ایران طی ۷ ماه نخست سال نشان می‌دهد میزان این مبادلات در مجموع، ۶۰ میلیارد و ۱۳۰ میلیون دلار و از نظر ارزی افزایش ۱۰ درصدی داشته است، در حالی که وزن مبادلات با کاهشی ۱۷.۶ درصدی، به ۸۱ میلیون و ۳۰ هزار تن رسیده است. به‌گزارش ایسنا، ایران از فروردین تا آخر مهر سال ۱۴۰۱، به‌طور کلی، ۲۸.۴ میلیارد دلار به‌میزان ۶۱.۳ میلیون تن صادرات داشته و سهم عمده این صادرات، نصیب کشور چین شده، به‌طوری که میزان صادرات به این کشور ۹.۲ میلیارد دلار بوده است. طبق اعلام گمرک در این مدت، ۴ کشور ترکیه، عراق، امارات و هند به‌صورت عمده از دیگر مقصدهای مهم صادراتی ایران بوده‌اند. ایران در این مدت به عراق ۴ میلیارد دلار، به امارات ۳.۵ میلیارد دلار، به ترکیه ۳ میلیارد دلار و به هند ۱.۱ میلیارد دلار کالا صادر کرده است. در مقابل، ایران از ۵ کشور امارات، چین، ترکیه، هند و آلمان بیشترین واردات را طی ۷ ماه نخست امسال داشته است، به شکلی که در ۷ ماه گذشته، ۹.۴ میلیارد دلار از امارات، ۸.۳ میلیارد دلار از چین، ۳.۲ میلیارد دلار از ترکیه، ۱.۷ میلیارد دلار از هند و ۹۹۱ میلیون دلار از آلمان کالا وارد کرده است. بر این اساس، میزان ارزی واردات ایران در بازه زمانی مذکور با ۱۴ درصد افزایش، ۳۱.۷ میلیارد دلار بود. از نظر حجمی نیز واردات ایران ۱۹.۷ تن کالا بوده که ۱۵.۷ درصد کاهش داشته است.

اهمیت جهت‌دهی برنامه‌های وارداتی

امیر شهریاری، عضو کمیسیون کشاورزی اتاق بازرگانی ایران در گفت‌وگو با صمت به تشریح تاثیر امنیت در بسترهای اقتصادی و فعالیت‌های تجاری پرداخت. او یکی از ارکان مهم ایجاد ثبات در تجارت را برنامه‌ریزی عنوان کرد و در این‌باره توضیح داد: ایجاد فضای کم‌تنش و امن برای واردات به ۲ عامل مهم نگاه کلان به واردات و روابط دیپلماتیک ایران با سایر کشورها وابسته است. به‌بیانی دیگر، استراتژی و رویکرد دولت و کشور نسبت به واردات، تعیین‌کننده وضعیت فعالیت‌های تجاری مربوط به این حوزه خواهد بود. بنابراین، برای آنکه مشخص شود ایران طرف تجاری امنی در بحث واردات با سایر کشورها هست یا خیر، باید به ۲ مولفه مذکور توجه داشته باشیم. وی در ادامه تصریح کرد: کشور ما بسترهای خدادادی متنوعی از نظر نیروی انسانی، ظرفیت‌های اقلیمی و منطقه‌ای و سایر شاخص‌های اقتصادی دارد. این موارد می‌توانند از نظر اقتصادی، فرصت‌های مهمی را برای فعالان تجاری و همچنین مردم داشته باشند، اما مهم‌تر از ظرفیت‌های موجود، برنامه‌ریزی برای بهره‌گیری از این امکانات است که باید به آن توجه کرد. جهت‌دهی کردن برنامه‌های وارداتی و تشخیص تامین کدام کالاها از طریق خرید از خارج، اهمیت زیادی دارد. باید کالاهایی وارد شوند که صنعتگران و حتی تاجران ایرانی بتوانند با استفاده از آنها، توانایی‌های موجود در داخل را شکوفا کنند.

وجود برنامه‌ریزی صحیح در امر واردات، بسترهای امنی را برای تولید داخلی و فعالیت تجار به‌همراه خواهد داشت، چرا که این برنامه‌ها می‌تواند نقشه‌راه مسیر توسعه باشد و هرگونه ایراد در این مورد، ثبات را از بخش‌های مختلف اقتصادی و تولیدی سلب خواهد کرد.

ایراد در رویکردهای وارداتی

شهریاری در ادامه نسبت به عملکرد واردات در کشور واکنش نشان داد و گفت: تا به امروز رویکردهای مربوط به واردات در ایران، ایرادات زیادی داشته و همین موضوع صدمه‌های جدی اقتصادی به کشور وارد کرده است. در مواردی که ظرفیت تولید برای کالایی در کشور وجود داشت، واردات انجام شد و اشتغالزایی مربوط به آن صنعت از بین رفت،گویا برای تامین برخی مواد اولیه و کالاهای واسطه‌ای یا حتی محصولات نهایی، واردات مقرون به‌صرفه‌تر بود؛ اما اصرار بر تولید داخل و خودکفایی، سبب شد تا هزینه زیادی برای این کار بپردازیم. این فعال تجاری تصریح کرد: اشتباه در رویکردهای مربوط به واردات، سبب شد ضمن خرج کردن ارزهای کشور در محل‌های نادرست، از مزایای واردات کالاهایی همچون ابزارهای پیشرفته و تجهیزات خط تولید باز بمانیم. باید سیاست‌های وارداتی به‌گونه‌ای باشد که توسط آن بتوان ظرفیت‌های داخلی را به‌رشد رسانده و از آنها برای تامین نیاز داخلی و توسعه صادرات غیرنفتی بهره گرفت. برای مثال، امروزه فرسودگی خط تولید، بیش از میزان سرمایه‌گذاری‌های انجام‌شده بر صنایع است. وی افزود: در حال حاضر با صنایع فرسوده مواجهیم و دلیل اصلی آن، کمبود ورود سرمایه به صنایع است. تجهیزات به‌روز و تکنولوژی جهانی مناسب وارد نشده و در نهایت، تمامی فعالیت‌های اقتصادی کشور تحت‌تاثیر این بی‌توجهی‌ها قرار گرفته است، چرا که با فرسودگی خط تولید، هزینه تمام‌شده تولید افزایش می‌یابد و در ادامه مزیت رقابتی کالاها برای صادرات از بین می‌رود، بنابراین واردات هوشمندانه و صحیح، به‌طورمستقیم ثبات تمامی حلقه‌های زنجیر اقتصاد را تامین می‌کند.

از تنش‌های بین‌المللی کاسته شود

این عضو کمیسیون کشاورزی اتاق بازرگانی ایران در ادامه صحبت‌های خود، به جنبه دیگری از اهمیت وجود امنیت در تجارت اشاره کرد. او ضمن تاکید بر ضرورت کاهش تنش‌های بین‌المللی برای توسعه تجارت گفت: سیاست‌گذاری‌های کلان اقتصادی کشور، به‌طورمستقیم تعیین‌کننده نحوه روابط با سایر کشورها است. اصل مهم توسعه اقتصادی در تمامی کشورها، مطمئن بودن است. کشورها باید از شرایط و روابط با یکدیگر مطمئن باشند و در شرایطی با کمترین تنش به ایجاد رابطه با یکدیگر بپردازند. هر عاملی که در این میان سبب سست شدن پایه‌های شراکت و تجارت شود، یک عامل بازدارنده برای رشد اقتصادی و تجاری کشور به‌شمار می‌رود.

شهریاری ادامه داد: ایران اگر خواهان ایجاد ثبات در روابط تجاری خود اعم از واردات و صادرات است، باید با تمام کشورهای جهان روابط خوبی داشته باشد. یکی از ارکان اصلی توسعه تجارت، ایجاد منفعت‌های دوطرفه و این اقدام تنها با شکل‌گیری روابط مثبت و پایدار دوسویه امکان‌پذیر است. در شرایطی که نتوانیم این ارتباطات را ایجاد و حفظ کنیم، نه‌تنها صادراتی نخواهیم داشت، بلکه در واردات و تامین نیازهای پایه‌ای مشکل پیدا خواهیم کرد، از این‌رو چه نگاه دیپلماتیکی نسبت به روابط با سایر جهان داریم و چه استفاده‌هایی می‌توانیم از این نوع روابط داشته باشیم.

روابط متزلزل بانکی

شهریاری در پایان، به اهمیت وجود بسترهای پولی و بانکی مطمئن برای انجام مبادلات تجاری تاکید کرد و در این‌باره توضیح داد: برقراری روابط امن و باثبات با سایر کشورهای جهان، لازمه توسعه تجارت است و نمی‌توان صادرات و واردات را در این جریان مجزا از هم دانست، حتی اگر قصد داریم روابط تجاری با تعداد محدودی از کشورهای همسایه داشته باشیم، باید با همین تعداد کشورها نیز رابطه پایداری داشته باشیم. ضروری است، هم از نظر سیاسی و هم اقتصادی بسترهای باثباتی را در داخل کشور فراهم کنیم تا بتوانیم روابط بین‌المللی خود را توسعه دهیم و از یک منفعت دوجانبه بهره‌مند شویم. وی ادامه داد: به‌دلیل فشارهای تحریمی علیه ایران، روابط بانکی ما با سایر جهان دستخوش تغییر است و برای تبادلات مالی و تکمیل فرآیند خرید کالاها، با چالش مواجهیم. این مسئله خود به‌طور مستقیم بر وجهه ایران به‌عنوان یک شریک تجاری معتبر تاثیر منفی دارد.

ایران اگر خواهان ایجاد ثبات در روابط تجاری است، باید با تمام کشورهای جهان روابط خوبی داشته باشد

زیرساخت ناایمن حمل‌ونقل

جمشید نفر، دبیر کل کنفدراسیون صادرات اتاق بازرگانی ایران در گفت‌وگو با صمت به اهمیت ایجاد بسترهای مناسب تجارت پایدار تاکید کرد و در این‌باره گفت: امنیت در تجارت به‌معنای حفظ ثبات در روابط و توانایی انجام معاهدات است. اگر ایران بخواهد شریک تجاری ایمن و باثبات در مبادلات جهانی شناخته شده و به‌عنوان صادرکننده و تامین‌کننده اصلی نیاز کالایی سایر کشورها شناخته شود، باید درصدد فراهم کردن بسترهای لازم آن برآید. بدون دارا بودن شرایط مناسب تجارت، ایران نمی‌تواند خود را به‌عنوان یک صادرکننده باثبات در جهان معرفی کند. وی ادامه داد: توجه به مسئله حمل‌ونقل و لجستیک، یکی از مهم‌ترین بخش‌های تجارت به‌ویژه صادرات است. ترابری و حمل‌ونقل جزو مسائل مهم و جدانشدنی صادرات است و در صورت وجود هرگونه ضعف در این بحث، اشکال جدی در فروش و عرضه کالاها پیش خواهد آمد. متاسفانه هم‌اکنون به‌دلیل ایرادات جدی در زیرساخت‌های حمل‌ونقل در کشور، چه حمل‌ونقل زمینی ، ریلی یا دریایی، ایران نتوانسته کالاهای خود را حتی به‌صورت مستمر و مداوم به کشورهای همسایه صادر کند. این فعال تجاری تصریح کرد: نبود کانتینرهای تخصصی حمل‌ونقل، ایرادات لجستیکی و زیرساخت‌های جاده‌ای، همه از جمله ضعف‌های بخش ترابری برای تجارت در کشور هستند. تا زمانی که این مشکلات ادامه‌دار باشد، حتی اگر کالای مناسب و صادرات‌محور تولید کنیم، نمی‌توانیم در بازارهای جهانی جایی داشته باشیم؛ چرا که کالاها به‌شیوه مناسب به مقصد نهایی نمی‌رسند. در چنین شرایطی، انتظار نمی‌رود کشورها به ایران به‌عنوان یک صادرکننده اصلی و باثبات نگاه کنند.

زنجیره ارزش‌افزوده تقویت شود

نفر در ادامه صحبت‌های خود، اصلاح سیاست‌ها و رویکردهای داخلی نسبت به فعالیت‌های تجاری و اقتصادی را یکی دیگر از ابزارهای مهم ایجاد ثبات معرفی کرد و گفت: همان‌طور که پیش‌تر عنوان شد، برای آنکه یک کشور تبدیل به صادرکننده فعال جهانی شود، باید بسترهای لازم را فراهم کند. علاوه بر حمل‌ونقل و ترابری، توازن میان داده و ستانده خط تولید و صادرات نیز از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. برای این موضوع، ابتدا باید تکلیف لغت صادرات غیرنفتی را روشن کنیم؛ در آمارهای تجارت غیرنفتی، مواردی چون مشتقات نفتی و ذخایر معدنی دیده می‌شود که نمی‌توان از این نوع صادرات حمایت کرد. صادر کردن منابع طبیعی بدون آنکه خط تولید صنایع پایین‌دستی و کارخانجات امکان توسعه داشته باشند، سودی برای کشور ندارند و تنها زیان به‌همراه خواهند داشت. وی ادامه داد: واردات مواد اولیه موردنیاز صنایع برای حمایت از تولید و توجه به زنجیره ارزش‌افزوده، می‌تواند ایران را در بحث صادرات غیرنفتی غنی‌تر کند. در چنین شرایطی، امکان تامین کالاهای موردنیاز کشورهای مختلف بیشتر شده و می‌توان از بازارهای جهانی سهم بیشتری کسب کرد. این فعال تجاری در پایان به اهمیت روابط بین‌المللی در توسعه تجارت اشاره کرد و گفت: پیش از این به مهم‌ترین الزامات توسعه تجارت اشاره شد، اما لازم است، تاکید کرد تا زمانی که روابط ایران با سایر کشورها در فضایی آرام و کم‌تنش تقویت نشود، نمی‌توان به رشد صادرات و تبدیل شدن ایران به کشوری صادرکننده در جهان امیدوار بود. تنش‌های سیاسی به‌طورمستقیم بر تجارت و اقتصاد کشورها اثر داشته و یکی از عوامل امنیت‌زدا در روابط محسوب می‌شود. بنابراین، نباید تاثیر این عامل را بر درآمدزایی‌های صادراتی کمرنگ بدانیم.

سخن پایانی

توسعه تجارت وابسته به مولفه‌های متعدد و وجود هریک از آنها لازم اما ناکافی است. ابزارهایی مانند بسترهای کارآمد حمل‌ونقل و ترانزیت، کالای صادرات‌محور، وجود نگاه کلان مدیریتی نسبت به تجارت در بدنه سیاست‌گذاری‌های دولتی و سایر موارد این‌چنینی برای دستیابی به تراز تجاری مثبت و افزایش صادرات غیرنفتی ایران لازم و ضروری هستند، اما در صورت نبود هریک از این حلقه‌ها، قطار تجارت به مقصد نهایی خود نخواهد رسید.

هیچ برنامه‌ای برای تحقق امنیت غذایی وجود ندارد

از کدام امنیت حرف می‌زنید؟

کیمیا ملکی
editor@smtnews.ir

یکی از مولفه‌های اقتدار یک نظام، امنیت غذایی است و برخی معتقدند حتی رفاه بدون امنیت غذایی کاربردی ندارد و نمی‌تواند سلامت انسان را به‌دنبال داشته باشد. امنیت غذایی یکی از پایه‌های اصلی امنیت ملی است و امنیت در سایر حوزه‌ها و ابعاد وابستگی زیادی به امنیت غذایی دارد. تغییرات کنونی در عرصه بازار و نیاز مصرف‌کنندگان، امنیت غذایی را به موضوع مهمی تبدیل کرده که به‌طور چشمگیری در کانون توجه دولت‌ها قرار گرفته است. یکی از موارد مهم در دستیابی به امنیت غذایی پایدار اصلاح سبک زندگی از منظر تغذیه و الگوی مصرف است، این در حالی است که طبق آمار امروز حدود ۳۰ درصد ضایعات در بخش کشاورزی از مزرعه تا سفره خانوار رخ می‌دهد. با نگاهی به آمار تولید و مصرف و دورریز مواد غذایی متوجه تولید روزانه ضایعات می‌شویم؛ در نتیجه باید موازی با افزایش ضریب امنیت غذایی، الگوی مصرف اصلاح شود. باتوجه به اهمیت امنیت غذایی در توسعه اقتصادی، صمت در این گزارش به بررسی چالش‌های دستیابی به امنیت غذایی پرداخته است.

شواهد حاکی از آن است که برنامه‌ریزی درستی برای دستیابی به امنیت غذایی وجود ندارد، زیرا با روی کار آمدن هر دولتی سیاست‌های مربوط به امنیت غذایی تغییر می‌کند

امنیت غذایی، از پایه‌های اصلی امنیت ملی

بانک جهانی امنیت غذایی (Food Security) را دسترسی همه مردم در تمام اوقات به غذای کافی برای داشتن یک زندگی سالم تعریف کرد. امنیت غذایی سنگ بنای یک جامعه توسعه‌یافته و عنصر اصلی سلامت فکری، روانی و جسمی آن جامعه است.

ناامنی غذایی ذخیره سرمایه اجتماعی افراد مشمول آن و نیز معناداری هنجارها و ارزش‌های انسانی و دینی را به‌طور شدید تحلیل خواهد برد.

گزارش سازمان ملل که در اواسط سال ۲۰۲۱ منتشر شد، نشان می‌دهد بین ۷۲۰ تا ۸۱۱ میلیون نفر در سال ۲۰۲۰ ناامنی غذایی را تجربه کرده‌اند. از مهم‌ترین دلایل ایجاد ناامنی غذایی در سال‌های اخیر می‌توان به خشکسالی، تغییرات آب و هوایی و شیوع ویروس کرونا در جهان اشاره کرد.

همه‌گیری کرونا آسیب‌پذیری و نارسایی سیستم غذایی جهانی را تشدید کرد و تمامی فعالیت‌ها و فرآیندهایی که بر تولید، توزیع و مصرف مواد غذایی تاثیرگذار بود را تحت‌الشعاع قرار داد.

درگیری‌ها در اوکراین نیز از عوامل مهم ایجاد اختلال در زنجیره تامین است که باعث ایجاد نگرانی‌های عمده در خصوص تولید و توزیع اقلام خوراکی شده، این در حالی است که به‌عقیده برخی کارشناسان پایه اول خودکفایی در هر بخش اقتصاد، خودکفایی در امور تغذیه شهروندان است.

اینکه می‌گوییم خودکفایی نسبی، به خاطر آن است که یک کشور نمی‌تواند به‌طور کامل از دیگر کشورهای جهان بی‌نیاز باشد، زیرا تبادل میان کشورها، امری عادی و معمولی تلقی می‌شود.

در همین حال براساس گزارش سازمان جهانی خواربار و کشاورزی (فائو)، هر روز به‌ازای هر نفر، ۱۳۴ کیلوکالری غذا در ایران هدر می‌رود.

این میزان ضایعات مواد غذایی، ایران را در ردیف کشورهای تراز اول دنیا در زمینه هدررفت مواد غذایی قرار داده است.

بر همین اساس سالانه ضایعات مواد غذایی در ایران معادل ۳۵ میلیون تن با ارزش تقریبی ۱۵ میلیارد دلار است، این در حالی است که در اتحادیه اروپا با ۲۷ کشور عضو، تنها ۹ میلیون تن موادغذایی راهی زباله‌دان‌ها می‌شود.

برنامه‌ریزی عملیاتی راه نجات است

ارسلان قاسمی، رئیس کمیسیون کشاورزی و صنایع غذایی اتاق تعاون ایران در گفت‌وگو با صمت درباره برنامه‌ریزی‌های انجام شده برای دستیابی به امنیت غذایی اظهار کرد: در حال حاضر خوشبختانه در کشور کمبودی در تامین مواد غذایی نداریم، اما برای دستیابی به امنیت غذایی باید نگاه کوتاه‌مدت و بلندمدت داشت.

ایران در ۲۲ مورد از تولیدات بخش کشاورزی جایگاه دوم تا هفتم را دارد، اما باتوجه به قرار گرفتن در منطقه خشک و نیمه‌خشک با میانگین بارندگی کمتر از ۲۵۰ میلیمتر در سال این ظرفیت را نداریم که سطح زیر کشت را توسعه دهیم و بهترین و تنها راه برای افزایش تولید، بهره‌وری در واحد سطح برای دستیابی به امنیت غذایی پایدار است.

تحقق این مهم نیازمند برنامه‌ریزی دقیق در زمینه اصلاح منابع پایه مانند آب و خاک است.

وی در ادامه با تاکید بر اینکه امنیت ملی با امنیت غذایی گره خورده، افزود: اگر با این دیدگاه وارد بحث سیاست‌گذاری و تدوین استراتژی شویم، بی‌تردید باید به مسائل و مشکلاتی که پیش روی توسعه بخش کشاورزی قرار دارد، بیشتر توجه کنیم. در سال‌های اخیر علاوه بر تحریم، نبود مدیریت صحیح بر منابع آب و خاک، اصرار بر ادامه روند سنتی کشاورزی، واردات بی‌رویه، تامین نشدن نقدینگی کافی و مناسب و کمبود سرمایه‌گذاری داخلی و خارجی، آسیب‌های جدی و سختی به کشاورزی و صنایع غذایی کشور وارد و امنیت غذایی را دچار چالش کرده است.

▣ هیچ برنامه‌ای نداریم

رئیس کمیسیون کشاورزی و صنایع غذایی اتاق تعاون ایران با اشاره به بی‌برنامگی دولت‌ها برای دستیابی به امنیت غذایی گفت: یکی از مشکلات اصلی برای دستیابی به امنیت غذایی، نبود برنامه است. به‌نظر می‌رسد سیاست مدون و مشخصی برای دستیابی به امنیت غذایی نداریم.

اگر برنامه منسجمی وجود داشته باشد، می‌توان از امنیت غذایی به اقتدار غذایی رسید، این در حالی است که اگر برنامه‌ریزی و استراتژی درستی برای طی این مسیر نداشته باشیم، ممکن است با اختلال امنیت غذایی در کوتاه‌مدت و بلندمدت مواجه شویم.

▣ خودکفایی در گندم درست است

قاسمی باتوجه به نقش مهم بخش کشاورزی در اقتصاد کشور اظهار کرد: کشاورزی موتور محرک اقتصاد محسوب می‌شود، اما متاسفانه در کشور ما توجهی به آن نمی‌شود.

براساس مصوبه شورای پول و اعتبار، بانک‌های غیرتجاری باید ۱۵ درصد منابع خود را در بخش کشاورزی سرمایه‌گذاری کنند، این در حالی است که این رقم در برخی از بانک‌ها نزدیک صفر است.

این شواهد حاکی از آن است که گاهی حمایت دولت از بخش کشاورزی در حد شعار است و در حوزه عملیاتی و اجرایی کاستی‌های جدی وجود دارد.

وی با اشاره به سیاست خودکفایی در برخی از محصولات کشاورزی گفت: در شرایط اقتصادی فعلی باید کشت گندم را استثنا بدانیم.

اگر در تولید گندم خودکفایی نداشته باشیم، در شرایط تحریم یا جنگ ممکن است امنیت غذایی کشور به‌خطر بیفتد.

ارتقای ضریب خودکفایی در تولید کالاهای اساسی از اولویت دولت‌ها محسوب می‌شود، اما باید در این موضوع بهره‌وری بالا از منابع آبی در دستور کار قرار گیرد. تولید و تامین کالاهای اساسی یک مسئله حیاتی برای کشور است؛ بنابراین باید ضریب خودکفایی محصولات استراتژیک کشور افزایش و ضریب وابستگی کاهش پیدا کند. البته با خودکفایی در تولید سایر محصولات کشاورزی موافق نیستم.

▣ راهکار چیست؟

رئیس کمیسیون کشاورزی و صنایع غذایی اتاق تعاون ایران در تشریح راهکار اصلی دستیابی به امنیت غذایی بیان کرد: راهکار اصلی دستیابی به امنیت غذایی، برنامه‌ریزی منسجم عملیاتی با یک مدیریت کارآمد است.

اگر نگاه کارشناسی وجود داشته باشد، بسیاری از مشکلات بخش کشاورزی حل می‌شود.

> یکی از راهکارهای اصلی برای رسیدن به امنیت غذایی، آموزش مصرف درست به شهروندان است

سیاست مشخصی برای دستیابی به امنیت غذایی نداریم

غلامحسین هادی‌زاده، عضو سابق هیات رئیسه خانه کشاورز در گفت‌وگو با صمت درباره برنامه‌ریزی‌های انجام‌شده برای دستیابی به امنیت غذایی اظهار کرد: اصلا برنامه‌ریزی درستی برای دستیابی به امنیت غذایی وجود ندارد، زیرا با روی کار آمدن هر دولتی سیاست‌های مربوط به امنیت غذایی تغییر می‌کند، این در حالی است که هیچ آمار دقیقی از سرانه مصرف و مواد غذایی موردنیاز باتوجه به رده‌های سنی مختلف نداریم.

در کشورهای پیشرفته کالری موردنیاز برای رده‌های سنی مختلف ارزیابی و باتوجه به آن، حداقل در یک دوره پنج‌ساله برای واردات و نیاز داخل برنامه‌ریزی می‌شود.

وی با تاکید بر اینکه متاسفانه در ایران هیچ برنامه منظمی برای دستیابی به امنیت غذایی وجود ندارد، افزود: در حال حاضر تنها واردکنندگان هستند که نبض بازار را در اختیار دارند و هیچ سیاستی برای دستیابی به امنیت غذایی وجود ندارد. دلیل اصلی این موضوع نیز نبود آمار و اطلاعات درست است.

▣ چرا خودکشی کنیم؟

عضو سابق هیات رئیسه خانه کشاورز با اشاره به سیاست خودکفایی در تولید برخی از محصولات کشاورزی گفت: عده‌ای معتقدند باید به هر قیمتی خودکفایی در تولید محصولات کشاورزی را محقق کرد تا امنیت غذایی کشور در تحریم و سایر بحران‌های بین‌المللی دچار خدشه نشود، اما نباید در این حوزه نگاه صفر و یک داشته باشیم.

قطعا خودکفایی به قیمت از بین بردن منابع آب و خاک منطقی نیست، زیرا هیچ راه‌حلی فوری برای جبران این آسیب وجود ندارد و زمان زیادی برای جبران افت آب‌های زیرزمینی و تشکیل خاک لازم است. یک مزیت نسبی داریم و یک خودکشی آنی. اقدامی که در حال حاضر ما انجام می‌دهیم این است که مزیت نسبی خود را با یک خودکشی آنی (از بین بردن منابع آب) تامین می‌کنیم.

منابع آب در کشور ما تجدیدپذیر نیست؛ در نتیجه تنها راه نجات، واردات محصولات پرآب‌بر و تولید محصولات کم‌آب‌بر در کشور است و اگر هر سیاست دیگری غیر از این در کشور اجرا شود، نسل‌های آینده مجبور به مهاجرت می‌شوند؛ زیرا حدود ۱۰ سال دیگر همین مقدار آب را نیز نخواهیم داشت.

▣ کشاورزی معیشتی، جایگزین کشاورزی اقتصادی

هادی‌زاده در تشریح یکی از مشکلات اصلی بخش کشاورزی اظهار کرد: بخش کشاورزی از انباشت نیروی انسانی رنج می‌برد. روی ۱۰ هکتار زمین حدود ۵۰ نفر کار می‌کنند، آیا این مزیت است؟ مدت‌هاست که دیگر کشاورزی اقتصادی نداریم و کشاورزی معیشتی منسوخ‌شده در همه جای دنیا جایگزین آن شده است.

همچنین وجود افراد بی‌تخصص در مناصب کشاورزی در تصمیمات و آثار منفی بسیار تاثیرگذار است.

▣ آموزش، راه چاره است

عضو پیشین هیات رئیسه خانه کشاورز در بیان راهکاری برای دستیابی به امنیت غذایی اظهار کرد: یکی از راهکارهای اصلی برای رسیدن به امنیت غذایی، آموزش مصرف درست به مردم است.

از سوی دیگر باید از ضایعات مواد غذایی از مزرعه تا سفره جلوگیری کنیم که لازمه آن آموزش، بسته‌بندی و شیوه درست مصرف مانند الگوهای پخت‌وپز است. این موضوعات باید از کودکی به بچه‌ها آموزش داده شود که دورریز مواد غذایی کار خوبی نیست و به کشور لطمه می‌زند.

همچنین در این زمینه باید به کامیون‌های حمل تره‌بار و دورریزهای آنها توجه کرد. صنایع بسته‌بندی نیز باید تقویت شوند و دیگر محصول «فله» به‌علت افزایش ضایعات وجود نداشته باشد.

مردم کشور امریکا بیشترین دورریز مواد غذایی را دارند، زیرا در زمینه مصرف درست آموزش ندیدند و در مقابل کشور هند با جمعیتی بسیار زیاد کمترین دورریز مواد غذایی را دارد که دلیل این موضوع آموزش درست از زمان کودکی است.

لازمه اجرای موارد یادشده بررسی و برنامه‌ریزی تخصصی توسط مسئولان مربوطه است.

سخن پایانی

یکی از سرفصل‌های بخش اقتصادی برنامه هفتم توسعه تامین امنیت غذایی و تولید حداقل ۹۰ درصد کالاهای اساسی و اقلام غذایی در داخل، همراه با حفظ و ارتقای ذخایر ژنتیکی و منابع آبی و افزایش سطح سلامت و ایمنی مواد غذایی است، این در حالی است که به‌عقیده کارشناسان این حوزه، دولت‌ها تاکنون برنامه مدون و مشخصی برای دستیابی به امنیت غذایی نداشته‌اند. اینکه در آینده چه پیش می‌آید مبهم است اما باتوجه به تجربیات پیشین از وعده‌وعیدها شاید خطر از دست رفتن این امنیت دور ذهن نباشد.

یادداشت

جایگاه الگوی کشت در امنیت غذایی پایدار

مجتبی شادلو
نایب‌رئیس اتحادیه باغداران تهران

الگوی کشت موضوعی است که در کشور ما سابقه پنجاه‌ساله دارد و تا امروز با سختی‌هایی در اجرا مواجه بوده است. براساس قانون، دولت سیزدهم پای ابلاغ این طرح ایستاده و تلاش می‌کند موانع اجرای طرح الگوی کشت را در کشور برطرف کند. کشاورزان طی سال‌های اخیر از کشت محصولات جالیزی و آب‌بر دچار زیان شدند، در حالی که این امر تنها هدررفت منابع آب و خاک کشور را به همراه داشته است. کشاورزان تصور می‌کردند با کشت محصولات آب‌بر سود بیشتری نصیب آنها می‌شود، اما به‌سبب عرضه این محصولات با قیمتی کمتر از نرخ عمده‌فروشی متحمل زیان شدند که با قیمت‌گذاری مناسب محصولات استراتژیک و اعمال الگوی کشت امکان افزایش بهره‌وری غلات و خودکفایی وجود دارد.

طرح الگوی کشت طرح بسیار خوبی است و باید از سال‌ها قبل اجرایی می‌شد. این طرح به کشاورزان توصیه می‌کند که چه محصولی را در کجا و به چه میزان بکارند. اجرا شدن یا نشدن طرح الگوی کشت پایان سال زراعی مشخص می‌شود. سال زراعی کشور از اول مهر هر سال شروع و در شهریور سال آینده تمام می‌شود. با اجرای الگوی کشت و ایجاد زنجیره تولید، کشاورزان بدون دغدغه به تولید ادامه می‌دهند. اجرای طرح الگوی کشت باتوجه به شرایط فعلی که به پایداری نسبی در تولید رسیدیم، ضروری است. تولید با نگاه صادرات‌محور و تامین نیاز داخل تنها با اجرای الگوی کشت تحقق می‌یابد که بدین منظور شرایط خرید تضمینی و نرخ نهایی محصول باید مشخص شود تا تولیدکننده با اطمینان خاطر بیشتری به تولید بپردازد.

با این حال متاسفانه شاهد از بین رفتن زحمات کشاورزان به‌ویژه در تولید محصولاتی چون هندوانه، خربزه و... هستیم. این محصولات در زمین‌هایی کشت می‌شوند که می‌توان در همان زمین‌ها محصولات استراتژیکی مانند گندم، جو و دانه‌های روغنی را حسب نیاز داخلی تولید کرد، زیرا بازار هدف خوبی نیز برای آنها وجود دارد.

الگوی کشت برای ایجاد امنیت غذایی پایدار یک الزام اساسی است اما با دستور اجرایی نمی‌شود. طرح الگوی کشت سالانه ازسوی وزارت جهاد ابلاغ می‌شود اما در حد یک توصیه است. از سوی دیگر متاسفانه چون کمبود منابع آب به چشم می‌آید، توجه بیشتری به سمت آن است اما حقیقت این است که منابع خاک نیز در معرض خطر است و با اجرای این طرح می‌توان آن را نجات داد. همچنین به‌دلیل مشکل کم‌آبی در کشور راهی جز اجرای طرح الگوی کشت نداریم.

نقطه عطف اجرای طرح الگوی کشت، کشاورزان هستند و این طرح لازمه کار و پایداری در تولید است. دولت باید با بخش تولید در این تصمیم‌گیری‌ها هماهنگ باشد، زیرا شخصی که در میدان است و به کشاورزی می‌پردازد، نکاتی را بیان می‌کند که در چارچوب مدیریتی دیده نمی‌شود. اگر از نظرات کشاورزان در این طرح استفاده نشود، قطعا اجرای طرح با مشکلات بسیاری همراه است. باید مراقب بود اجرای این طرح بسیار خوب با تصمیم‌های یک‌شبه و بدون کارشناسی خطری دیگر را متوجه بخش کشاورزی نکند؛ در نتیجه اجرای الگوی کشت در حالی نتیجه مطلوب دارد که در تنظیم آن از نظرات کشاورزان استفاده شود.

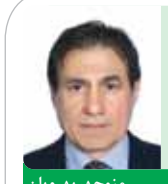
از سوی دیگر بی‌توجهی به طرح الگوی کشت، چالش‌های متعددی برای تولیدکننده و مصرف‌کننده به‌دنبال دارد. الگوی کشت باید در حد شعار سال و آمایش سرزمین در دستور کار باشد، زیرا تولید برخی محصولات اقتصادی نیست و در ابتدا منجر به زیان تولیدکننده و سپس مصرف‌کننده خواهد شد. بی‌توجهی به الگوی کشت موجب شده بسیاری از تولیدکنندگان یکباره محصولات جالیزی را در چند قلم کشت کنند، زیرا برخی از کشاورزان معتقدند سایر محصولات بازار ندارد یا کشت آن زیاد است که در نهایت همین امر منجر به کمبود یا مازاد تولید می‌شود.

برآوردها این است که در بودجه سال ۱۴۰۲ باید حداقل ۳۰ هزار میلیارد تومان برای اجرای طرح الگوی کشت در نظر گرفته شود. اگر برای اجرای این طرح درست تصمیم‌گیری شود، نه‌تنها هزینه‌بر نخواهد بود بلکه بسیاری از هزینه‌های تولید را کاهش خواهد داد.

در مقابل اگر در اجرای طرح الگوی کشت درست تصمیم‌گیری نشود، دچار یک بحران طولانی‌مدت خواهیم شد. از سوی دیگر تامین نیاز بازار از نکات مهم و لازم‌الاجرای این طرح است. اگر دستور کاشت یک محصول در مناطقی که مستعد آن نیستند صادر شود و زیرساخت لازم فراهم نباشد، باوجود برنامه‌ریزی و بازار هدف، محصول عمل نمی‌آید.

یادداشت

فساد مسکن مهر تکرار می‌شود؟

منوچهر بهرویان
کارشناس مسکن

دولت بودجه‌ای برای انجام طرح نهضت ملی مسکن ندارد و بهتر است از بخش خصوصی در این زمینه استفاده کند. دولت در زمان انتخابات با وعده ساخت سالی یک میلیون مسکن از دیگر رقبای خود جلو افتاد و سکاندار قوه مجریه شد؛ اما تاکنون نتوانسته وعده خود را عملی کند و به‌نظر هم نمی‌رسد که بتواند در پایان دولت خود، ۴ میلیون مسکن را تحویل بدهد. به‌طورقطع اجرای نهضت ملی مسکن در اولویت سیاست‌های وزارت مسکن است، اما شاهد اتفاق خاصی نیستیم. بخش خصوصی مایل به کمک به وزارت راه و شهرسازی برای ساخت مسکن است، اما دولت راغب به همکاری نیست. اجرای این طرح به‌تنهایی توسط دولت طولانی خواهد شد و این باعث افزایش هزینه و کاهش کیفیت ساخت‌وساز و در نهایت نارضایتی مردم و متقاضیان مانند مسکن مهر خواهد شد. درسی دیگر که می‌توان از طرح مسکن مهر گرفت، کم‌توجهی به مشارکت بخش خصوصی به‌ویژه در بحث زیرساخت‌ها است. اگر بخش خصوصی در بحث زیرساخت‌های پروژه‌های نهضت ملی مسکن مانند جاده، احداث مدرسه، مکان‌های تفریحی، بوستان و دیگر موارد مشارکت کند، هزینه‌های بسیار زیادی از دوش دولت برداشته می‌شود، زیرا دولت به‌تنهایی توان مالی و نیروی اجرای این طرح بزرگ را ندارد و مشمول زمان خواهد شد. به‌نظر نمی‌رسد که دولت به‌صورت مستقل بتواند طرح نهضت ملی مسکن را اجرا کند و حتی اگر از نظر بودجه هم مشکلی نداشته باشد، مانند طرح مسکن مهر با فساد روبه‌رو می‌شود و مشکلات بسیاری ایجاد می‌کند. لازم است، اجازه دهند بخش خصوصی وارد این طرح و از مشکلات جانبی و فساد جلوگیری شود. دولت در طرح نهضت ملی مسکن، باید یک قرارداد حساب‌شده و فنی با بخش خصوصی امضا کند، زمین در اختیار آنها بگذارد و در قبال آن در زمان مشخص، واحد تحویل بگیرد؛ همچنین نباید در مسائل حاشیه‌ای ورود کند، در نتیجه با شرایط مالی موجود، توان انجام این طرح را به‌تنهایی ندارد و بخش خصوصی باید مشارکت کند. اکنون زمان مناسبی برای ساخت مسکن است؛ افزایش چشمگیر نرخ در زمینه مصالح ساختمانی نداریم و برای سازندگان، بهترین فرصت برای ساخت‌وساز است؛ اما در حال حاضر بازار مسکن در رکود به‌سر می‌برد و معامله‌گران ملک، با احتیاط بیشتری قدم برمی‌دارند. وضعیت سیاسی کشور مناسب و شفاف نیست و تا زمانی که این چالش‌ها ادامه‌دار باشد، بازار مسکن هم به‌همین صورت در رکود می‌ماند و نمی‌توانیم به کاهش نرخ ملک امیدوار باشیم. قیمت خریدوفروش مسکن بی‌اساس بالا رفته است، اما به‌علت کاهش قدرت خرید مردم، خریدوفروشی در بازار نیست. در اجاره مسکن بحث متفاوت است؛ قیمت‌ها در بازار استیجاری افزایش پیدا کرده و امکان دارد روند این افزایش نرخ، ادامه‌دار شود. وضعیت بازار ملک بستگی به وضع سیاسی کشور دارد و اگر همچنان ملتهب باشد، رکود هم ادامه خواهد داشت؛ هم مسائل داخلی و هم خارجی در بازار اثر دارند، از این‌رو مسکن در رکود می‌ماند و در حال حاضر تنها بازار برای ساخت مسکن مناسب است. دولت باید برای ساماندهی بازار مسکن از بخش خصوصی کمک بگیرد و از تجربه انبوه‌سازان خوشنام استفاده کند تا بتواند وعده‌های خود را عملی کند، در غیر این صورت، بعید است که ساخت سالی یک میلیون واحد مسکونی به جایی برسد و دردی را از قشر کم‌برخوردار جامعه دوا کند.

بررسی ظرفیت‌های افزایش تولید نفت و گاز در کشور

بحران امنیت انرژی جدی شد

محمد انوشه‌ئی
editor@smtnews.ir

در شرایط بحرانی وضع هوای شهرهای مختلف ایران، هشدارهایی درباره وقوع بحران امنیت انرژی در ایران داده می‌شود. مهر امسال، گزارشی از سوی گروه انرژی مجلس شورای اسلامی در صحن علنی مجلس قرائت شد که حاوی اخطارهایی نسبت به احتمال وقوع بحران امنیت انرژی در سال‌های آینده بود. ناترازی در میزان تولید و مصرف گاز یکی از ابعاد مهم این گزارش بود که موردتاکید وزیر نفت هم قرار گرفت. وزیر نفت تصریح کرده که در زمستان پیش‌رو حدود ۲۰۰ میلیون مترمکعب ناترازی گاز خواهیم داشت.

تولید روزانه گاز در ایران حدود ۸۵۰۰ میلیون مترمکعب است که طبق برنامه ششم توسعه باید به بیش از یک میلیارد مترمکعب می‌رسید که محقق نشد. کمبود گاز در روزهای سرد سال اتفاق معمولی است که باعث مصرف مازوت در نیروگاه‌ها و این وضعیت باعث آلودگی هوا در تعدادی از کلانشهرها از جمله تهران، اصفهان، مشهد و البرز و تعدادی از شهرهای کوچک و بزرگ به‌صورت دوره‌ای می‌شود. قابل پیش‌بینی است که زمستان امسال هم به‌دلیل کمبود گاز تعدادی از نیروگاه‌ها مازوت بسوزانند که این به‌معنای افزایش شاخص آلاینده‌های هوا است.

عکس: صمت

جایگاه ایران در برقراری امنیت انرژی

یکی از مقوله‌هایی که همواره کشورهای دنیا به آن اذعان دارند، وابستگی آنها به انرژی است، مادامی‌که انرژی‌های تجدیدناپذیر به‌طور کامل جای خود را به انرژی‌های تجدیدپذیر نداده‌اند، کشورهای اروپایی ناگزیر به استفاده از آن توسط کشورهای صادرکننده به‌ویژه آسیایی‌ها هستند.

بحث امنیت تامین انرژی در جهان از یک‌سو و نیز آمادگی کشورهای جهان برای افزایش امنیت انرژی در جهان از سوی دیگر، به مسئله‌ای بسیار مهم تبدیل شده است. این در حالی است که ایران همواره به‌عنوان یکی از تامین‌کنندگان نفت و گاز در جهان و به‌دوراز مسائل سیاسی، آمادگی خود را برای ایفای نقش خود در عرضه نفت و افزایش امنیت انرژی در جهان اعلام کرده است، به‌طوری‌که وزیر نفت پس از پایان سی و دومین نشست وزارتی ائتلاف اوپک‌پلاس با تاکید بر اینکه بازار جهانی انرژی نیازمند افزایش عرضه نفت ایران است، افزود: از نظر فنی و کارشناسی، کمیته فنی و نظارتی اوپک‌پلاس در سناریوی پایه خود، مازاد عرضه به تقاضای جهانی نفت در سال ۲۰۲۲ را در سطح روزانه ۴۰۰ هزار بشکه پیش‌بینی کرده که این رقم نسبت به پیش‌بینی ماه گذشته، حدود ۶۰۰ هزار بشکه در روز کمتر است. سمت در این گزارش جایگاه ایران را در برقراری امنیت انرژی در جهان بررسی کرده است.

امکان صادرات نفت خام را نداریم

مرتضی بهروزی‌فرد، کارشناس انرژی در رابطه با این موضوع به صمت گفت: طی یک سال گذشته اتخاذ سیاست همکاری با همسایگان و در اولویت قرار دادن دیپلماسی اقتصادی فعال از سوی دولت سیزدهم به امضای قراردادهایی دوجانبه و چندجانبه با کشورهای همسایه انجامید. هرگونه ارتباط اقتصادی با کشورهای منطقه و کشورهای دنیا، می‌تواند به‌نفع ایران باشد. به‌طورکلی هر میزان که ارتباط ما با کشورهای دنیا، وسیع‌تر، گسترده‌تر و حجم مبادله‌هایی که انجام می‌گیرد، بیشتر باشد، هم قدرت بالاتری خواهیم داشت و هم کمتر تحت‌تاثیر تحولات منطقه‌ای در رابطه با تامین امنیت انرژی قرار می‌گیریم که چنین چیزی کاملا بدیهی است. بهروزی‌فرد در ارتباط با بحث قرارداد در حوزه انرژی بین ایران و روسیه توضیح داد: باتوجه به شرایطی که روسیه در آن قرار گرفته و تحریم‌ها حجم قابل‌توجهی از فروش نفت و گاز این کشور را با مشکل روبه‌رو کرده است، چنین قراردادی می‌تواند به نفع ۲ کشور باشد. این کارشناس انرژی در ادامه گفت: باتوجه به در خطر افتادن امنیت انرژی در دنیا و تخفیف‌های بزرگی که روسیه به خریداران نفت و گاز داده است، ایران می‌تواند از این موقعیت استفاده و نفت را از روسیه خریداری و به کشورهای دیگر صادر کند. وی افزود: اکنون کشور در بحث صادرات نفت خام با مشکلات بزرگی روبه‌رو است. این موضوع برای صادرات فرآورده‌های نفتی نیز صدق می‌کند. به‌عنوان‌مثال، ما در زمستان برای تامین گاز یا حجم توافق‌شده صادرات به ترکیه یا عراق دچار مشکل می‌شویم، اما می‌توانیم از این فرصت استفاده کنیم و نفت و گاز را با نرخ ارزان خریداری کرده و با نرخ روز به این کشورها بفروشیم. تمام اینها منوط به این است که قراردادهای درست و محکمی بسته شود.

اگر ایران نفت را از شمال به جنوب کشور تحویل دهد و ۳ دلار در هر بشکه سود کند، در عمل به اینکه روسیه بازارهای بیشتری به‌دست بیاورد، کمک می‌کند و بازارهای ایران محدود می‌شود.

▣ تاثیر تحریم بر فروش نفت

بهروزی‌فرد در ارتباط با تاثیر تحریم‌ها بر فروش نفت ایران اظهار کرد: چنین تحریم‌ها و اعمال فشارهایی که بر ایران تحمیل شده، بسیار اسفناک و امکان سرمایه‌گذاری و توسعه بالادستی را از ما گرفته است، به این معنی که متناسب با ذخایری که در اختیارمان است، نتوانسته‌ایم ظرفیت تولید را برای کشور ایجاد کنیم. وی افزود: از طرفی دیگر، در بخش مصرف نتوانسته‌ایم، فناوری و سرمایه موردنیاز را جذب کنیم تا در راستای کاهش و بهینه‌سازی مصرف انرژی گام برداریم، حتی این ظرفیتی که در حال حاضر وجود دارد، در ارتباط با نفت خام، بیهوده مانده است. این کارشناس انرژی ادامه داد: ظرفیت‌های افزایش تولید انرژی در کشور وجود دارد، اما امکان صادرات با مشکلات همراه است و انتقال پول انرژی صادرشده به داخل کشور بسیار سخت شده است. با یک حساب جزئی، صنعت نفت ما در حال حاضر چیزی حدود ۲۵۰ تا ۳۰۰ میلیارد دلار، سرمایه نیاز دارد تا بتواند سرپا بماند. امکان تامین چنین مبلغی از منابع داخلی وجود ندارد و به‌فرض محال، اگر هم بتوانیم چنین مبلغی را تامین کنیم، به فناوری، تجهیزات و دانش فنی نیاز است که حداقل امکان تامین آن از داخل و حتی در منطقه وجود ندارد.

> اکنون شرایطی وجود دارد که ایران می‌تواند جایگزین مناسبی برای انتقال انرژی به کشور غربی باشد و در راستای امنیت بازار انرژی گام‌های مثبتی بردارد

ایران جایگزینی مناسب برای انتقال انرژی

حسن مرادی، کارشناس انرژی در رابطه با این موضوع به صمت می‌گوید: وضعیت موجود اروپا و حرف‌هایی که نماینده اروپا در سفر به ایران داشتند، نشان می‌دهد که اروپا به‌شدت اشتیاق دارد تا بازار نفتی ایران را در اختیار داشته باشد و با به‌جریان انداختن این وضعیت، از کمبودی که با تحریم روسیه ایجاد می‌شود، جلوگیری و امینت انرژی را در قاره سبز برقرار کند، در این صورت قابل پیش‌بینی است که طرفین در تلاش برای رسیدن به توافق خواهند بود تا این مشکل حل شود. اکنون شرایطی وجود دارد که ایران می‌تواند جایگزین مناسبی برای انتقال انرژی به کشور غربی باشد و در راستای امنیت بازار انرژی گام‌های مثبتی بردارد، اما این موضوع نیازمند بررسی عواملی است که باید موردتوجه قرار بگیرد. به‌عنوان‌مثال، حجم صادرات کشور چقدر است و آیا فناوری به‌نحوی هست که امکان صادرات وجود داشته باشد یا خیر؟

▣ امکان جبران کمبود انرژی وجود دارد

روسیه در شرایط تحریمی و فشار قرار گرفته و همین امر موجب شده که با نرخ نازل‌تری نفت خود را به‌فروش برساند؛ اما باید ارتباط غیررسمی بین فروشندگان نفت وجود داشته باشد. از طرفی، روسیه به‌دلیل فناوری بالایی که دارد، از فروش نفت خام متضرر نمی‌شود، زیرا هزینه تولید نفت و گاز در این کشور بسیار ناچیز است. وی در ادامه افزود: در صورتی که تمام زیرساخت‌های موجود برای صادرات انرژی وجود داشته باشد، تا حدودی امکان جبران کمبود انرژی وجود دارد، البته در این جایگزینی، خواسته بازار چیست و شرایط موجود به کدام سو حرکت می‌کند، اگرچه امریکا همواره چالش‌هایی با ایران داشته است، اما در صورت برداشته شدن تحریم‌ها دلیلی ندارد مشکلی در این جایگزینی پیش بیاید، ضمن آنکه ایران یکی از کشورهایی است که از منابع طبیعی بالایی برخوردار است. این کارشناس در ادامه افزود: در نظر داشته باشیم که کشور از فناوری لازم برای صادرات انرژی برخوردار است، اما در بعضی از موارد، نیاز به مداخله بیشتری احساس می‌شود تا بتوانیم در این راستا موفق عمل کنیم، به طوری که دقت و موشکافی بیشتری پدید آید و کارشناسان برنامه‌ریزی کنند که چگونه می‌توانند به صادرات جامه عمل بپوشانند.

▣ صادرات با دور زدن تحریم

مرادی بااشاره به اینکه در جای‌جای دنیا دور زدن تحریم‌ها امری مرسوم و برای درآمدزایی رویه‌ای معمول است، به صمت توضیح داد: در صورتی که ایران بخواهد چارچوب‌های تحریم‌ها را رعایت کند، نباید هیچ‌گونه صادراتی داشته باشد؛ اما کشور ما نیز مانند کشورهای دیگر با نادیده گرفتن تحریم‌ها می‌تواند اقداماتی را انجام دهد، همان‌طور که پیش از این اعلام کردند در نفتکش‌های امریکایی نفت جمهوری اسلامی ایران از طریق کشور واسط ریخته شده است، البته کشورهای آسیای‌شرقی کشورهای مقصدی هستند که بیشترین خرید انرژی از ما را داشته‌اند. وی در پایان گفت: فروش نفت و میعانات گازی ما کمابیش از یک‌میلیون بشکه در روز عبور و فرصت خوبی را فراهم کرده تا بسیاری از منابعی که در سال گذشته به‌دقت نیامد، تحقق پیدا کند، بنابراین می‌توان شرایط فعلی را رو به بهبود ارزیابی کرد، چرا که هم صادرات غیرنفتی به‌صورت جدی در حال افزایش و هم رویکرد دولت سیزدهم در این زمینه متفاوت است.

سخن پایانی

صادرات نفت ایران به کشورهای دیگر باعث کاهش قیمت‌ها می‌شود. ایران چهارمین ذخایر نفتی دنیا را دارد و به‌راحتی می‌تواند ظرفیت تولید روزانه خود را بالا ببرد و تا مرز ۲ میلیون بشکه نفت خام در روز برساند؛ اتفاقی که به برنامه‌ریزی و استفاده از دانش روز نیاز دارد. ایران می‌تواند با کاهش نفت روسیه به امنیت بازار جهانی کمک کند. کارشناسان می‌گویند ایران می‌تواند به‌سرعت صادرات روزانه ۸۰۰ هزار بشکه‌ای خود را افزایش دهد. طی چند ماه آینده، ایران به‌احتمال‌زیاد می‌تواند هر روز بیش از ۴۰۰ هزار بشکه به تولید خود اضافه کند و در چند ماه آینده به تولید روزانه ۳,۸ میلیون بشکه برسد. افزایش ۱.۳ میلیون بشکه‌ای در روز، به‌طورتقریبی یک درصد تقاضای کنونی جهان است، اما می‌تواند تفاوت ایجاد کند. به‌گزارش آژانس بین‌المللی انرژی، گروه تولید اوپک‌پلاس باوجود لابی‌گری دولت بایدن و دیگر کشورها برای افزایش تولید، روزانه حدود ۲.۷ میلیون بشکه کمتر از اهداف این گروه تولید می‌کنند. ورود مجدد نفت ایران به بازار، بخشی از این کمبود را جبران می‌کند و باعث خنثی شدن اثر کاهش تولیدات روسیه می‌شود. در صورت تسهیل تحریم‌ها، ایران می‌تواند به یک تامین‌کننده مهم انرژی تبدیل شود، اگرچه بازگشت به بازار یک‌شبه اتفاق نخواهد افتاد.

آگهی قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی حوزه ثبتی قائم‌شهر

نوبت اول
شماره ۱۴۱۵۰۳۱

سازمان ثبت اسناد و املاک کشور
اداره کل ثبت اسناد و املاک استان مازندران

نظر به دستور مواد ۱ و ۳ قانون تعیین تکلیف وضعیت اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی مصوب ۱۳۹۰/۰۹/۲۰، املاک متقاضیانی که در هیات موضوع ماده یک قانون مذکور مستقر در واحد ثبتی قائم‌شهر مورد رسیدگی و تصرفات مالکانه و بلامعارض آنان محرز و رای لازم صادر گردیده جهت اطلاع عموم به شرح ذیل آگهی می‌گردد.

▣ املاک متقاضیان واقع در قریه غریب کش پلاک ۷۱ اصلی بخش ۱۶

۲۲۰ فرعی به نام آقای علی طهماسبی نسبت به ششدانگ یک قطعه زمین به انضمام انباری به شرط تجمیع با پلاک ۷۱/۳ که به تنهایی قابلیت انتقال به غیر را ندارد به مساحت ۱۹ مترمربع خریداری مع‌الواسطه از آقایان امید، حمید و وحید علی‌اکبری مالک رسمی.

لذا به موجب ماده ۳ قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی و ماده ۱۳ آئین‌نامه مربوطه این آگهی دردو نوبت به فاصله ۱۵ روز از طریق این روزنامه محلی/ کثیرالانتشار در شهرها منتشر و در روستاها علاوه بر انتشار آگهی، رای هیات الصاق تا در صورتی که اشخاص ذینفع به آرای اعلام شده اعتراض داشته باشند باید از تاریخ انتشار اولین آگهی و در روستاها از تاریخ الصاق در محل تا دو ماه اعتراض خود را به اداره ثبت محل وقوع ملک تسلیم و رسید اخذ نمایند. معترض باید ظرف یک ماه از تاریخ تسلیم اعتراض مبادرت به تقدیم دادخواست به دادگاه عمومی محل تحویل دهد که در این صورت اقدامات ثبت موکول به ارائه حکم قطعی دادگاه است و در صورتی که اعتراض در مهلت قانونی واصل نگردد یا معترض گواهی تقدیم دادخواست به دادگاه عمومی محل ارائه نکند اداره ثبت مبادرت به صدور سند مالکیت می‌نماید و صدور سند مالکیت مانع از مراجعه متضرر به دادگاه نیست. بدیهی است برابر ماده ۱۳ آئین‌نامه مذکور در مورد قسمتی از املاکی که قبلا اظهارنامه ثبتی پذیرفته نشده، واحد ثبتی با رای هیات پس از تنظیم اظهارنامه حاوی تحدید حدود، مراتب را در اولین آگهی نوبتی و تحدید حدود به صورت همزمان به اطلاع عموم می‌رساند و نسبت به املاک درجریان ثبت و فاقد سابقه تحدید حدود، واحد ثبتی آگهی تحدید حدود را به صورت اختصاصی منتشر می‌نماید.

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۱/۰۹/۰۵ تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۱/۰۹/۱۹

یونس قصابی، سرپرست اداره ثبت اسناد و املاک شهرستان قائم‌شهر

آگهی قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی حوزه ثبتی نوشهر

نوبت اول
شماره ۱۴۱۶۵۱۲

سازمان ثبت اسناد و املاک کشور
اداره کل ثبت اسناد و املاک استان مازندران

نظر به دستور مواد ۱ و ۳ قانون تعیین تکلیف وضعیت اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی مصوب ۱۳۹۰/۰۹/۲۰، املاک متقاضیانی که در هیات موضوع ماده یک قانون مذکور مستقر در واحد ثبتی نوشهر مورد رسیدگی و تصرفات مالکانه و بلامعارض آنان محرز و رای لازم صادر گردیده جهت اطلاع عموم به شرح ذیل آگهی می‌گردد.

▣ املاک متقاضیان واقع در قریه عزت پلاک ۳۱ اصلی بخش ۵ فشلاقی

۲۳۱ فرعی آقا/خانم مریم سبدیان شاهرودی فرزند مجتبی نسبت به ششدانگ یک قطعه زمین با بنای احداثی (کاربری باغات) به مساحت ۳۵۵.۴۷ مترمربع خریداری بدون واسطه/ با واسطه از کامران توفیقی.

لذا به موجب ماده ۳ قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی و ماده ۱۳ آئین‌نامه مربوطه این آگهی در دو نوبت به فاصله ۱۵ روز از طریق این روزنامه محلی/ کثیرالانتشار در شهرها منتشر و در روستاها علاوه بر انتشار آگهی، رای هیات الصاق تا در صورتی که اشخاص ذینفع به آرای اعلام شده اعتراض داشته باشند باید از تاریخ انتشار اولین آگهی و در روستاها از تاریخ الصاق در محل تا دو ماه اعتراض خود را به اداره ثبت محل وقوع ملک تسلیم و رسید اخذ نمایند. معترض باید ظرف یک ماه از تاریخ تسلیم اعتراض مبادرت به تقدیم دادخواست به دادگاه عمومی محل نماید و گواهی تقدیم دادخواست به اداره ثبت محل تحویل دهد که در این صورت اقدامات ثبت موکول به ارائه حکم قطعی دادگاه است و در صورتی که اعتراض در مهلت قانونی واصل نگردد یا معترض گواهی تقدیم دادخواست به دادگاه عمومی محل ارائه نکند اداره ثبت مبادرت به صدور سند مالکیت می‌نماید و صدور سند مالکیت مانع از مراجعه متضرر به دادگاه نیست. بدیهی است برابر ماده ۱۳ آئین‌نامه مذکور در مورد قسمتی از املاکی که قبلا اظهارنامه ثبتی پذیرفته نشده، واحد ثبتی با رای هیات پس از تنظیم اظهارنامه حاوی تحدید حدود مراتب را در اولین آگهی نوبتی و تحدید حدود به صورت همزمان به اطلاع عموم می‌رساند و نسبت به املاک در جریان ثبت و فاقد سابقه تحدید حدود، واحد ثبتی آگهی تحدید حدود را به صورت اختصاصی منتشر می‌نماید.

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۱/۰۹/۰۵ تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۱/۰۹/۱۹

صفر رضوانی، رئیس اداره ثبت اسناد و املاک نوشهر

«صمت» بررسی کرد

«حمایت از تولید» با چه نسخه‌ای اجرا شود

عکس: آیدا فریدی

کتایون ملکی: دولت‌ها به دلایلی از جمله حفظ اشتغال، توسعه صنایع نوپا و حفظ صنایع مرتبط با امنیت ملی به اتخاذ سیاست‌های حمایتی از تولیدکنندگان داخلی می‌پردازند.
به‌گزارش صمت، اجرای این سیاست‌ها در سال‌های نخست ممکن است سبب بروز مشکلاتی شود، اما اگر به‌صورت صحیح ادامه داشته باشد، چشم‌انداز مناسبی برای بهبود وضعیت اقتصادی کشور ایجاد می‌کند.
از سویی دیگر، حمایت نادرست از تولید داخلی نه‌تنها منجر به دستیابی به اهداف مقرر نمی‌شود، بلکه سبب ایجاد فضای نامناسب برای رقابت و کاهش کمیت و کیفیت تولیدات شده و مصرف‌کنندگان مجبور خواهند شد، تولیدات بی‌کیفیت را با نرخ بالاتر از مقدار رقابتی خریداری کنند.

ضرورت حمایت از تولید

گزارش کمیسیون معادن و صنایع معدنی خانه صنعت، معدن و تجارت ایران تاکید می‌کند، موضوع حمایت از تولید به‌ویژه برای تولیداتی که به‌عنوان ورودی در بخش‌های صنعتی ـ معدنی مورداستفاده قرار می‌گیرند (مانند ماشین‌آلات معدنی و مواد اولیه) باعث بروز مشکلات بیشتری می‌شود، زیرا منجر به بهره‌وری پایین، کاهش کیفیت و افزایش نرخ تمام‌شده این صنایع و جلوگیری از رقابت‌پذیری محصول نهایی در فضای بین‌المللی می‌شود و حمایت‌های نامناسب، در عمل علاقه تولیدکنندگان به استفاده از مزایای تحقیق و توسعه را نابود می‌سازد.
همان‌طور که اشاره شد، می‌توان این موضوع را در بحث ماشین‌آلات معدنی به‌خوبی مشاهده کرد.

پیروی از اصول و قواعد مشخص

در این میان، تجربه کشورهای موفق نشان داده است که سیاست‌های دولتی باید به‌مثابه یک مرکز شتاب‌دهنده برای حمایت از کسب‌وکارها از اصول و قواعد مشخصی پیروی کند.
به‌صورت خلاصه این اصول شامل استفاده از دانش و دانش‌بنیان کردن تولید، توجه به حمایت‌های نرم و سخت به‌جای اعمال تعرفه یا ممنوعیت واردات، توجه به مزیت نسبی کسب‌وکارها و اعمال محدودیت زمانی برای حمایت از تولید داخلی هستند.
براساس شعار سال که توسط رهبر معظم انقلاب پیشنهاد شد، حمایت از تولیدکنندگانی باید در دستور کار قرار گیرد که از دانش برای تولیدات خود استفاده می‌کنند. حمایت‌ها باید به ۲ صورت نرم و سخت به‌صورت همزمان اجرا شوند. حمایت‌های سخت شامل مواردی مانند اعطای یارانه و حمایت‌های نرم شامل گسترش بازار و حمایت از صادرات است.

▣ تنها اعمال تعرفه کافی نیست

اعمال تعرفه به‌تنهایی منجر به حمایت از تولیدکنندگان نمی‌شود، حتی درباره برخی اقلام ضروری، ممکن است اعمال تعرفه سبب اختلال در تولیدات سایر بخش‌های صنعتی و معدنی شود.
توجه به مزیت نسبی کسب‌وکارها نیز مهم است. همان‌طور که شتاب‌دهنده‌ها از هر نوع کسب‌وکاری حمایت نمی‌کنند، سیاست‌های حمایتی نیز نباید برای حمایت از هر تولیدکننده‌ای اجرا شود. این موضوع در کشور ما کمتر موردتوجه قرار گرفته است و گاهی سعی بر این بوده که از تمامی تولیدکنندگان داخلی با روش‌های نامناسب حمایت شود. تجربه فعلی به‌ویژه در حوزه خودرو نشان داده، این سیاست با شکست مواجه شده است و نمی‌توان نسخه حمایت از خودروسازی را در دیگر بخش‌ها به‌کار برد، اما انتظار نتیجه‌ای متفاوت داشت. در نهایت، زمان حمایت از تولیدکنندگان باید محدود باشد تا برنامه‌ریزی صحیحی به‌منظور دستیابی به اهداف اشاره‌شده انجام دهند.

▣ حمایت نامحدود نباشد

اگر حمایت از تولید داخلی به‌صورت نامحدود باشد، سبب می‌شود تولیدکننده تنها به بازار داخلی اکتفا کند و معیارهای اساسی تولید از جمله استفاده از دانش برای افزایش بهره‌وری، کیفیت و کاهش نرخ را فراموش کند، بنابراین توان رقابت با تولیدکنندگان خارجی در بازارهای جهانی را نیز ندارد. در نتیجه، این موضوع یا سبب ورشکستگی آنها خواهد شد یا سبب ایجاد انحصار در بازار داخل توسط آنها و فشار مستمر به مصرف‌کنندگان و کاهش سطح رفاه جامعه می‌شود، بدین‌معنا که مصرف‌کنندگان داخلی مجبور هستند کالای بی‌کیفیت و با نرخ بالا را خریداری کنند. به‌عنوان مثال، بازه زمانی بین ۳ تا ۵ سال برای تولیدکنندگان آن هم به‌شکل پله‌ای پیشنهاد می‌شود تا بتوانند از این حمایت‌ها برای ارتقای کمی و کیفی محصولات خود استفاده کنند. معیار سنجش توانایی تولیدکنندگان، براساس تجربه کشورهای موفق، رقابت در بازارهای جهانی است. بنابراین پس از این مدت، لغو تعرفه واردات نمی‌تواند مشکلی برای تولیدکننده به‌وجود آورد، زیرا این شرکت محصول باکیفیت و نرخ مناسب در بازار داخل و خارج از کشور عرضه می‌کند. اگر در این بازه، تولیدکننده نتواند به اهداف گفته‌شده دست یابد، پیشنهاد می‌شود جریمه‌های تنبیهی برای او در نظر گرفته شود، زیرا طی بازه ۳ الی ۵ساله، که پیشنهاد شد، وقت و هزینه هنگفتی از دولت و مردم برای حمایت از ایشان صرف شده است که باید به‌صورتی جبران شود.

شرط و شروط حمایت

حمایت از تولید داخلی همواره به‌عنوان یکی از مباحث چالش‌برانگیز در سیاست‌گذاری اقتصادی هر کشوری به‌شمار می‌رود. دولت‌ها به دلایلی از جمله حفظ اشتغال، توسعه صنایع نوپا و حفظ صنایع مرتبط با امنیت ملی به اتخاذ سیاست‌های حمایتی که یکی از مهم‌ترین آنها ایجاد تعرفه‌های گمرکی است، می‌پردازند. این موضوع سابقه‌ای چند صد ساله دارد و محدود به کشور خاصی نیست. هر کشوری برای پیشرفت و توسعه صنایع خود در مقطعی به این کار اقدام کرده است،اما آنچه مشخص است، سیاست‌ها و برنامه‌های منظمی برای آن نیز داشته است. انتخاب صحیح سیاست حمایت از تولید داخلی بسیار پیچیده است، چون این سیاست‌ها به‌طورمعمول موجب افزایش قیمت‌ها و هزینه‌ها در اقتصاد و در مقطعی ممکن است، منجر به کاهش رفاه می‌شود.
شاید بتوان اقدام جدی برای حمایت از تولید داخلی را از قرن شانزدهم به‌حساب آورد. در طول سالیان پس از آن تا قرن هجدهم، مکتبی با عنوان سوداگرایی به‌وجود آمد. پیروان این مکتب اعتقاد داشتند، باید صادرات کشور حداکثر و واردات حداقل شود. این روش منجر به بروز جنگ‌ها و گسترش استعمار شد. در قرن هجدهم، آدام اسمیت با انتقاد از روش سوداگراها، نظریه خود در زمینه تقسیم کار در سطح بین‌الملل را مطرح کرد که در نتیجه آن سطح تولید در تمام دنیا افزایش یافت. در قرن بیستم، این نظریه به ایجاد سازمان تجارت جهانی، با هدف از میان برداشتن تعرفه‌ها و دخالت نداشتن دولت‌ها در تجارت و رفع موانع تجارت خارجی میان کشورها، منجر شد. باوجود آن، این بحث همچنان در بین اقتصاددانان مطرح است که کشورها بدون اتخاذ سیاست‌های حمایتی از تولیدات داخلی نمی‌توانند مسیر صنعتی شدن را طی کنند. این موضوع باتوجه به بیشتر شدن چالش‌های سیاسی میان کشورها، پیچیده‌تر شدن فضای اقتصادی و متغیرهای تاثیرگذار بر رشد اقتصادی پررنگ‌تر شده است.

▣ راهبرد جایگزینی واردات

به‌صورت ساده، حمایت از صنایع داخلی با ۲ راهبرد جایگزینی واردات و رشد صادرات امکان‌پذیر است. راهبرد جایگزینی واردات، سیاستی است که در آن، تولیدات داخلی جایگزین واردات می‌شوند. راهبرد رشد صادرات مبتنی بر اصل مزیت رقابتی است و در آن سعی می‌شود تولیدکنندگان هرچه بیشتر در بازارهای جهانی حضور داشته باشند. مشاهده سیاست‌های کشورهای توسعه‌یافته نشان می‌دهد که امروزه راهبرد رشد صادرات مبنای سیاست‌گذاری در این کشورها است، زیرا که برمبنای این راهبرد است که کشور می‌تواند به سطح بالایی از درآمد محصولات صادراتی در سطح جهانی دست پیدا کند، رفاه جامعه بیشتر شود و کیفیت محصولات افزایش یابد. سیاست جایگزینی واردات حتی در بهترین شرایط نیز به‌علت محدودیت کشورها در تامین مواد اولیه و برخورداری از فناوری‌های مورد نیاز، برای هیچ کشوری به‌طورکامل امکان اجرایی شدن را ندارد. داشتن واردات برای هر کشوری به‌مثابه ابزارهای اقتصادی و سیاسی برای تاثیرگذاری بر دیگر کشورها و افزایش سطح رفاه در داخل است، همچنان که کشورهای توسعه‌یافته صدها میلیارد دلار در سال واردات دارند، بنابراین داشتن واردات را نمی‌توان برای هیچ کشوری نقطه ضعف نامید. آنچه باعث ایجاد ضعف در اقتصاد یک کشور می‌شود، نوع کالاهای وارداتی و صادراتی و منفی یا مثبت بودن تراز تجاری کشورها است، بنابراین تنها توجه به واردات کالا، نباید ملاکی برای در پیش گرفتن حمایت از تولید داخلی شود. ابتدا باید اهداف و دلایل در این‌باره مشخص و روشن، سپس تجربیات سایر کشورها بررسی شود، زیرا استفاده از تجربیات سایر کشورها می‌تواند به‌مثابه نقشه‌راهی برای انجام این کار باشد. در انتها نیز، براساس اصولی که ناشی از دلایل انجام این کار و تجربیات سایر کشورها است، باید تدوین و اجرا شود. به‌طبع صادرات کالا و خدمات مبتنی بر فناوری‌های پیشرفته و بی‌نیازی از واردات در محصولاتی که اهمیت استراتژیک برای امنیت ملی یک کشور دارند، همراه با تراز تجاری مثبت، جزو نقاط قوت اقتصادی بسیار مهم هر کشوری خواهد بود، اما مسیر رسیدن به چنین نقطه‌ای برای کشورهای در حال توسعه به‌راحتی امکان‌پذیر نیست. آماده‌سازی تولیدکنندگان این کشورها برای رقابت با شرکت‌های مطرح بین‌المللی به‌طورقطع ماموریت ساده‌ای نخواهد بود.

▣ استفاده هوشمندانه از سیاست جایگزینی

شاید استفاده هوشمندانه از سیاست جایگزینی واردات با هدف توسعه صادرات یکی از راه‌حل‌های این مسئله باشد، اگرچه انواع حمایت از صنایع و تولیدات در دهه‌های گذشته معمول و مرسوم بوده ، حمایت از تولید داخلی مسئله چالش‌برانگیزی است که اشکال مختلفی به خود می‌گیرد. باوجود اینکه این حمایت از تولیدات داخل کشور و جلوگیری از واردات کالاهای مصرفی برای بخش‌هایی از جامعه پذیرفتنی و معقول است، اما آن‌طور که در ظاهر ساده به‌نظر می‌رسد، اجرای آن با چالش‌های عمده‌ای روبه‌رو است.

سخن پایانی

رویکرد حمایت‌گرایی از تولید نیز ابعاد پیچیده‌ای دارد و نیازمند تحلیل علمی و بررسی اصول حاکم بر آن است. برای دستیابی به این هدف بزرگ، لازم است سیاست‌های حاکم بر فضای کسب‌وکار کشور مانند یک شتاب‌دهنده عمل تا تولیدکنندگان داخلی را برای ورود به بازارهای جهانی آماده کند. همان‌طور که هر مرکز شتاب‌دهی برای حمایت از کسب‌وکارها از اصول و قواعد خاصی پیروی می‌کند، این موضوع نیز باید در مقیاس کلان برای سیاست‌گذاران رعایت شود.

آگهی فقدان سند مالکیت

نظر به اینکه آقای حسین رعیت برابر وکالت نامه شماره ۸۴۱۴۰ – ۱۴۰۱/۸/۵ دفترخانه ۲۷۷ تهران به وکالت از آقای قدرت اله بختیاریان و خانم‌شیرین بختیاریان اصالتاً ضمن ارائه دو برگ استشهادیه مصدق به‌شماره ترتیب ۳۳۹۳۶ تاریخ ۱۴۰۱/۸/۸ تنظیمی دفتر اسناد رسمی ۲۷۷ تهران منضم به درخواست وارده شماره ۰۲۵۱۲۰۰ – ۱۴۰۱/۸/۹ با اعلام اینکه به علت جابه جایی، اصل سند مالکیت شش دانگ یکدستگاه آپارتمان به مساحت ۱۶۹/۴۹ متر مربع قطعه۲ تفکیکی بشماره پلاک ثبتی ۷۸۹۸ فرعی از ۳۷ اصلی واقع در بخش ۱۱ تهران بانضمام پارکینگ قطعه۳ و انباری قطعه۲ که بنام معصومه رعیت‌سه دانگ مشاع ازشش دانگ عرصه و اعیان‌سند مالکیت اصلی بشماره چاپی ۹۹۸۲۸۱ سری‌سال که در صفحه ۱۷۲ دفتر املاک جلد ۱۰۹۴ ذیل‌شماره ۲۹۵۶۹۳ ثبت گردیده است‌مالکیت قدرت الله/ بختیاریان بعنوان مالک سه دانگ مشاع ازشش دانگ عرصه و اعیان‌سند مالکیت اصلی بشماره چاپی ۹۹۸۲۸۲ سری‌سال که در صفحه ۱۷۵ دفتر املاک جلد ۱۰۹۴ ذیل‌شماره ۲۹۵۶۹۵ ثبت گردیده است و سپس برابر دادنامه حصر وراثت‌شماره ۹۹۰۹۹۷۰۹۲۶۳۰۰۳۶۳ – ۱۳۹۹/۴/۲۲ شعبه ۱۰۴ شورای حل اختلاف تهران نامبرده فوت نموده که ورثه وی عبارتند از نسرین و پروین وشیرین و نرگس همگی بختیاریان فرزندان متوفی و آقای قدرت اله بختیاریان همسر متوفی و ورثه دیگری ندارد مفقود شده است و و از این اداره تقاضای صدور المثنی آنرا نموده است؛لذا بدینوسیله وفق ماده ۱۲۰ آیین نامه قانون ثبت مورخه ۸۰/۱۱/۸ مراتب یک نوبت آگهی تا چنانچه شخص و یا اشخاص اعم از حقیقی یا حقوقی مدعی انجام معامله نسبت ملک مورد نظر میباشند که بدان اشاره نشده و اصل سند مالکیت یا سند معامله را در اختیار دارند؛ ظرف ده روز از تاریخ انتشار آگهی به این اداره مراجعه و ضمن اعلام اعتراض اصل اسناد مالکیت و یا سند معامله را ارائه و رسید دریافت نمایند در غیر اینصورت پس از سپری شدن مهلت مقرر المثنی سند مالکیت صادر و تسلیم خواهد گردید (شناسه آگهی : ۱۴۱۴۴۹۵)

۱۴۲۳۶/ م الف — مهدی شعبانی - رئیس واحد ثبتی حوزه ثبت ملک قلهک تهران

آگهی فقدان سند مالکیت پلاک ۴۲۲۵۲ فرعی از ۴۸ اصلی

نظر به اینکه خانم ناظمه رفیعی دانا حسب درخواست وارده بشماره ۱۴۰۱۸۵۶۰۱۱۵۱۰۱۴۶۵۵ – ۱۴۰۱/۰۷/۱۸ مالک ششدانگ پلاک ۴۲۲۵۲ فرعی از ۴۸ اصلی ؛ با تسلیم دو برگ استشهادیه گواهی امضاء بشماره ۱۳۵۸۶ – ۱۴۰۱/۰۷/۱۴ دفتر ۹۲۴ تهران تقاضای صدور سند مالکیت المثنی را نموده است که به شرح ذیل اعلام می گردد : سند مالکیت ششدانگ یک دستگاه آپارتمان واقع در شرق طبقه دوم به مساحت ۹۷/۹۰ دسیمتر مربع قطعه چهارم تفکیکی به شماره ۴۲۲۵۲ فرعی از ۴۸ اصلی مفروز و باقیمانده از فرعی از اصلی مذکور واقع در مجیدیه شمیران بخش ۱۱ بانضمام پارکینگ بمساحت ۱۲/۵۰ دسیمتر مربع قطعه اول تفکیکی واقع در شمال زیرزمین و یکباب انباری بمساحت ۴/۹۰ دسیمتر مربع قطعه اول تفکیکی واقع در شمال زیرزمین تهران ذیل ثبت ۳۰۳۵۹۴۰ صفحه ۸۵ دفتر جلد ۱۱۳۴ به نام آقای مجید عیوضی ثبت و سند صادر و تسلیم شده است و سپس بموجب سند قطعی ۶۴۲۳۲ ـ ۱۳۹۶/۰۲/۲۶ دفتر ۴۰۹ تهران به ناظمه رفیعی دانا منتقل شده و اینک با توجه به اعلام فقدان سند مالکیت پلاک ثبتی فوق الذکر به علت سرقت از سوی خانم ناظمه رفیعی دانا مالک ششدانگ ، تقاضای صدور سند مالکیت خود را از این منطقه نموده ؛ که مراتب طبق تبصره ذیل ماده ۱۲۰ آگهی می گردد تا هر کس نسبت به ملک مورد آگهی نسبت به ششدانگ آن معامله کرده یا مدعی وجود اصل سند مالکیت نزد خود می باشد باید تا ظرف مدت ۱۰ روز پس از انتشار این آگهی به اداره ثبت منطقه لویزان واقع در تهران بزرگراه شهید باقری پشت مجتمع قضایی شهید باهنر خیابان شهید نوروزیان اداره ثبت اسناد و املاک منطقه لویزان مراجعه و اعتراض خود را ضمن ارائه اصل سند مالکیت یا سند معامله تسلیم نماید ؛ بدیهی است پس از انقضا مهلت مقرر و یا در صورت اعتراض اصل سند مالکیت یا سند معامله به این اداره ارائه ننماید ؛ اداره ثبت المثنی سند مالکیت در اجرای قسمت اخیر تبصره مذکور نسبت به صدور سند مالکیت سهم الارث متقاضی برابر مقررات قانونی اقدام خواهد شد . (شناسه آگهی : ۱۴۱۴۵۱۶)

۱۴۲۳۸/ م الف — علیرضا صالحی فشمی- سرپرست واحد ثبتی حوزه ثبت ملک لویزان تهران

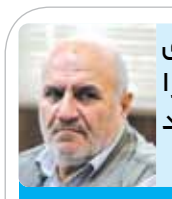
آگهی فقدان سند مالکیت

نظر به اینکه خانم مهین راه نشین وکیل آقای رضا نظری طبق وکالتنامه شماره ۱۸۸۰۲ مورخ ۸۳/۲/۱۵ دفتر خانه اسناد رسمی شماره ۵۶۳ تهران با تسلیم دو برگ استشهادیه محلی مصدق شده طی شماره ۱۰۶۵۶ مورخ ۱۴۰۱/۵/۹ توسط دفترخانه اسناد رسمی شماره ۱۵۶۸ حوزه ثبتی تهران و برگ تقاضا به شماره وارده ۲۵۰۱۴۵۹۶ مورخ ۱۴۰۱/۵/۱۲ مدعی فقدان سند مالکیت ششدانگ یک دستگاه آپارتمان واقع در طبقه زیرزمین به مساحت ۴۷/۲۲ متر مربع قطعه اول تفکیکی به پلاک ۲ فرعی از ۲۵۶۷ اصلی مفروز و مجزی شده از پلاک اصلی مذکور واقع در بخش ۲ تهران بانضمام انباری به مساحت ۲۳/۴۸ متر مربع قطعه یک تفکیکی واقع در سمت شمالغربی طبقه زیرزمین ذیل ثبت ۲۹۷۲۱۹ صفحه ۲۶۱ دفتر ۱۹۳۶ به شماره چاپی ۷۳۹۴۱۸ به نام خانم مهین راه نشین ثبت و صادر و تسلیم شده است و مع الواسطه طبق سند قطعی شماره ۴۵۲۲۱ مورخ ۸۳/۳/۱۷ دفترخانه اسناد رسمی شماره ۲۹۳ حوزه ثبتی تهران به آقای رضا نظری انتقال یافته ، برابر سند شماره ۴۵۲۲۲ مورخ ۸۲/۳/۱۷ دفترخانه اسناد رسمی شماره ۲۹۳ حوزه ثبتی تهران نزد بانک مسکن در قید رهن میباشد. بعلت ... مفقود گردیده و درخواست صدور سند مالکیت المثنی پلاک موصوف را نموده است لذا مراتب در اجرای ماده ۱۲۰ آئین نامه قانون ثبت فقط در یک نوبت در یک روزنامه کثیر الانتشار (همین روزنامه) آگهی میشود تا چنانچه کسی ادعای انجام معامله نسبت به ملک مذکور و یا وجود اصل سند مالکیت نزد خود را داشته باشد از تاریخ انتشار این آگهی ظرف مهلت ۱۰ روز اعتراض خود را به انضمام اصل سند مالکیت به این منطقه ارائه نماید تا مورد رسیدگی قرار گیرد بدیهی است اصل سند مالکیت پس از رویت و ملاحظه به ارائه دهنده اعاده خواهد شد لیکن به اعتراض بدون ارائه اصل سند مالکیت ترتیب اثر داده نمیشود در صورت عدم وصول واخواهی ظرف مهلت مقرر قانونی المثنی سند مالکیت پلاک مرقوم صادر و به متقاضی تسلیم خواهد گردید. (شناسه آگهی : ۱۴۱۴۵۲۲)

۱۴۲۳۹/ م الف — غلامرضا غضنفری - سرپرست واحد ثبتی حوزه ثبت ملک نارمک تهران

یادداشت

خصوصی‌سازی امنیت شغلی را کم کرد

حسین حبیبی
فعال کارگری

در سال‌های اخیر شاهد گسترش قراردادهای کاری موقت و کوتاه‌مدت بوده‌ایم. گویا کاهش امنیت شغلی کارگران در یک روند برنامه‌ریزی‌شده از سوی سرمایه‌داران دنبال می‌شود. صاحبان قدرت و ثروت، کارگرانی با حقوق کم و بی‌اطلاع یا بی‌تفاوت نسبت به ضوابط و شرایط کار می‌خواهند و درخواستی برای بهبود شرایط کار ندارند. نوسان در قراردادهای کاری، محرک اصلی برای تامین خواسته سرمایه‌داران و کارفرمایان است که در عمل، امنیت شغلی کارگران را در سایه قرار می‌دهد.

قانون کار در سال ۱۳۶۹ توسط نمایندگان مجلس شورای اسلامی تصویب شد. انتقاداتی به قانون کار تصویب‌شده مطرح است و ابهاماتی هم در آن موجود است، با این حال نقاط قوت فراوانی نیز در آن وجود دارد.

در همان سال‌های نخست پس از تصویب نهایی قانون کار، بسیاری از جناح‌های سیاسی اقدام به مخالفت با آن کردند، گویی تمامی جناح‌های سیاسی در مخالفت با قانون کار، اتفاق‌نظر داشتند. سال ۱۳۷۲ بخشنامه ۳۵۷۲۳ توسط وزارت کار وقت صادر شد و در آن به استعلام تعدادی از شرکت‌های خصوصی که پرسیده بودند آیا قراردادهای موقت در صورت تمدید، دائمی تلقی می‌شود یا خیر، پاسخ داده شد که «این قراردادها در صورت تمدید، کماکان موقت هستند». به‌دنبال آن، اعتراضات و شکایاتی به دیوان عدالت شد که دیوان در سال ۱۳۷۵، دادنامه ۱۷۹ را صادر کرد. در این دادنامه، نظر وزارت کار در سال ۱۳۷۲ تایید شد. مستفاد از مفهوم مخالف تبصره ۲ ماده ۷ قانون کار، چنانچه قرارداد چندین بار تکرار شود، دال بر دائمی شدن آن نخواهد بود. در تبصره ۲ ماده ۷ قانون کار چنین آمده است: «در کارهایی که طبع آنها جنبه مستمر دارد، در صورتی که مدتی در قرارداد ذکر نشود، قرارداد دائمی تلقی می‌شود». این تبصره ابهاماتی دارد و کارفرمایان یا سرمایه‌داران از این ابهام، سوءاستفاده کرده‌اند. به‌اعتقاد فعالان کارگری، کارگر باید در فرآیند عقد قرارداد، حاکمیت و اراده داشته باشد، یعنی مدت زمان عقد قرارداد را تعیین کند، اما متاسفانه در بخشنامه مطرح‌شده از سوی وزارت کار در سال ۱۳۷۲ و به‌دنبال آن، رای دیوان عدالت اداری، در عمل حاکمیت و اراده کارگران سلب شده است. در ادامه، شاهد افزایش تعداد قراردادهای موقت کاری بودیم، تا جایی که در حال حاضر حدود ۹۵ درصد قراردادهای کاری ما موقت هستند. در چنین شرایطی، امنیت شغلی کارگران به‌واسطه قراردادهای کوتاه‌مدت زیر سوال می‌رود. عقد قراردادهای موقت و کوتاه‌مدت، امنیت شغلی کارگران را تحت‌تاثیر منفی قرار می‌دهد، اما چالش‌های قراردادهای کوتاه‌مدت به همین جا ختم نمی‌شود و حتی به از دست رفتن امکانات تشکل‌یابی کارگران نیز منتهی می‌شود. کارگری که قرارداد موقت چند ماهه یا حداکثر یک ساله دارد، به‌واسطه نداشتن مدت کار تاثیرگذار، نمی‌تواند داوطلب عضویت در تشکل کارگری شود یا اگر هم کاندیدا شود و رای بیاورد، با اتمام قرارداد کاری، در عمل کنار گذاشته می‌شود. در ادامه تاکید می‌شود که توسعه فرآیند خصوصی‌سازی در کشور تاثیر بسزایی بر از میان رفتن امنیت شغلی کارگران داشته است. در اصل ۴۴ قانون اساسی تاکید شده: «نظام اقتصادی جمهوری اسلامی ایران بر پایه ۳ بخش دولتی، تعاونی و خصوصی با برنامه‌ریزی منظم و صحیح استوار است. بخش دولتی شامل کلیه صنایع بزرگ، صنایع مادر، بازرگانی خارجی، معادن بزرگ، بانکداری، بیمه، تامین نیرو، سدها و شبکه‌های بزرگ آبرسانی، رادیو و تلویزیون، پست و تلگراف و تلفن، هواپیمایی، کشتیرانی، راه و راه‌آهن و مانند اینها است که به‌صورت مالکیت عمومی و در اختیار دولت است. بخش تعاونی شامل شرکت‌ها و موسسات تعاونی تولید و توزیع است که در شهر و روستا بر طبق ضوابط اسلامی تشکیل می‌شود. بخش خصوصی شامل آن قسمت از کشاورزی، دامداری، صنعت، تجارت و خدمات می‌شود که مکمل فعالیت‌های اقتصادی دولتی و تعاونی است. مالکیت در این ۳ بخش تا جایی که با اصول دیگر این فصل مطابق باشد و از محدوده قوانین اسلام خارج نشود و موجب رشد و توسعه اقتصادی کشور شود و مایه زیان جامعه نشود، مورد حمایت قانون جمهوری اسلامی است. تفصیل ضوابط و قلمرو و شرایط هر ۳ بخش را قانون معین می‌کند»؛ بنابراین، این اصل شامل ترغیب به خصوصی‌سازی نیست. متاسفانه فرآیند غلط خصوصی‌سازی در سال‌های گذشته به گسترش رانت و فساد در کشور منتهی شده است. علاوه بر این، تاثیر خصوصی‌سازی بر از میان رفتن امنیت شغلی کارگران، روشن و مبرهن است، این سیاست حتی به از میان رفتن فرصت‌های شغلی در کشور هم منتهی شده و براساس اصول خصوصی‌سازی انتظار می‌رود پس از آنکه یک واحد به بخش خصوصی واگذار شد، تا ۵ سال کارگران خود را تعدیل نکند، اما در بیشتر موارد پس از واگذاری یک صنعت به بخش خصوصی، آن بخش به‌سرعت اقدام به تعدیل یا اخراج نیروی کار خود می‌کند، یعنی روند درست و سالمی بر این فضا حاکم نبوده و همین موضوع در عمل امنیت شغلی کارگران را تحت‌تاثیر منفی قرار داده است.

بی‌توجهی به ثبات شغلی، بزرگ‌ترین ضعف قانون کار است

نبود امنیت شغلی، بحران بزرگ کارگران

مرضیه احقاقی
editor@smtnews.ir

در دهه‌های اخیر، قرارداد میان کارگر و کارفرما به ابزاری برای کارفرمایان یا صاحبان سرمایه با هدف استثمار حداکثری از نیروی کار بدل شده و بر همین اساس، هر روز قراردادهای کاری کوتاه‌مدت‌تر می‌شوند. تاجایی که در حال حاضر برآورد می‌شود، بیش از ۹۰ درصد قراردادهای شغلی، موقتی هستند. روند بی‌ثبات‌سازی کار کارگران از دهه ۷۰ و تحت‌تاثیر نفوذ صاحبان سرمایه در حاکمیت آغاز و هر سال بر شدت آن افزوده شد. سیاست‌های دولت و حاکمیت در چند دهه گذشته به بی‌ثباتی هرچه بیشتر بازار کار کشور منتهی شده و زمینه ارزان‌سازی نیروی کار را فراهم کرده است. انعقاد قراردادهای کوتاه‌مدت میان کارگر و کارفرما و جلوگیری از برپا شدن تشکل‌های مستقل کارگری، از دلایل بروز شرایط کنونی و از میان رفتن ثبات شغلی است. با تداوم سیر بی‌ثبات‌سازی کار، امنیت شغلی کارگران از میان رفته است. در چنین فضایی، زندگی و معاش کارگران هر روز دشوارتر از قبل می‌شود، به‌ویژه آنکه باتوجه به روند رو به رشد تورم، شاهد افزایش هزینه‌های تامین معیشت خانواده‌ها هستیم. با این وجود، هیچ سیاستی برای بهبود شرایط در دستور کار دولت نیست و امیدی به بهبود شرایط وجود ندارد.

عکس: آیدا فریدی

لابی برای موقت‌سازی قرارداد کارگران

فرشاد اسماعیلی، فعال کارگری در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: بی‌توجهی به موضوع امنیت شغلی کارگران یکی از انتقادات جدی است که به قانون کار مطرح می‌شود. پس از تصویب این قانون در سال ۱۳۶۹، در عمل امنیت شغلی کارگران با اخلال روبه‌رو شده است. چنانچه شرایط کار را در ایران از منظر تاریخی بررسی کنیم، متوجه می‌شویم که قبل از سال ۱۳۶۹ و تصویب قانون کار، قراردادهای موقت کنونی، جایگاهی را در نظام کاری ما نداشتند. در آن دوره کارگرانی که به فعالیت‌های مستمر مشغول بودند، ذیل قراردادهای دائمی قرار داشتند. قراردادهای موقت نیز به فعالیت‌های پروژه‌ای اختصاص داشت، بدین‌ترتیب پس از پایان پروژه در عمل قرارداد کارگران خاتمه می‌یافت.

وی افزود: بااین‌وجود، پس از تصویب ماده ۷ قانون کار و چالش تاریخی تبصره‌های یک و ۲ این قانون، کارفرما می‌تواند ذیل قراردادهای کوتاه‌مدت یک‌ماهه و حتی کمتر با کارگران، همکاری و فعالیت کند. این در حالی است که همین کارگر برای تامین مسکن باید قرارداد یک‌ساله با صاحبخانه داشته باشد، هیچ‌کسی تداوم فعالیت وی را در طول یک سال برای پرداخت هزینه‌های مسکن و زندگی، تضمین نمی‌کند.

اسماعیلی گفت: قرارداد کاری یکی از شاخصه‌های تامین امنیت شغلی کارگران محسوب می‌شود، با این حال، در موارد متعددی شاهد هستیم که کارفرمایان نیروی کار را بدون قرارداد رسمی به‌کار می‌گیرند. علاوه بر کارگرانی که در بخش‌های غیررسمی اقتصاد مشغول کارند، کارگرانی که به‌شکل رسمی فعالیت دارند نیز، با چالش‌های جدی در روند فعالیت خود روبه‌رو هستند، از جمله آنکه بسیاری از کارفرمایان یک نسخه از قرارداد را در اختیار این افراد قرار نمی‌دهند.

پس از تصویب ماده ۷ قانون کار و چالش تاریخی تبصره‌های یک و ۲ این قانون، کارفرما می‌تواند ذیل قراردادهای کوتاه‌مدت یک‌ماهه و حتی کمتر با کارگران، همکاری و فعالیت کند. این در حالی است که همین کارگر برای تامین مسکن باید قرارداد یک‌ساله با صاحبخانه داشته باشد

ضرورت اصلاحات اساسی

وی افزود: برخی فعالان کارگری به‌دنبال آن هستند تا با حذف تبصره‌های یک و ۲ ماده ۷ قانون کار، امنیت شغلی کارگران را افزایش دهند، یعنی شغل‌های مستمر جنبه دائمی بیابند. بااین‌وجود باید تاکید کرد که حتی در صورت حذف تبصره‌های یادشده، کارفرمایان از روش‌ها و لابی‌های مختلف برای دور زدن قانون، استفاده خواهند کرد. در واقع، کارفرمایان از خلأهای موجود در ضوابط و قوانین کشور استفاده می‌کنند تا کارگران با شغل‌های مستمر را ذیل مصادیق شغل‌های موقت، قرار دهند.

این فعال کارگری گفت: چنانچه قراردادهای موقت تنها به فعالیت‌های پروژه‌ای اختصاص یابد، مشکلات مرتبط با امنیت شغلی کارگران، مرتفع خواهند شد.

اسماعیلی در پاسخ به سوالی مبنی بر مسیر اصلاح قانون کار و نقش تشکل‌های کارگری در پیگیری این شرایط گفت: در حال حاضر متاسفانه نمایندگان کارگری در وضعیت تدافعی قرار دارند، یعنی نقش پاسبانی از قانون کار را با تمام نواقص آن پرداخته‌اند، چرا که طرف مقابل یعنی نمایندگان کارفرمایی از قدرت بالاتر و سلطه بیشتری بر شرایط اقتصادی کشور برخوردار هستند. طرف کارفرمایی از نفوذ ویژه‌ای در نهادهای قدرت، در میان نمایندگان مجلس شورای اسلامی، مراکز مشاوره دولت، اتاق‌های بازرگانی، نهادهای عمومی غیردولتی و... برخوردار هستند.

مصوباتی برای نادیده گرفتن حق کارگران

وی بااشاره به قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر و ارتقای نظام مالی کشور گفت: فعالان بخش کارفرمایی با تصویب این قانون، از اعتبار قانون کار کاسته و حداقل نیازهای کارگران را هم نادیده گرفته‌اند. در همین حال، به‌دنبال آن هستند که قانون کار و قراردادهای زیرمجموعه آن از حقوق عمومی به حقوق خصوصی میل پیدا کنند.

در ادامه نیز، قانون کار را از ذیل ویژگی‌هایی همچون آمره و حمایتی بودن خارج کنند. این در حالی است که بدون تردید، ارادی و توافقی شدن قانون کار میان کارگر و کارفرما، به‌ضرر کارگران تمام می‌شود.

اسماعیلی گفت: طرف‌های کارفرمایی به‌دنبال آن هستند تا با استثناسازی قانون کار در حوزه‌های مختلف و تصویب مقررات در کمیته‌های رفع موانع تولید، شورای مقررات‌زدایی و کمیسیون‌های مختلف که فاقد شأن قانون‌گذاری هستند، حقوق کارگران را نادیده بگیرند.

بدین‌ترتیب با همکاری نهادهای یادشده، مقرراتی را خلاف قانون کار مصوب می‌کنند. به‌عنوان‌مثال، براساس قانون کار، کارفرما اجازه اخراج یک‌سویه کارگران را ندارد، اما در مقررات رفع موانع تولید، ماده ۲۷ قانون کار به‌نوعی دور زده شده است؛ بدین‌ترتیب حقی برای کارفرما مهیا شده که به‌طور یک‌طرفه بتواند اقدام به اخراج کارگران کند.

وی گفت: متاسفانه کارفرمایان به‌دنبال آن هستند که خواست طرفین بر قراردادهای کاری حکمفرما باشد. این در حالی است که کارفرما قدرت و امکانات بالاتری در مقایسه با نیروی کار دارد و عموما در شرایط فرادستی نسبت به کارگر قرار می‌گیرد، بنابراین می‌تواند از این شرایط فرادستی استفاده و مقرراتی را به‌ضرر کارگر تصویب کند. در چنین شرایطی، از ادارات کار و همچنین هیات‌های تشخیص‌دهنده اختلاف به‌عنوان مرجع تظلم‌خواهی، انتظار می‌رود توجه ویژه‌ای به مسئله اخراج کارگران داشته باشند، به‌ویژه آنکه بیشتر کارگران، فاقد مستندات لازم برای اثبات شرایط کاری خود هستند.

بسیاری از کارفرمایان، قراردادهای کاری را در اختیار کارگران قرار نمی‌دهند، بنابراین اثبات اخراج کارگران برای آنان بسیار دشوار است. باتوجه به توضیحات یادشده، از مراجع مربوط انتظار می‌رود برای افزایش امنیت شغلی کارگران در ادله اثبات و آیین دادرسی، جنبه حمایتی بودن قانون کار را موردتوجه قرار دهند.

اسماعیلی گفت: در آیین دادرسی نیز، همچون قانون کار، کارگر در وضعیت پایین‌تری قرار دارد و نیازمند حمایت قانون کار، قانون‌گذار و نهادهای تظلم‌خواهی است.

باتوجه به آنکه، کارگران در قراردادهای کاری دست پایین را دارند و باید در شرایط غیربرابر، موجه نبودن اخراج خود را اثبات کنند، از نهادهای مسئول انتظار می‌رود، شرایط فرودست این طبقه را موردتوجه قرار دهند. این حمایت به‌منزله جلوگیری از اخراج‌های فله‌ای و یک‌طرفه کارگران از سوی کارفرمایان است و به‌نوعی حاشیه امن محدودی برای کارگران می‌سازد.

دیوان عدالت اداری رأی به قراردادهای کوتاه‌مدت داد

نصرالله دریابیگی، فعال کارگری در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: ۲۹ آبان سالروز تصویب قانون کار بود. این قانون در سال ۱۳۶۹ توسط نمایندگان مجلس شورای اسلامی تصویب شد. بنیان‌گذار انقلاب، حامی این قانون بود، بااین‌وجود، شاهد مخالفت‌های گسترده‌ای از سوی جناح سرمایه‌داری فعال در بدنه حکومت با تصویب این قانون بوده‌ایم. به‌رغم تلاش‌های گسترده سرمایه‌داران برای تصویب نشدن این قانون، شاهد تصویب آن در سال ۱۳۶۹ بودیم، البته در فرآیند تایید این قانون توسط شورای نگهبان نیز اختلافاتی شکل گرفت، تا جایی که در نهایت این قانون به‌ناچار به مجمع تشخیص مصلحت نظام ارسال شد.

دریابیگی گفت: قانون کار پس از تصویب و از ۱۲ اسفند ماه سال ۶۹ اجرایی شد. بااین‌وجود، صدور یک رأی از سوی دیوان عدالت اداری، در عمل ماده مرتبط با امنیت شغلی کارگران را در این قانون، مخدوش کرد. در رأی صادرشده توسط دیوان عدالت اداری، تاکید شده است، چنانچه قرارداد چندین بار تکرار شود، دال بر دائمی شدن آن نخواهد بود. این رأی، با تلاش قابل‌توجه کارفرمایان به‌تصویب رسید و در عمل امنیت شغلی کارگران را منتفی کرد، بنابراین در حال حاضر بیش از ۹۰ درصد کارگران با قراردادهای کوتاه‌مدت مشغول کار هستند و استثمار می‌شوند.

این فعال کارگری تاکید کرد: استثمار طبقه کارگر در شرایطی است که نیروی کار عامل اصلی تداوم تولید و فعالیت در کسب‌وکارهای مختلف است و در عمل شکوفایی اقتصادی را ممکن می‌کند، در نتیجه نباید نسبت به شرایط معیشت و زیست کارگران بی‌تفاوت بود.

وی افزود: از دولت انتظار می‌رود برحسب وظایف ذاتی خود، حمایت از طبقات فرودست و کارگران را در اولویت قرار دهد، اما متاسفانه مفاهیمی همچون عدالت اجتماعی در کشور ما تحت‌تاثیر زر، زور، تزویر و قدرت‌نمایی صاحبان ثروت قرار گرفته است.

دریابیگی در پاسخ به سوالی مبنی بر نقش تشکل‌های کارگری در پیگیری مطالبات کارگران و ارتقای سطح امنیت شغلی آنان گفت: فصل ششم قانون کار به‌طورمفصل به تشکل‌های کارگری پرداخته است.

بااین‌وجود، در دهه‌های اخیر تشکل‌های کارگری ضعیف شده‌اند. چنانچه این تشکل‌ها تقویت شوند و براساس وظایف ذاتی و اصولی خود عمل کنند، بخش بزرگی از مشکلات پیش‌روی کارگران مرتفع خواهد شد.

عزمی برای اصلاح قانون کار وجود ندارد

حسن صادقی، فعال کارگری در گفت‌وگو با صمت اظهار کرد: در حال حاضر بیش از ۹۰ درصد نیروی کار ما با قراردادهای موقت، مشغول فعالیت هستند. علت اصلی افزایش قراردادهای موقت کاری را باید در بند ۲ ماده ۷ قانون کار و همچنین نوع اجرای قانون جست‌وجو کرد. در بند ۲ ماده ۷ قانون کار تاکید شده: «در کارهایی که طبع آنها جنبه مستمر دارد، در صورتی که مدتی در قرارداد ذکر نشود، قرارداد دائمی تلقی می‌شود».

وی افزود: این تبصره با ابهاماتی روبه‌رو است و همین ابهامات نیز مشکلاتی را در تامین امنیت شغلی کارگران ایجاد کرده، علاوه بر این، آیین‌نامه موردنظر برای اجرای این قانون طبق زمان مصوب نشد و همین موضوع نیز در نهایت به تضییع حقوق کارگران منتهی شد.

چنانچه مسئولان مربوطه، آیین‌نامه مربوط با این تبصره را در موعد قانونی تنظیم می‌کردند، بحث کار پروژه‌ای و پایان‌پروژه‌ای مشخص می‌شد و کارهای مستمر ذیل قراردادهای موقت قرار نمی‌گرفتند، اما کوته‌نگری مسئولان مربوطه و تفکر سودجویانه دولت‌ها، اکنون به چالشی جدی برای کارگران بدل شده است. در چنین شرایطی، شاهد سوءاستفاده‌های فراوان در حوزه روابط کاری و از سوی کارفرمایان هستیم که در عمل شرایط کار را برای طبقه کارگر تحت‌تاثیر منفی قرار داده است.

این فعال کارگری افزود: متاسفانه دولت‌ها خود ذی‌نفع موقتی شدن قراردادهای کاری هستند و همین موضوع نیز تاثیر بسزایی بر رشد قراردادهای کاری موقت و بروز ناامنی هرچه بیشتر کاری برای کارگران دارد.

صادقی در پاسخ به سوالی مبنی بر نقش تشکل‌های کاگری در مواجهه با چنین شرایطی اظهار کرد: در همان زمانی که این تبصره تصویب شد، تشکل‌های کارگری اقدامات متعددی را برای اصلاح آن ترتیب دادند، بنابراین تا سال ۱۳۷۴ مشکلی را در این زمینه شاهد نبودیم، اما در سال ۱۳۷۴، یک رأی در هیات حل اختلاف ساوجبلاغ در حوزه کارهای استمراری یا غیرپروژه‌ای صادر شد که در نهایت و پس از کش و قوس‌های فراوان منتج به رأی دیوان عدالت اداری شد. در این رأی، در عمل تبصره ۲ ماده قانون کار به‌نفع کارفرمایان مصادره شد. از آن روز به بعد نیز، شاهد گسترش قراردادهای موقت کاری بوده‌ایم.

وی گفت: در دوران ریاست‌جمهوری حسن روحانی، دوباره تشکل‌های کارگری برای بازپس‌گیری این رأی و اصلاح این تبصره تلاش کردند، اما تصحیح این مصوبه به عمر دولت دوازدهم نرسید، متاسفانه در دولت سیزدهم نیز تاکنون رغبتی برای اصلاح شرایط امنیت ناپایدار شغلی کارگران، اجرایی نشده است.

سخن پایانی

رصد آمار کار و اشتغال در ایران حکایت از آن دارد که در طول سال‌های گذشته، بیشتر قراردادهای کاری، موقت و به‌شدت، کوتاه‌مدت شده‌اند. این موضوع به‌منزله از میان رفتن امنیت و ثبات شغلی در میان کارگران و به‌ویژه قشر محروم جامعه است؛ قشری که ناچار است با حداقل دستمزد و تنها به بهانه تامین معیشت، به سخت‌ترین کارها تن دهد. با این حال، در جامعه ما گویا هیچ عزمی برای ساماندهی و کنترل مسائل جمعیتی وجود ندارد؛ بنابراین هر روز بیش‌ازپیش شاهد به حاشیه رفتن کارگران و نادیده گرفتن آنها هستیم.

آب کسب‌وکارهای مجازی با پلتفرم‌های داخلی در یک جوی نمی‌رود

روایتی از فرجام تلخ فعالان مجازی

مهتاب دمیرچی
editor@smtnews.ir

بسیاری از فعالان در بدنه شبکه فناوری و اطلاعات کشور و مسئولان امر معتقدند آمدن کسب‌وکارهای مجازی از پلتفرم‌های خارجی نظیر واتس‌اپ و اینستاگرام به پلتفرم‌های ایرانی و داخلی خوب است و باید به این سمت برویم و مانند دیگر کشورها در حوزه فروش آنلاین و پلتفرم‌های مجازی حرفی برای گفتن داشته باشیم. این هدف و آرزوی قشنگ برای کدام ایرانی مطلوب نیست، بی‌شک همه ما دوست داریم در زمینه‌های حساس و موردنیاز خودکفا باشیم تا آسیبی به مشاغل مربوطه وارد نشود؛ اما آیا در صورت استفاده حداکثری از پلتفرم‌های داخلی توسط صاحبان کسب‌وکارهای مجازی، زیرساخت کافی به‌لحاظ امنیت اطلاعات برای کاربران فراهم است؟ یا اگر فراهم نیست، مسئولان بازه زمانی مشخصی را به مردم وعده داده‌اند که فراهم کنند؟ گرچه برخی از این وعده‌ها بیشتر شبیه رمان‌های غیرواقعی و تخیلی دهه ۷۰ شمسی است و نمی‌توان حساب خاصی روی آن باز کرد. صمت در پرونده امروز به بررسی دلایل کم‌اعتمادی صاحبان کسب‌وکارهای مجازی به پلتفرم‌های داخلی پرداخته است.

هرقدر که محدودیت‌ها بیشتر شوند، کاربران برای رفع نیاز بیشتر و بیشتر مجبور به استفاده از فیلترشکن می‌شوند

مقایسه پزشکی با امنیت سایبری؟

در حالی که بیشتر کارشناسان بر این باور هستند که هنوز امنیت سایبری برای بسیاری از دولتمردان آنگونه که باید موردتوجه قرار نگرفته است و به‌عنوان یک مولفه مهم در نظر گرفته نمی‌شود. همچنین تاکنون هیچ دولتی اقدامی برای جلب اعتماد عمومی در استفاده از اپلیکیشن‌های داخلی نکرده است. این موارد بسترسازی برای جلب اعتماد به پلتفرم‌های داخلی را با مشکل مواجه می‌کند.

یک فعال حوزه کار به‌نام ناصر چمنی در گفت‌وگو با ایسنا با طرح این پرسش که تا چه زمانی باید وابسته اینستاگرام و واتس‌اپ و تلگرام باشیم گفته بود: «چرا ما نباید در حوزه پلتفرم‌های داخلی جایگاهی نداشته باشیم، در حالی که در بسیاری از موضوعات علمی، پزشکی و دانش‌بنیان سرآمد هستیم؟ آنچه مسلم است، باید زیرساخت‌ها را فراهم کنیم و سرعت اینترنت را در داخل برای صاحبان مشاغل اینترنتی بهبود ببخشیم. صاحبان کسب‌وکارها دوست دارند، بازار کار خود را در جایی توسعه بدهند که علاوه بر امنیت با قطع مکرر اینترنت مواجه نشود و اگر یقین حاصل کنند که پلتفرم‌های داخلی چنین شرایط و مزیت‌هایی را دارند، به‌جای آنکه از سر ناچاری به پلتفرم خارجی روی آورند، بازار کار خود را در داخل دنبال خواهند کرد».

شاید بد نباشد نمونه این افراد و کسانی که چنین تفکری از توسعه امنیت سایبری در کشور دارند، بدانند که اگر کشور در علومی نظیر پزشکی پیشرفت و توسعه داشته، به تاریخ پرافتخار پزشکی ایران از سده‌های گذشته برمی‌گردد.

شاید تاکنون نام کتاب قانون ابن‌سینا را هم نشنیده‌اند، در غیر این صورت، هیچ‌گاه علم فضای مجازی و امنیت سایبری را با پیشرفت‌های پزشکی کشور مقایسه نمی‌کردند.

تحریم در پاسخ به تحریم

سجاد عابدی در گفت‌وگو با صمت درباره دلایل استفاده نکردن صاحبان کسب‌وکارهای مجازی از پلتفرم‌های داخلی گفت: چند سالی می‌شود موضوع استفاده از پلتفرم‌ها و پیام‌رسان‌های داخلی در کشور از سوی مسئولان امر مطرح شده و اکنون با فیلتر شدن واتس‌اپ و اینستاگرام چنین بحث‌هایی، رونق تازه گرفت.

در حقیقت، در جریان حذف اپ‌های خارجی از مارکت‌های داخلی، اپ‌های داخلی هم از اصلی‌ترین مارکت‌های خارجی نظیر گوگل‌پلی و اپ‌استور حذف شدند. این حذف شدن‌ها حاکی از آن است که پیام‌رسان‌های پرمخاطب نظیر واتس‌اپ و اینستاگرام برای همیشه فیلتر خواهند شد، اما مردم اطمینان کافی از حفظ اطلاعات شخصی‌شان در پلتفرم‌های داخلی ندارند و این بی‌اعتمادی فرآیندی نبوده که اکنون به آن رسیده باشیم، در واقع از زمانی که بحث استفاده از پلتفرم‌های بومی مطرح شد، مردم ابراز بی‌اعتمادی کردند. حال اینکه این بی‌اعتمادی از کجا نشأت می‌گیرد، به دلایل گوناگونی برمی‌گردد.

وی افزود: فیلترینگ در ابتدای امر برای حمایت از اپ‌های داخلی ایجاد شد، اما با مرور زمان مشخص شد علاوه بر بی‌اعتادی، نبود زیرساخت‌های کافی و نداشتن کارآیی مناسب از دیگر دلایلی است که کاربران ایرانی را از استفاده پیام‌رسان‌های داخلی منصرف می‌کند.

ضعیف بودن زیرساخت‌های پلتفرم‌های داخلی برای مخاطبان امری محسوس و آزاردهنده است. برای مثال، در پیام‌رسان‌هایی نظیر ایتا یا روبیکا، پیام‌های صوتی و تصویری به‌درستی ارسال نمی‌شوند و باگ‌های زیادی به‌لحاظ امنیتی دارند.

نبود امنیت اطلاعاتی

عابدی گفت: ضعف اصلی در سرویس‌دهی پیام‌رسان‌های داخلی، باز بودن منبع اطلاعاتی آنان است یا به‌عبارت‌دیگر این اصلاعات«اپن‌سورس» هستند، به‌همین دلیل از امنیت بالایی برخوردار نیستند.

باز بودن منبع اطلاعاتی این پیام‌رسان‌ها، باعث شده است هر اطلاعاتی که در آن ذخیره می‌شود، قابل‌دسترس باشد. همچنین برای کدهای پلتفرم‌های داخلی از نمونه خارجی استفاده شده و این خود دلیل دیگری برای بی‌اعتمادی کابران است. اگر جامعه ایران را بخش‌بندی کنیم، بیشتر اقشار مردم از جمله دانشگاهیان از پلتفرم‌های داخلی استفاده نمی‌کنند، شاید این پلتفرم‌ها تنها مورداستفاده درصد بسیار پایینی از کابران قرارگیرندکه به فراخور الزامات شغلی مجبور به استفاده از این پلتفرم‌ها هستند.

به‌گفته عابدی، بیش از ۹۰ درصد مردم به پلتفرم‌های ایرانی اعتماد ندارد و از آنجایی که مخاطبان از تامین امنیت حریم خصوصی‌شان مطمئن نیستند، ترجیح می‌دهند هزینه‌هایی را به‌صورت ماهانه یا سالانه برای فیلترشکن‌ها پرداخت کنند تا دوباره به فضای واتس‌اپ و اینستاگرام برگردند. نمونه این روند، ۲ تا ۳ سال پیش نیز با فیلتر تلگرام و معرفی گپ تجربه شد،همزمان با فیلتر تلگرام، پلتفرم گپ راهی بازار شد، اما هیچ استقبالی از آن نشد و مردم تلاش کردند با فیلترشکن، دوباره از فضای تلگرام استفاده کنند.

آمارها چه می‌گویند؟

این کارشناس با اشاره به آمار کابران این پلتفرم‌ها گفت: در حقیقت استفاده از فیلترشکن و «وی.پی.ان» برای دور زدن هر نوع تحریم و محدودیتی رایج است؛ وقتی یک پلتفرم فیلتر می‌شود، به‌نوعی تحریم انجام گرفته است. براساس گزارش‌ها، ۷۱ درصد ایرانی‌ها از پلتفرم واتس‌اپ و ۵۱ درصد از اینستاگرام و ۴۰ درصد از تلگرام استفاده می‌کنند و میلیون‌ها ایرانی به سرویس‌های مختلف گوگل وابسته هستند. جالب است، بدانید اینستاگرام به‌تنهایی بانی راه‌اندازی بیش از ۳۰۰ هزار کسب‌وکار آنلاین در ایران است.

همچنین باوجود گذشت حدود ۳ سال از فلترینگ تلگرام، امروز درصد کاربران آن چندین برابر پیام‌رسان‌های مشابه داخلی است، برای مثال روبیکا تنها ۷درصد دنبال‌کننده دارد، این آمار درمورد پیام‌رسان‌های سروش، بله ب و وای‌گپ نیز صادق است.

عابدی درباره اینکه استفاده از فیلترشکن‌ها، باری اضافه بر هزینه‌های اینترنت کاربران است، گفت: در هفته نخست فیلترینگ، نزدیک به ۳ هزار میلیارد تومان ضرر مالی به کسب‌وکارهای مجازی وارد شد. باید واقع‌گرایانه به موضوع نگاه کنیم تا راه‌حل درست را در پیش بگیریم. با توجه به دامنه کابری اینستاگرام در حوزه کسب‌وکار و خریدوفروش؛ کدام پلتفرم داخلی می‌تواند از همان میزان کاربر و این حجم از تبادل اطلاعات پشتیبانی کند.

آینده مبهم کسب‌وکارهای مجازی

وی ادامه داد: بااینهمه به‌نظر می‌رسد با فیلترینگ‌های گسترده چند ماه گذشته، مردم ترجیح می‌دهند از پلتفرم‌های خارجی استفاده کنند. اما تجربه‌های اعمال محدودیت و فیلترینگ نشان داده ادامه این روند راه به‌جایی نمی‌برد و جز هدررفت منابع مالی نتیجه دیگری نخواهدداشت. حتی اگر آمارسازی یا تبلیغاتی برای استفاده از پیام‌رسان‌ها یا پلتفرم‌های داخلی انجام گیرد، با استفاده از این فضا در اولویت انتخاب کاربران نخواهد بود.

وی ضمن پیش‌بینی ادامه این روند گفت: باتوجه به دسترسی آزاد به اطلاعات در جهان، پیش‌بینی اینکه فیلترینگ قرار است تا کجا ادامه پیدا کند، امری دشوار است. از طرفی هم، احتمال بازگشت به شرایط چند ماه گذشته بسیار ضعیف است. باتوجه به روند فکری و شواهد موجود به‌نظر می‌رسد کسب‌وکارها با همان سطح از رونق به گذشته برنمی‌گردند. در حقیقت، آینده کسب‌وکارهای اینترنتی در ابهام بوده و شاید استفاده از پلتفرم‌های داخلی نیز نتواند رونق گذشته را به بازار کسب‌وکاری مجازی بازگرداند.

فیلترینگ بستر سودجویی دو گروه دلالان بازار فیلترشکن و هکرها را فراهم‌می‌کند

دلالی فیلترشکن، شغل پردرآمد این‌روزها

کیوان نقره‌کار، کارشناس فناوری اطلاعات درباره درآمدهای سالانه حاصل از فروش فیلترشکن در ایران و استقبال مردم از خرید آنها به صمت گفت: زمانی که شرایط اقتصادی نابسامان می‌شود، افراد سودجو از این فرصت استفاده می‌کنند. در شرایط نابسامان، رانت‌خوار، دست‌های پشت‌پرده و افرادی که صاحب نفوذ هستند، فعالیت می‌کنند، در نتیجه بسیاری از سودجویان از التهاب موجود میان کاربران به‌ویژه فعالان حوزه‌های اقتصادی بهره برده و اقدام به فروش فیلترشکن با اعطای خدمات مختلف می‌کنند. وی با تایید وجود مافیای فیلترشکن در کشور بیان کرد: هنگامی که افراد در شرایط نابسامان اقدام به یک فعالیت اقتصادی غیرمجاز می‌کنند، این موضوع ساماندهی شده و به‌دلیل وجود دست‌های پشت‌پرده‌ای است که از قدرت خاصی برخوردار هستند. نقره‌کار بااشاره به آسیب استفاده از فیلترشکن برای مصرف‌کننده گفت: فیلترشکن فارغ از درآمد خوبی که می‌تواند برای فعالان این حوزه داشته باشد، ضررهایی برای مصرف‌کننده دارد. بسیاری از فیلترشکن‌ها برخلاف آنچه ادعا می‌شود، کارآیی لازم را ندارند. به‌عنوان مثال، هزینه‌ای را دریافت می‌کنند تا خدمات ۶ ماهه‌ای را عرضه کنند، اما پس از گذشت ۲ ماه، ممکن است قابلیت خریداری شده، دیگر در دسترس نباشد و موضوعی است که قابلیت پیگیری قانونی ندارد، در نتیجه هزینه‌های مضاعفی به‌وجود می‌آورد. همچنین با نصب فیلترشکن در گوشی‌های تلفن همراه، امنیت تلفن‌همراه و شبکه به‌طورکامل از بین می‌رود. وی در ادامه با بیان اثر مخرب استفاده از فیلترشکن اظهار کرد: با استفاده از فیلترشکن راه ورود هکرها نیز به شبکه‌های ارتباطی باز می‌کنیم. زمانی که از فیلترشکن استفاده می‌شود، از لحاظ فنی حفره‌هایی را روی ابزارهای مختلف ایجاد می‌کنیم که دسترسی‌های غیرمجاز بیشتر می‌شود و در نتیجه شاهد حمله‌های هکری بیشتر هستیم. بنابراین دولت باید نگاه تخصصی‌تری به افزایش استفاده کاربران از فیلترشکن داشته باشد، زیرا موجب کاهش امنیت می‌شود. این موضوعی است که انتظار می‌رود شورای‌عالی فضای مجازی و وزارت ارتباطات مورد بررسی قرارداده و نگاه همه‌جانبه موضوع شود. بدون شک این شرایط می‌تواند تاثیرات اقتصادی منفی برای کشور به‌همراه داشته باشد.

راهکار چیست؟

کارشناس فناوری اطلاعات بهترین راهکار رهایی از این سودجویی‌ها را دسترسی آزاد به فضای مجازی دانست و افزود: هرچقدر که محدودیت‌ها بیشتر شوند، کاربران برای رفع نیاز بیشتر و بیشتر مجبور به استفاده از فیلترشکن می‌شوند. فیلترینگ بستر سودجویی هر دو گروه دلالان بازار فیلترشکن و هکرها را فراهم می‌کند. در حقیقت فیلترینگ به‌صورت مستقیم هزینه‌ای دارد که متوجه خریدار می‌شود. همین ابزار به‌صورت غیرمستقیم بر امنیت شبکه از نظر فنی نیز تاثیر قابل ملاحظه‌ای خواهد داشت.

سخن پایانی

به‌گفته کارشناسان، سال ۱۳۹۷ برای حمایت از سازندگان پیام‌رسان‌های داخلی، ۵ میلیارد تومان بودجه اختصاص داده شد.پس از آن در فاز دوم پروژه حمایت از فعالان این حوزه، ۳۰۰ میلیارد تومان اعتبار دیگر در قالب ارایه تسهیلات درنظر گرفته شد.

با این همه استفاده عموم مردم از پیام‌رسان‌های داخلی، تیری است در تاریکی که شاید به هدف موردنظر نرسد. برهمین اساس برخی از فعالان فضای مجازی معتقدند نمی‌توان آینده روشنی برای آن متصور شد.

منتقدان این عرصه مهمترین مشکل را در نبود امنیت زیرساختی و حفظ اطلاعات محرمانه کاربران می‌دانند. این مورد در کنار نبود اعتماد از سوی کاربران، نتیجه اعتبارات هزینه شده را پرابهام می‌دانند. با اینهمه همچنان بودجه‌های کلانی صرف راه‌اندازی پلتفرم‌های داخلی یا فیلترینگ پلتفرم‌های خارجی می‌شود.

یادداشت

کیفیت خوب باشد؛ مردم اعتماد می‌کنند

علی کاظمی‌مقدم
کارشناس فناوری اطلاعات

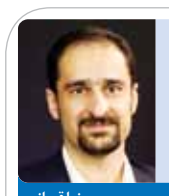
در چند سال اخیر، اپلیکیشن‌های داخلی متعددی راه‌اندازی شده که مورداستفاده گسترده عموم مردم قرارگرفته است، برای مثال اپ‌هایی که در نظرسنجی برنامه‌های صداوسیما معرفی شد و مردم هم از آن استفاده کردند. بنابراین می‌توان این‌گونه نتیجه گرفت که در حوزه عمومی می‌توان اپ‌هایی را پیدا کرد که در جلب مخاطب موفق بوده‌اند، اما در زمینه کسب‌وکارهای اینترنتی هنوز اپ یا پلتفرمی ساخته نشده که از استقبال حداکثری مردم برخوردار باشد. دلیل اصلی که مردم از اپ‌های داخلی استفاده نمی‌کنند، نداشتن اعتماد و بخشی دیگر هم به نداشتن امنیت نرم‌افزاری لازم برمی‌گردد. برای حل معضل کیفیت نرم‌افزاری، می‌توان با خرید «اپ» از کشورهای چین و روسیه که روابط سیاسی خوبی هم با آنها حاکم است، این مشکل را برطرف کرد، اما در بحث اعتماد، راهکارهای متعددی به‌نظر نمی‌رسد. این تصورات که استفاده از اپ‌های داخلی منجر به تحت‌نظر قرار گرفتن آنها می‌شود، بیشتر جنبه روانی دارد. واقعیت ماجرا این است که مسئله اقتصادی در اجرای طرح صیانت از کسب‌وکارهای فضای مجازی، نقش بیشتری نسبت به بعد سیاسی داستان دارد. به نظر می‌رسد اگر اپلیکیشن و پلتفرمی ساخته شود که بتوان به‌راحتی در آن فعالیت اقتصادی کرد و از استقبال عموم مردم هم برخوردار باشد، می‌توان به آن اعتماد کرد. با اینهمه جلب اعتماد کاربران موضوع مهمی است که باید از سوی متولیان امر و دولت موردتوجه قرار بگیرد. در واقع برای عملیاتی کردن طرح صیانت، ابتدا باید اعتماد مردم را به اپ‌های موردتایید جلب کرد که این کار دشواری است و ساختار پیچیده‌ای هم دارند. مشکل اصلی این است که از روز نخست ورود اپ‌های خارجی به کشور، فکر جدی برای مشکلات احتمالی تعدد کاربران آنها نشد. این روند تداوم یافت تا وقتی تعداد کاربران ایرانی به بیشترین حد ممکن رسید. پس از آن مسئولان به این صرافت افتادند که چگونه مردم را به‌سمت اپ‌ها و پلتفرم‌های داخلی هدایت کنند. نمونه این روند را می‌توان بعد از فیلتر شدن تلگرام دید؛ باوجود اینکه این پیام‌رسان چند سالی می‌شود فیلتر شده، از تعداد کاربران آن کم نشده است و هنوز افراد زیادی هستند که در آن به فعالیت می‌پردازند. اگر دولت می‌خواهد روندی نظیر طرح صیانت از فضای مجازی اجرا کند، باید از بدو ورود این اپ‌ها در فضای اقتصاد، سیاست‌های اصلاحی و حمایتی از پلتفرم‌های داخلی را اعمال می‌کردند. نبود آینده‌نگری نسبت به فضای مجازی از سوی مسئولان، موجب بروز مشکلات عدیده برای کاربران به‌ویژه فعالان اقتصادی در این فضاها شده است. این روند باعث به‌وجود آمدن بحران‌ها و از بین رفتن کسب‌وکارهای افرادی است که ممکن است به ورشکستگی شدید مالی برسند. با این روند، کشور همیشه با معضل فضای مجازی و استفاده از اپ‌های خارجی مواجه است و اگر امروز، فکری به حال این آشفته‌بازار نشود، برای فضای متاورس هم مشابه چنین مشکلاتی به‌وجود می‌آید. در خلال این روند، توجه بیش از حد به آسیب‌های احتمالی ناشی از اجرای طرح صیانت برای کسب‌وکارها باعث شد فضا تیره‌تر از آنچه هست، نمایش داده شود.

بسیاری بر این باور هستند که با اجرایی شدن طرح صیانت، فعالیت‌شان در فضای وب و حتی کدنویسی‌ها محدود می‌شود؛ در حالی که طرح صیانت ربطی به این دست از فعالیت‌ها با اینترنت ندارد. طرح صیانت تنها به‌دلیل محدود شدن اینستاگرام برای کاربران ایرانی موردانتقاد قرارگرفته و به‌همین دلیل، مورد انتقاد کسب‌وکارها قرار گرفت. راه‌حل این است که باید جایگزین اینستاگرام طراحی و معرفی کرده و ابتدا آن را به مردم معرفی کند تا کسب‌وکارها به آنجا منتقل شوند و بعد وارد فاز اجرای طرح صیانت شود.

۲ سال پاندمی کرونا به‌خوبی نشان داد، زیرساخت‌های فناوری اطلاعات کشور، توانایی ساخت اپلیکیشنی را ندارد که توانایی اداره حجم زیادی از کاربران را به‌صورت یکجا داشته باشد. اپلیکیشن «شاد» نمونه واضحی برای این ادعا است که پس از گذشت مدت‌زمانی، بیشتر مدارس از دیگر اپ‌ها برای آموزش از راه دور استفاده کرده‌اند و می‌کنند.

یادداشت

چطور با فیشینگ بجنگیم

رضا قربانی
کارشناس فناوری‌های مالی

امروزه امنیت سایبری از دغدغه فردی به چالشی اجتماعی و دولتی تبدیل شده است. در دنیایی که همه چیز در آن اینترنت‌محور است، از تماشای فیلم موردعلاقه گرفته تا اطلاعات کارت حساب بانکی، اطمینان از ایمن ماندن داده‌های ما یکی از بزرگ‌ترین چالش‌های امنیت سایبری است. حملات سایبری با ابزارهای مختلفی مانند باج‌افزار، فیشینگ، بدافزار و... انجام می‌شود.

آنچه این روزها هر فرد تقریبا یک بار در مراودات مالی با آن به‌طور لفظی یا عملی برخورد داشته، حملات فیشینگ یا همان صفحات جعلی درگاه‌های بانکی است.

فیشینگ نوعی حمله مهندسی اجتماعی است که اغلب برای سرقت اطلاعات کاربر از جمله اعتبار ورود و شماره کارت اعتباری استفاده می‌شود. خلاف حملات باج‌افزار، هکر پس از دسترسی به اطلاعات محرمانه کاربر، آن را مسدود نمی‌کند؛ در عوض، هکرها در انجام فیشینگ از آن برای بهره‌برداری خود مانند خرید آنلاین و انتقال غیرقانونی پول استفاده می‌کنند. حملات فیشینگ در میان هکرها رایج است، زیرا می‌توانند از داده‌های کاربر سوءاستفاده کنند تا زمانی که کاربر از آن مطلع شود.

در این روش که به‌تازگی در ایران نیز رایج شده کلاهبردارها با استفاده از اسم شرکت‌های بزرگ اقدام به کلاهبرداری می‌کنند. در فیشینگ هکر به یک وب‌سایت معتبر دسترسی می‌یابد یا یک دامنه جعلی ایجاد می‌کند. بر این اساس هکر پیامی را طراحی می‌کند که دریافت‌کنندگان را به کلیک روی لینک ارسالی به آن سایت ترغیب و این پیام را به ایمیل‌ها یا شماره‌تلفن‌های مختلفی ارسال می‌کند.

پس از آنکه فرد روی لینک موردنظر کلیک کند، از وی خواسته می‌شود نام کاربری و رمز عبور خود را وارد کند که این اطلاعات همزمان به هکر ارسال می‌شود.

همچنین ممکن است کاربر، سایت بدافزاری را بارگیری کند که اطلاعات ذخیره‌شده در دستگاه یا حافظه مرورگر را جمع‌آوری می‌کند و آنها را به هکر منتقل می‌سازد.

هکرها از این بدافزارها برای دزدیدن داده‌های حساس از شخص استفاده می‌کنند و اطلاعاتی نظیر کلمه کاربری، رمز عبور، شماره ۱۶رقمی عابر بانک، رمز دوم و CVV2 را از طریق ابزارهای الکترونیکی ارتباطات به سرقت می‌برند.

سارقان اینترنتی با به سرقت بردن اطلاعات محرمانه حساب‌ها اقدام به خرید یا خالی کردن حساب مذکور به حسابی غیرقابل دسترسی می‌کنند. برای پیشگیری از حملات فیشینگ لازم است فرد دانش و آگاهی خود را در زمینه بانکداری متمرکز بر پهنه اینترنت بالا ببرد. همچنین باید اشخاص با درک خطر آسیب‌پذیری نرم‌افزارها توسط توسعه‌دهندگان، آنها را بروزرسانی‌های دوره‌ای کنند؛ در هر فرآیند بروزرسانی ضریب نفوذ احتمالی هکرها ازسوی بانک مسدود می‌شود و با اجرای نسخه جدید توسط کاربران احتمال حملات هکری کاهش می‌یابد. برای مقابله با حمله‌های فیشینگ کافی است که به URL درگاه پرداخت دقت کنید. هر کدام از سراچه‌های بانک‌ها از آدرس مشخصی برای درگاه پرداخت خود استفاده می‌کنند و هر آدرس دیگری می‌تواند نشانه یک حمله فیشینگ باشد.

مهم‌ترین راه برای مقابله با فیشینگ پیشگیری از آن به‌واسطه تعلیم به کاربران اینترنت است. کاربران باید ارتباط ایمن را چک کنند. زمانی که برای پرداخت اینترنتی وارد صفحه وب‌سایت می‌شوند باید به نوار آدرس توجه کنند. آدرس صفحه از سمت چپ نوار آدرس باید با اینماد مشخص یا لینک آن با https شروع‌شده باشد.

هرگز نباید وارد لینک‌هایی که توسط ایمیل فرستاده شده‌اند، شد. بهتر است به‌جای ورود مستقیم به لینک ارائه‌شده در ایمیل، هر شخص به‌صورت دستی نام شرکت یا سایت موردنظر را وارد و سپس برای ورود به آن سایت اقدام کند. به‌منظور جلوگیری از وقوع حمله فیشینگ برای سایر اشخاص بهتر است لینک یا آدرس سایت طراحی‌شده توسط هکرها را در اختیار پلیس فتا قرار دهید تا این درگاه‌های جعلی توسط پلیس شناسایی و مسدود شوند.

در گفت‌وگوی صمت با کارشناسان مطرح شد

بانکداری ایمن، شاهراه ورود به بازارهای جهانی

مریم غدیرپور
editor@smtnews.ir

یکی از ارکان اساسی توسعه تجارت الکترونیک و ورود به بازارهای جهانی وجود نظام بانکی پیشرفته و بروز است.

اگر نظام بانکداری کشور روزآمد و ایمن نباشد، فرصت‌های ایران در تجارت بین‌المللی از بین خواهد رفت و بازرگانی کشور در عرصه جهانی به انزوا کشیده می‌شود؛ از همین رو باید بین حوزه‌های مدیریت امنیت کشور و بانک‌ها به‌عنوان ارتباط‌دهندگان مراکز مختلف، ارتباطی منطقی، هماهنگ و ایمن برقرار شود تا در سایه امنیت شبکه بانکداری و خدمات الکترونیک پیشرفت و توسعه اقتصادی نیز حاصل شود.

از آنجایی که بانکداری الکترونیک در بستر شبکه و اینترنت عمل می‌کند، باید مکانیسمی برای ضمانت امنیت هر تراکنش بانکی که در آن داده‌های حساس مالی ردوبدل می‌شود وجود داشته باشد.

ناامنی بانکداری الکترونیک جدا از آسیب‌هایی که به‌نظام بانکی هر کشوری وارد می‌کند، می‌تواند مخاطرات فراوانی برای مؤسسات و بنگاه‌های اقتصادی به همراه داشته باشد. صمت درباره نقش امنیت بانکداری الکترونیک در مراودات مالی نظر متخصصان حوزه را جویا شده است.

عکس: صمت

برقراری امنیت، عمده‌ترین نیاز بانکداری نوین است

امیرحسین راد، کارشناس فناوری‌های نوین بانکی درباره نقش امنیت در بانکداری الکترونیک به صمت گفت: امنیت یکی از مهم‌ترین فاکتورهای بانکداری نوین است. هر زمان که خدمات بانکداری با بکارگیری زیرساخت فناوری اطلاعات و ارتباطات و در محیطی امن ارائه شود به آن بانکداری الکترونیکی یا E-banking می‌گویند.

وی افزود: در بستر بانکداری الکترونیک باید تراکنش‌های مالی در محیطی امن انجام و نقل‌وانتقال از مبدا به مقصد طوری انجام شود که مشتری و سرویس‌دهنده نگرانی‌های امنیتی نداشته باشند. البته در بحث امنیت بانکداری الکترونیک لازم است از پست الکترونیک معتبر و دارای امنیت لازم نیز استفاده شود.

▣ چالش‌های اینترنتی

وی با تاکید بر اینکه اینترنت به‌عنوان یک شبکه عمومی، با چالش‌هایی نظیر در خطر قرار گرفتن محرمانگی و امنیت اطلاعات مواجه است، گفت: بانکداری اینترنتی و آنلاین می‌تواند مخاطرات فراوانی برای موسسات و بنگاه‌های اقتصادی به همراه داشته باشد و این مخاطرات با گزینش و انتخاب یک برنامه جامع مدیریت ریسک، قابل‌کنترل و مدیریت خواهد بود. بانک مرکزی با پیش‌بینی برنامه‌های امنیت‌ساز برای شبکه بانکی تا حد بالایی توانسته جلوی هرگونه سوءاستفاده از بانکداری الکترونیک را بگیرد.

راد تصریح کرد: اگر شبکه ارتباط اینترنتی ناامن باشد و تبادل اطلاعات از طریق اینترنت بدون در نظر گرفتن موارد ایمنی صورت گیرد، ممکن است افراد غیرمجاز هنگام انتقال یا روی سرویس‌دهنده‌های اینترنتی به اطلاعات حساس دسترسی پیدا کرده و آنها را تغییر دهند یا حذف کنند.

این کارشناس فناوری‌های نوین بانکی خاطرنشان کرد: امروزه برای پیشگیری از به خطر افتادن اطلاعات کاربران در لایه‌های تخصصی و فنی و جلوگیری از سوءاستفاده‌ها از بانکداری الکترونیک لایه‌های امنیتی توسط بانک مرکزی پیش‌بینی شده است.

وی با تاکید بر بالا بودن امنیت شبکه بانکداری الکترونیک در کشور تصریح کرد: امنیت بانکداری الکترونیک به‌قدری بالاست که غول‌های سایبری را برای دستیابی به اطلاعات شبکه بانکی کشور ناامید می‌کند.

▣ حذف پول، شاخص بانکداری نوین

این کارشناس فناوری‌های نوین بانکی در ادامه یادآور شد: بسیاری بر این باورند که بارزترین نماد بانکداری الکترونیک خودپردازها هستند، اما این دستگاه‌ها نماد بانکداری الکترونیک نیستند، چون در استفاده از آن اسکناس به‌کار می‌رود و یکی از شاخص‌های بانکداری الکترونیک حذف پول فیزیکی (اسکناس) است. این دستگاه در واقع گذرگاه بانکداری سنتی به بانکداری الکترونیکی است.

وی در تشریح شاخص‌های بانکداری الکترونیک گفت: کارتخوان‌ها یا پایانه‌های فروش، بانکداری همراه، بانکداری اینترنتی، بانکداری مجازی و تلفن‌بانک از جمله شاخص‌های بانکداری الکترونیک به‌شمار می‌روند، اما بعضی از این شاخص‌ها نیز در قالب سامانه‌ها و نرم‌افزارهایی است که در اختیار مردم است که در ظاهر آن را نمی‌بینند؛ به‌طور مثال سامانه ساتنا. امروزه با استفاده از خدمات ساتنا و پایا بدون رفت‌وآمد و کار با لاشه پول تبادلات مالی به‌راحتی صورت می‌گیرد.

▣ پایش عملیات بانکی

راد در ادامه خاطرنشان کرد: از جمله فرصت‌هایی که فناوری اطلاعات در خدمات بانکداری الکترونیک فراهم کرده، سرعت در تبادل اطلاعات و ارائه خدمات بانکی است؛ بنابراین بحث امنیت در ارائه خدمات بانکداری الکترونیک جایگاه ویژه‌ای دارد.

وی با اشاره به نقش محوری بانک مرکزی در ایجاد امنیت در سیستم بانکداری الکترونیک گفت: بانک مرکزی از طریق سامانه‌های نرم‌افزاری ویژه امنیتی بر شبکه بانکی نظارت دارد. این بانک همچنین با نظارت بر سامانه نرم‌افزاری بانک‌ها می‌تواند جلوی تخلفات احتمالی را بگیرد و عملیات بانکی را نیز پایش کند.

راد درباره چگونگی برقراری امنیت در مراودات بین‌بانکی در شبکه بین‌المللی اینترنت گفت: اینترنت مورداستفاده در سیستم بانکی کشور بر پایه فیبر نوری است که به‌صورت اختصاصی در اختیار بانک مرکزی قرار دارد و بانک مرکزی هم با استفاده از نرم‌افزارهای خاص امنیت تراکنش‌های بین‌المللی را برقرار می‌سازد.

▣ امنیت، لازمه بانکداری نوین

این کارشناس فناوری‌های مالی توضیح داد: با گسترش بانکداری دیجیتال و روی آوردن مردم به خدمات آنلاین، موسسات مالی و بانک‌ها هم به فراهم کردن هرچه بیشتر بسترهای موردنیاز این کار اقدام کرده‌اند، این در حالی است که یک شبکه اینترنت پایدار با پهنای باند مناسب و امن از جمله نیازهای مهم این برنامه به‌شمار می‌رود.

وی با تاکید بر لزوم امنیت شبکه بانکداری الکترونیک در مراودات بین‌المللی گفت: اگر امنیت مبادلات شبکه بانکی در مراودات بین‌المللی از بین برود اعتماد بازارهای جهانی به مناسبات تجاری با ایران از بین خواهد رفت و هیچ کشوری حاضر به انجام معامله با بانک‌های ایرانی نخواهد شد؛ بنابراین داشتن شبکه بانکی ایمن برای انجام مراودات بین‌المللی از ملزومات بانکداری نوین است.

> عمده‌ترین فرصت‌هایی که فناوری اطلاعات برای نظام بانکداری الکترونیک فراهم کرده سرعت در تبادل اطلاعات و ارائه خدمات بانکی است

نقص امنیتی برابر با ورشکستگی بانک‌ها

وحید شامخی، کارشناس فناوری‌های مالی درباره چالش‌های بانکداری دیجیتال و امنیت سایبری به صمت گفت: مهم‌ترین چالش بانکداری دیجیتال ایجاد امنیت سایبری و فضای امن تبادل اطلاعات است، زیرا با ایجاد کوچک‌ترین نقص امنیتی اعتماد مشتریان به خدمات اینترنتی بانک‌ها سلب خواهد شد که این موضوع در طولانی‌مدت منجر به ورشکستگی بانک‌ها می‌شود.

این کارشناس فناوری‌های مالی درباره علت سرقت از حساب‌های شخصی افراد تصریح کرد: مدیریت امنیت شبکه بانکی، یکی از مهم‌ترین چالش‌های بانکداری دیجیتال است. اگر سرقت به‌خاطر هک شدن سیستم بانکی در بستر اینترنت نباشد، به این معناست که فرد اطلاعات شخصی حساب را در اختیار غیر قرار داده که در این شرایط برای جلوگیری از سرقت کاری از بانکداری دیجیتال برنمی‌آید.

▣ گول صفحات جعلی را نخورید

شامخی درباره ساخت صفحات جعلی مبنی بر درگاه بانک‌ها گفت: فیشینگ ساخت صفحات جعلی از درگاه‌های بانک است که هکرها سعی می‌کنند به‌واسطه آن به اطلاعات حساب افراد از جمله نام کاربری و رمز اختصاصی حساب دست پیدا کنند. در فیشینگ امکان دسترسی به‌حساب از طریق سامانه بانک وجود ندارد و معمولا اشخاص اطلاعات محرمانه حساب را در اختیار هکرها قرار می‌دهند؛ بنابراین اشخاص باید از در اختیار قرار دادن اطلاعات فردی حساب به غیر اجتناب کنند.

▣ امنیت گنجینه، الزامی است

این کارشناس فناوری‌های مالی در ادامه یادآور شد: با اتصال شبکه‌های بانکی به شبکه جهانی اطلاعات و استفاده طیف وسیعی از مخاطبان از این امکانات در سطوح ملی و جهانی، تامین امنیت گنجینه اطلاعات مالی به‌عنوان یک الزام و تکلیف برای موسسات مالی و اعتباری تعریف‌شده است.

شامخی وجود امنیت در شبکه بانکی، زیرساخت‌های فناوری اطلاعات و پهنای باند اینترنت قوی را جزو ملزومات بانکداری اینترنتی دانست و گفت: بانکداری دیجیتال به‌شدت به پهنای باند اینترنت و امنیت در بستر اینترنت وابسته است تا ضمن تسهیل امر بانکداری در داخل کشور به تجارت بین‌المللی نیز کمک کند.

▣ رشد اقتصاد، مرهون امنیت

این کارشناس فناوری‌های مالی درباره نقش امنیت شبکه بانکی در مراودات مالی اذعان کرد: سیستم بانکداری اینترنتی یا همان دیجیتال در ایران بسیار پایدار است و تراکنش‌های شتابی بالا در سیستم بانکی کشور مرهون امنیت شبکه بانکداری دیجیتال است. از سوی دیگر با گسترش بانکداری دیجیتال و کاهش شعب فیزیکی میزان هدررفت منابع کاهش یافته و در زمان نیز صرفه‌جویی می‌شود که همگی مواردی تاثیرگذار در رشد اقتصاد هستند. باتوجه به این مزایا می‌توان با تاکید بر حفظ امنیت سیستم بانکی به رشد اقتصادی بالاتری دست یافت.

▣ ناامنی در کمین

وی با بیان اینکه امنیت مطلق در شبکه بانکی مبتنی بر اینترنت هرگز وجود ندارد، تصریح کرد: حجم وسیعی از اطلاعات مالی، اعتباری و شخصی روی شبکه‌های مبتنی بر اینترنت در سرتاسر جهان ذخیره شده و می‌شود. از سوی دیگر از آنجایی که مسیر گردش اطلاعات و منابع روی شبکه بسیار است، مشخص نیست اطلاعات کجا می‌روند و چه اشخاصی از آنها بهره‌برداری می‌کنند؛ بنابراین حفظ امنیت اطلاعات تجاری و بانکداری الکترونیک در همه کشورها دارای اهمیت بسیار است. هرچند امنیت مطلق وجود ندارد، اما لااقل برای برخورداری از یک وضعیت غیرشکننده باید بانک‌ها به‌ویژه بانک مرکزی هزینه‌های هنگفتی را صرف حفظ پایداری و امنیت شبکه کنند.

▣ وظایف بانک مرکزی در ایجاد امنیت

شامخی با تاکید بر اهمیت نقش بانک مرکزی در امنیت شبکه بانکی گفت: بزرگ‌ترین صدمه و آسیب و شکست یک سیستم بانکی به‌واسطه فعالیت‌های افراد در سیستم صورت می‌گیرد؛ حال آنکه ممکن است صدمه افراد عمدی یا غیرعمدی باشد. همچنین ممکن است سیستم الکترونیکی بانک‌ها دچار مشکل شود، اما همه وضعیت‌ها باید برای هر سطح از نفوذپذیری بازبینی شوند که این اقدام جزو وظایف بانک مرکزی است.

این کارشناس فناوری‌های مالی متذکر شد: بانک مرکزی باید با برنامه‌ریزی سطح نفوذپذیری امنیت شبکه بانکی را تجزیه‌وتحلیل کند. این بانک همچنین باید دستیابی کاربران به فایل‌های داده را محصور کند تا هر شخص حقیقی یا حقوقی صرفا با داشتن اختیارات و اطلاعات خاص خود قادر به انجام عملیات بانکی باشد.

وی همچنین استانداردسازی و تعیین حد دسترسی کاربران را جزو الزامات امنیت‌ساز شبکه بانکی دانست و گفت: در راستای حفظ امنیت دارایی‌ها و اطلاعات افراد، بکارگیری یک نوع استاندارد ازسوی بانک مرکزی برای دسترسی به داده‌ها و دخل و تصرف در آنها الزامی است.

شامخی افزود: در راستای حفظ محرمانگی اطلاعات، تصدیق صحت تراکنش‌ها، دسترسی آسان و برخط به سامانه‌های مرتبط، تعیین حدود اختیارات و سقف تراکنش‌ها، همچنین پیاده‌سازی پروتکل‌های امنیتی، شناسایی ریسک‌ها و تهدیدهای مرتبط با حوزه بانکداری الکترونیکی ضروری است.

▣ خطر نشت اطلاعات

وی عمده‌ترین ریسک بانکداری الکترونیک را نشت اطلاعات تراکنش‌ها دانست و اظهار کرد: برای بانک‌ها بدترین اتفاق ممکن نشت اطلاعات حساب‌ها و همچنین تراکنش‌هاست، زیرا دسترسی هکرها به این اطلاعات می‌تواند حتی منجر به ورشکستگی بانک شود. این کارشناس فناوری‌های مالی تصریح کرد: بانک‌ها معمولا در صورت هک شدن هم تمایلی به اعلام این موضوع ندارند و ترجیح می‌دهند ضرر و زیان اشخاص حقیقی و حقوقی را از سرمایه‌های بانک بپردازند، زیرا اعلام خبر دسترسی هکرها به سامانه‌های بانکی اعتماد مشتریان به بانک را سلب خواهد کرد؛ از این رو بانک‌ها ترجیح می‌دهند زیان مالی را جبران کنند تا اینکه اعتماد مشتریان را از دست بدهند.

سخن پایانی

رشد و گسترش روزافزون فناوری اطلاعات، انقلابی را در ابعاد مختلف زندگی انسان‌ها و عملکرد سازمان‌ها رقم زده است. این فناوری روش‌های کارکرد و نگرش افراد، سازمان‌ها و دولت‌ها را دگرگون ساخته و باعث ایجاد صنایع نوین، مشاغل جدید و خلاقیت در انجام امور شده‌اند. ظهور پدیده‌هایی چون کسب‌وکار الکترونیک، تجارت الکترونیک و بانکداری الکترونیک از نتایج عمده نفوذ و گسترش فناوری اطلاعات در اقتصاد است. بنا بر اعتقاد کارشناسان ضریب نفوذ بانکداری الکترونیک در جهان به‌قدری بالاست که اگر کشوری از این قافله عقب بماند در تجارت بین‌الملل منزوی خواهد شد؛ بنابراین برای جهانی‌شدن در عرصه بانکداری و تجارت بین‌الملل امنیت شبکه بانکی از اهمیت غیرقابل‌چشم‌پوشی برخوردار است. با این حال باتوجه به رشد سریع حملات الکترونیکی همگام با رشد تکنولوژی و حرفه‌ای شدن مجرمان فضای سایبر، ایمن‌سازی بانکداری الکترونیکی هم از مسائل مهم پیش رو و از دغدغه‌های عمده مدیران IT بانک‌هاست. در همین راستا و به‌منظور پیشگیری از به خطر افتادن امنیت شبکه بانکی، بانک‌ها به‌ویژه بانک مرکزی کشورها هزینه هنگفتی در جهت حفظ و ارتقای امنیت شبکه انجام می‌دهند. البته در این زمینه باید تاکید کرد دسترسی به اطلاعات بانکی از منظر متخصصان، کاری بسیار سخت و پیچیده است؛ مگر اینکه خود اشخاص اطلاعات حساب‌شان را در اختیار غیر قرار دهند.

ایران در جست‌وجوی توسعه سواحل مکران

در شـرایطی که رقبای ایران به دنبال افزایش سـهم خود از ترانزیـت منطقه هسـتند و هر روز تاخیـر در اجرای کارها می‌تواند رسـیدن به اهـداف را با کندی مواجـه کند، دولت باید با مشـارکت بخش خصوصی توسعه سواحل مکران را در دستور کار خود قرار دهد و تحقق آن را تسریع کند. به گزارش ایسـنا، توسعه سواحل مکران از منویات مقام معظم رهبری و از موضوعات مورد تاکید رئیس‌جمهوری اسـت، زیرا سواحل مکران از مهم‌ترین محورهای پیشـران توسـعه کشور است و می‌تواند به عنوان موتور محرک برای پیشـرفت کشور مطرح باشد. توسعه سواحل مکران مقوله‌ای راهبردی و اساسی برای اقتصاد کشـور است. توسـعه‌ای که با توجه به مدل اقتصادی کلان تعریف شـده برای اقتصاد ایران، از اهمیت بسیار بالایی برخوردار اسـت و باید عملیاتی شـود. محمـد مخبر، معاون اول رئیس‌جمهـوری اخیرا با بیان اینکـه ظرفیت‌ها و ذخایر گسـترده‌ای برای توسعه کشور در منطقه مکران وجود دارد، گفته بود که نخست وزیران کشورهای ساحلی خزر بر موضوع سـواحل مکران و ظرفیت‌های این منطقه برای ترانزیت کالا تاکیدات فراوانی داشـتند. وی با تاکید بر لزوم جذب سرمایه خارجی برای اجرای طرح‌های توسـعه سواحل مکران گفت: نحوه تامین منابع مالی از عوامل اصلی در موفقیت این برنامه به‌شمار می‌آید و لازم است مدل و طرحی جامع برای مباحث مالی اجرای طرح‌ها در نظر گرفته شود.

▣ رقبا به دنبال افزایش سهم از ترانزیت منطقه

معاون اول رئیس‌جمهوری همچنین بر اهمیت تسریع در اجرای طرح‌های توسعه سـواحل مکران و به‌خصوص طرح‌هـای مرتبط با حـوزه ترانزیت تاکید کرده و افزود: در شـرایطی که رقبای ایران به دنبال افزایش سـهم خود از ترانزیت منطقه هسـتند، هر روز تاخیـر در اجـرای کارها می‌تواند رسـیدن به اهداف را با کنـدی مواجه کند. در اجرای طرح‌هـا و برنامه‌های مصوب، حتـی یک روز تاخیر مجاز نیسـت. برخـی پروژه‌ها به‌عنوان فوریت‌های اقدامی جهت توسعه سواحل مکران مورد بحث و تبادل نظر قرار گرفت که احداث پروژه راه‌آهن چابهار-زاهدان، احـداث فـرودگاه چابهار، رفـع موانع اجرایی فولاد سـترگ مکران، گازرسـانی به چابهار از مبدا ایرانشـهر و تسـریع در پروژه‌های انرژی، شـیمیایی و نفتی جاسک از جمله آنهاست. در این راسـتا به‌تازگی فاز اول راه‌آهن چابهار-زاهدان تکمیل شد که یکی از پروژه‌های استراتژیک و اولویت‌دار ریلی کشور است و سبب توسعه سواحل مکران و اتصال کشورهای آسیای میانه، افغانسـتان و پاکسـتان و همسایه‌های شمالی ایران به آب‌های آزاد اقیانوسـی خواهد شـد و در توسعه کریدورهای بین‌المللی عبوری از ایران و افزایش درآمدهای ترانزیتی برای کشور نقش چشمگیری خواهد داشت.

بـا وجود این، علیرضا صلواتی مجـری طرح‌های آزادراهی مرکز و جنوب کشـور اخیرا معتقد اسـت که علی‌رغم وجود سـواحل مکران، بندر چابهار و دسترسـی به آب‌های آزاد، در شرق کشور توسعه مطلوب را شاهد نبوده‌ایم. این نقاط بسیار استراتژیک است و تمرکزسیاست‌های کلی نظام نیز بر توسعه شـرق و جنوب شـرق کشـور اسـت؛ به‌گونه‌ای که اعتبارات صندوق توسعه ملی نیز به این سمت‌وسو جذب شده است.

▣ تحول در حوزه حمل‌ونقل و صنعت

رضا تقی‌پور، عضو کمیسیون صنایع مجلس شورای اسلامی با بیان اینکه توسـعه سـواحل مکـران مقوله‌ای راهبـردی و اساسـی بـرای اقتصاد کشـور اسـت، گفت: دولـت باید با مشـارکت بخش خصوصی، توسعه سواحل مکران را در دستور کار خود قرار دهد و تحقق آن را تسـریع کند. طبق اعلام وزارت راه و شهرسازی، وی درباره ضرورت توسعه سواحل مکران و جایگاه ویژه این سـواحل در رشد و تحول اقتصادی کشور، بیان کرد: سواحل مکران منطقه‌ای استراتژیک و از نظر ژئوپولتیکی برای کشـور از اهمیت بسـیار بالایی برخوردار است، در عین حال مقام معظم رهبری تاکید کرده‌اند که این سواحل باید به‌عنوان دروازه و درگاه اقتصاد کشـور، توسـعه پیدا کند. برای توسعه سـواحل مکران نیازمند قوانین چندان و جدیدی نیسـتیم و قوانین موجود از بالندگی و پویایی کافی برخوردار هستند اما باید چارچوب وظایف به طور تفکیک‌شده مشخص باشد و هر بخش، سازمان و نهادی به وظایف خود عمل کند و عملکردش مورد ارزیابی قرار گیرد. عضو کمیسیون صنایع مجلس شورای اسـلامی با بیـان اینکه تغییر مداوم و پیاپـی قوانین اثرگذار نیست، عنوان کرد: این بدان معنا نیست که اگر جایی نیازمند قانون جدید باشـیم، قانون‌گذاری نکنیم. قوانین و برنامه‌های مناسـبی در مورد توسعه سواحل مکران وجود دارد و توسعه سواحل مکران باید از سوی دولت تسریع شود و به طور جدی در دسـتورکار قرار گیرد. تقی‌پور با بیان اینکه توسعه سواحل مکران نیازمند همکاری و هم‌افزایی بخش دولتی و خصوصی اسـت، تصریح کرد: چارچوب همکاری‌ها و فعالیت‌های دولت و بخش خصوصی باید تعیین شود و هر یک از آنها بدانند چه اقداماتی باید انجام دهند چراکه توسـعه سواحل مکران بدون مشـارکت دولت و بخش خصوصی امکان‌پذیر نیسـت و باید شـاهد فعالیت همه‌جانبـه دسـتگاه‌ها و بخش‌های مختلف دولتی و خصوصی در این رابطه باشـیم. وی با تاکید بر اینکه باید برای سرمایه‌گذاران بخش خصوصی و متخصصان داخلی اطمینـان خاطر لازم را ایجاد کنیم و شـاهد ثبات در اقتصاد کشـور باشـیم، گفت: بخش خصوصی صرفـا نباید در حوزه تجارت و صنایع پایین‌دستی وارد شود بلکه باید در حوزه‌های زیربنایـی نیز از ظرفیت بخش خصوصی با حمایت‌های مادی و معنوی همه جانبه بهره‌مند شویم که در این راستا می‌توان به توسعه بنادر و سواحل نیز اشاره کرد.

بابهره‌گیری از توان‌بخش خصوصی محقق شد

احیای واحدهای راکد استان یزد

محمد دهقان مدیرعامل شرکت شهرک‌های صنعتی استان یزد با اشاره به احیـای واحدهای تولیدی راکد و بازگرداندن آنها به چرخه تولید اظهار کرد: یکی از مهم‌ترین سیاسـت‌هایی دولت در شرایط حساس امروز کشور احیای صنایع راکد است که شرکت شهرک‌های صنعتی استان یزد با همکاری بخش خصوصی برای تحقق این موضوع تمام توان خود را به کار گرفته است.

به گزارش روابط عمومی شـرکت شهرک‌های صنعتی استان یزد، دهقان با اشـاره به رویکرد دولت در اتکای به توان داخلی برای رشد تولید افزود: یکی از متولیان اصلی ورنقش بخشی به تولید استان، شرکت شهرک‌های صنعتی است که سعی شده با برنامه‌ریزی و پیگیری‌های مستمر گام اثربخشی را در احیـای واحدهای صنعتی راکد برداریم. وی با اشـاره به راه‌اندازی مجدد ۱۵ واحد صنعتی راکد و نیمه فعال در اسـتان از ابتدای سـال تاکنون ابراز کرد: خوشبختانه با عارضه‌یابی و اجرای طرح‌های بهبود و همکاری خوبی که با بخش خصوصی در این زمینه شد از ابتدای سال ۱۴۰۰ قریب ۶۰ واحد صنعتی در شـهرک‌ها و نواحی صنعتی استان یزد دوباره به چرخه تولید بازگشـتند. مدیرعامل شرکت شهرک‌های صنعتی اسـتان یزد ابراز کـرد: نکته قابل‌تامل در بحـث احیای واحدهای تولیدی راکد که باید همواره مدنظر باشد، مسیر سخت و سنگلاخ آن اسـت و این مسیر بعضل به‌قدری پرپیچ‌وخم و فرسایشی است که دولت هـم با همه توانش امکان احیای برخی از این واحدهای تولیدی را نمی‌یابد و به‌ناچار مسـیرهای دیگری را در پیـش می‌گیرد که اتفاقا در این حوزه یک ابتکار عمل هوشـمندانه در دسـتور کار سازمان صنایع کوچک و شهرک‌های صنعتی و به‌تبع شرکت شهرک‌های صنعتی استان یزد قرارگرفته است. وی با اشاره به تاکید بزرگان نظام بر به‌کارگیری همه ظرفیت بخش خصوصی در توانمند سـاختن اقتصاد و خصوصاً تولید کشور عنوان کرد: شـرکت شـهرک‌های صنعتی استان یزد با نیت احیای برخی از واحدهای تولیدی، همکاری با بخش خصوصی را در دستور کار قرار داده و تلاش دارد از مسیر سرمایه و توان تکنولوژیکی این بخش، نسـبت به احیای واحدهای تولیدی دیگـری که اتفاقاً آنها هم از بخش خصوصی هسـتند، اقدام کند. دهقان خاطرنشان کرد: تمرکـز بر همکاری بخش خصوصـی برای احیای واحدهـای راکد از طریق ایجاد ارتباط بین این واحدها با واحدهای توانمند اسـت. برای مثال اگر یک واحد در حوزه محصولات کاشـی و سـرامیک تعطیل‌شـده، می‌توان از یک واحد فعال موفق در این حوزه کمک گرفت. وی با اشـاره به تاکید اسـتاندار یزد بر احیای واحدهـای راکد و زیرظرفیت اذعان کرد: اهمیت بهره‌گیری از توان‌بخش خصوصی برای بازگرداندن واحدهای تولیدی راکد به چرخه تولید کشـور آنجایی نمود بیشـتری دارد که بدانیم دولت در چنین فضایی بدون اینکه مجبور باشـد بخشی از سـرمایه، اعتبار و یا توان تسهیلاتی خود را به این مهم اختصاص دهد، شرایط را برای توانمندتر شدن تولید کشور تسهیل می‌کند. مدیرعامل شرکت شـهرک‌های صنعتی استان یزد خاطرنشان کرد: گاها اینگونه انتظار می‌رود که چرا یک واحدی که مجدد راه‌اندازی شـده در شـکل و قامت واحد قبلی نیست؟ احیای واحد راکد به این معنی نیست که همان تولید قبلی احیا شـده و همان ماشـین‌آلات قبلی به کار گرفته شـده اسـت، احتمال دارد برخی از واحدهای تولیدی کلاً نوع تولید را عوض کنند، چراکه ممکن است برخی کالاها دیگر بازار نداشته باشند.

تاسیس شرکت سهامی خاص طراحان هنر و صنعت چابک
درتاریخ ۱۴۰۱۰۸۰۱۴ به‌شماره ثبت ۲۵۱۸ به‌شناسه ملی ۱۴۰۱۱۶۲۹۶۲۴ ثبت و امضا ذیل دفاترتکمیل گردیده که خلاصه‌آن به‌شرح زیر جهت اطلاع عموم آگهی میگردد. موضوع فعالیت :کسب و کار مبتنی بر طراحی صنعتی، طراحی، تولید و فروش خدمت و محصول، آموزش، ارزیابی، منتورینگ، ایجاد شبکه بین طراحان و آزمایشگاه های مرجع، تولید کنندگان و مشتریان محصول درصورت لزوم پس از اخذ مجوزهای لازم از مراجع ذیربط مدت فعالیت : از تاریخ ثبت به مدت نامحدود مرکز اصلی : استان تهران، شهرستان پردیس، بخش مرکزی، روستای پارک فناوری، پردیس فاز۶ (پارک فناوری)، جاده تهران دماوند(پارک فناوری)، خیابان نوآوری، پلاک۰، ساختمان مرکز رشد فناوری، طبقه۲، واحد ۲۰۴ کدپستی ۱۶۵۴۱۲۰۶۹۰ سرمایه شخصیت حقوقی عبارت است از مبلغ ۱,۰۰۰,۰۰۰ ریال نقدی منقسم به ۱۰۰ سهم ۱۰۰۰۰ ریالی تعداد ۱۰۰ سهم آن با نام عادی مبلغ ۳۵۰۰۰۰ ریال توسط موسسین طی گواهی بانکی شماره ۸ مورخ ۱۴۰۱۰۸۰۳ نزد بانک ملی ایران شعبه پارک فناوری پردیس با کد ۹۵۸ پرداخت گردیده است والباقی در تعهد صاحبان سهام می باشد اعضا هیئت مدیره خانم فرنوش سیاه منصوری به‌شماره ملی ۰۰۸۱۰۱۱۴۷۴ به‌سمت رئیس هیئت مدیره به مدت ۲ سال آقای سعید خسروی به شماره ملی ۱۱۴۲۲۵۱۱۴۴ به سمت عضو اصلی هیئت مدیره به مدت ۲ سال و به‌سمت مدیرعامل به مدت ۲ سال آقای میثم غنی زاده به‌شماره ملی ۴۲۶۹۵۷۳۸۴۸ به سمت نایب رئیس هیئت مدیره به مدت ۲ سال دارندگان حق امضا : کلیه اوراق و اسناد بهادار و تعهد آور شرکت از قبیل چک، سفته، بروات، قراردادها عقود اسلامی و همچنین کلیه نامه های عادی و اداری با امضاء مدیرعامل همراه با مهر شرکت معتبر می باشد. اختیارات مدیر عامل : طبق اساسنامه بازرسان آقای سید حمید آزمون به‌شماره ملی ۰۰۱۰۴۸۳۰۰۴ به‌سمت بازرس علی البدل به مدت ۱ سال خانم زهرا کشاورز پیر به شماره ملی ۰۰۸۴۳۸۹۵۵۹ به‌سمت بازرس اصلی به مدت ۱ سال روزنامه کثیر الانتشار صمت جهت درج آگهی های شرکت تعیین گردید. ثبت موضوع فعالیت مذکور به منزله اخذ و صدور پروانه فعالیت نمی باشد. ۴
اداره کل ثبت اسناد و املاک استان تهران مرجع ثبت شرکت ها و موسسات غیرتجاری پردیس (۱۴۱۵۹۸۶)

آگهی موضوع ماده ۳ قانون و ماده ۱۳ آئین‌نامه تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمان‌های فاقد سند رسمی
نوبت اول ۴ الف ۶۶۱
برابر رای شماره ۱۴۰۱/۰۸/۱۰-۱۴۰۱۶۰۳۲۴۰۰۹۰۰۲۲۵۰ هیات موضوع قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی مستقر در واحد ثبتی بوشهر تصرفات مالکانه و بلامعارض متقاضی خانم سکینه خرمائی‌پور فرزند غلامرضا به شماره شناسنامه ۲۶۰۰ صادره از بوشهر به شماره ملی ۳۵۰۱۴۱۱۰۰۶ در قسمتی از شش‌دانگ یک باب خانه به مساحت ۳۵۹ مترمربع پلاک ۱۶ فرعی از ۳۳۵۳ اصلی مفروزی و مجزاشده از ۳۳۵۳ اصلی واقع در بخش دو بوشهر خریداری از مالک رسمی گردیده است. لذا به منظور اطلاع عموم مراتب در دو نوبت به فاصله ۱۵ روز آگهی می‌شود در صورتی که اشخاص نسبت به صدور سند مالکیت متقاضی اعتراضی داشته باشند می‌توانند از تاریخ انتشار اولین آگهی به مدت دو ماه اعتراض خود را به این اداره تسلیم و پس از اخذ رسید، ظرف مدت یک ماه از تاریخ تسلیم اعتراض، دادخواست خود را به مرجع قضایی تقدیم نمایند. بدیهی است در صورت انقضای مدت مذکور و عدم وصول اعتراض طبق مقررات سند مالکیت صادر خواهد شد.
شکراله سعادتی، رئیس اداره ثبت اسناد و املاک شهرستان بوشهر
تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۱/۰۹/۰۵
تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۱/۰۹/۲۰

آگهی موضوع ماده ۳ و ماده ۱۳ آئین‌نامه قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی
نوبت دوم منطقه ۱۴۰۲۹۱۵
نظر به دستور مواد ۱ و ۳ قانون تعیین تکلیف وضعیت اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی مصوب ۱۳۹۰/۹/۲۰ املاک متقاضیانی که در هیات موضوع ماده یک قانون مذکور مستقر در واحد ثبتی آمل مورد رسیدگی و تصرفات مالکانه و بلامعارض آنان محرز و رای لازم صادر گردیده جهت اطلاع عمومی به شرح ذیل آگهی می گردد:
املاک متقاضیان واقع در بخش نه ثبت آمل - دهستان لیتکوه
۱۴- اصلی (قریه انصاری محله)
۱۱۱۵۴ فرعی آقای سید کاظم دهدست در شش‌دانگ یک قطعه زمین با ساختمان احداثی که سه‌دانگ مشاع از شش‌دانگ عرصه موقوفه است به مساحت ۱۹۹ متر مربع خریداری شده بلاواسطه از وارثین سید یوسف دهدشت و مع‌الواسطه از علی‌اصغر باقی‌پور و احسان باقی‌پور.
لذا به موجب ماده ۳- قانون تعیین تکلیف وضعیت ثبتی اراضی و ساختمانهای فاقد سند رسمی و ماده ۱۳ - آیین‌نامه مربوطه این آگهی در دو نوبت به فاصله ۱۵ روز از طریق روزنامه محلی و کثیرالانتشار در شهرها منتشر و در روستاها رای هیات الصاق تا در صورتی که اشخاص ذینفع به آرای اعلام شده اعتراض داشته باشند باید از تاریخ انتشار اولین آگهی در روستاها از طریق الصاق در محل تا دو ماه اعتراض خود را به اداره ثبت محل وقوع ملک تسلیم و رسید اخذ نمایند. معترض باید ظرف یک ماه از تاریخ تسلیم اعتراض مبادرت به تقدیم دادخواست به دادگاه عمومی محل نماید و گواهی تقدیم دادخواست به اداره ثبت محل تحویل دهد که در این صورت اقدامات ثبت موکول به ارائه حکم قطعی دادگاه است و در صورتی که اعتراض در مهلت قانونی واصل نگردد یا معترض، گواهی تقدیم داد خواست به دادگاه عمومی محل ارائه نکند اداره ثبت مبادرت به صدور سند مالکیت می‌نماید و صدور سند مالکیت مانع از مراجعه متضرر به دادگاه نیست. بدیهی است برابر ماده ۱۳ آئین‌نامه مذکور در مورد قسمتی از املاکی که قبلا اظهارنامه ثبتی پذیرفته نشده، واحد ثبتی با رای هیات پس از تنظیم اظهارنامه حاوی تحدید حدود، مراتب را در اولین آگهی نوبتی و تحدید حدود به صورت همزمان به اطلاع عموم می‌رساند و نسبت به املاک در جریان ثبت و فاقد سابقه تحدید حدود، واحد ثبتی آگهی تحدید حدود را به صورت اختصاصی منتشر می‌نماید.
حسن صالحی
رئیس اداره ثبت اسناد و املاک آمل
تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۱/۰۸/۲۱
تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۱/۰۹/۵۰

اطلاعیه
نوبت دوم
شرکت فولاد خوزستان (سهامی خاص)
باتوجه به لیست ذیل اسناد مالکیت، کارت شناسایی، کارت سوخت ماشین‌آلات و پلاک مفقود گردیده است از یابنده تقاضا می گردد به آدرس اهواز کیلومتر ده جاده اهواز بندرامام خمینی جاده اختصاصی شرکت فولاد خوزستان - باشگاه فولاد خوزستان ارسال گردد.
لیست ماشین آلات شرکت فولاد خوزستان

ردیف	نوع دستگاه	ظرفیت	شماره موتور	شماره شاسی	پلاک
۱	کمپرسی	۲۸ تن	۱۰۵۱۵۲۸۰	۱۵۰۶۹۶۸۱	۱۷۲۵۷ اهواز
۲	کمپرسی	۲۸ تن	۱۰۵۱۶۰۸۶	۱۵۰۷۲۰۴۹	۱۷۲۶۴ اهواز
۳	کامیون- کمپرسی	۲۶ تن	۱۰۵۱۵۰۴۶	۱۵۰۷۲۲۵۷	۱۳۱ع ۷۳-۱۴
۴	کامیون- کمپرسی	۲۶ تن	۱۰۵۱۶۸۹۲	۱۵۰۸۰۰۸۶	۶۷۷ ع ۷۴-۱۴
۵	کمپرسی	۲۸ تن	۱۰۵۱۵۳۲۰	۱۵۰۶۹۳۰۲	۱۷۲۷۳ اهواز
۶	کامیون - کمپرسی	۸ تن	۱۰۱۱۷۴۱۱	۱۶۴۰۶۴۰۲	۴۷۴ ع ۸۵ -۱۴
۷	کامیون- آتش‌نشانی	۱۳ تن	۱۰۰۲۰۹۹۴	۵۴۹۶۴۵۰۴	۱۳۴ ع ۷۱-۱۴
۸	کامیون- کمپرسی	۸ تن	۱۰۱۱۷۳۸۸	۱۶۴۰۶۴۰۰	۴۷۵ ع ۸۵-۱۴
۹	کامیون- جرثقیلدار	۱۹ تن	۱۰۰۴۳۸۸۱	۱۶۵۶۵۱۸۲	۱۵۷ ع ۷۱-۱۴
۱۰	کمپرسی	۲۸ تن	۵۱۵۶۴۸۱۰	۷۲۲۲۴۱۵	اهواز ۱۷۲۵۵
۱۱	کمپرسی	۲۸ تن	۱۰۵۱۵۶۱۴	۱۵۰۶۹۹۱۶	۱۷۲۶۱ اهواز

تاریخ انتشار نوبت اول: ۱۴۰۱/۰۹/۰۱
تاریخ انتشار نوبت دوم: ۱۴۰۱/۰۹/۰۵
روابط عمومی شرکت فولاد خوزستان

فراخوان مناقصه عمومی
شناسه ۱۴۱۵۰۶۹
وزارت راه و شهرسازی
اداره کل راه و شهرسازی شرق استان سمنان (شاهرود)
اداره کل راه و شهرسازی شرق استان سمنان (شاهرود) در نظر دارد مناقصه عمومی ذیل را از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت برگزار کند. کلیه مراحل برگزاری تا ارائه پیشنهاد و بازگشایی پاکتها از طریق درگاه سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) http://www.setadiran.ir/ انجام خواهد شد.

ردیف	عنوان فراخوان	شماره فراخوان سامانه ستاد	برآورد (ریال)	مهلت دریافت اسناد	آخرین مهلت ارسال پیشنهاد	تاریخ بازگشایی
۱	آماده سازی سایت ۲ هکتاری بسطام	۲۰۰۱۰۰۳۱۹۹۰۰۰۰۴۳	۱۰,۱۸۹,۲۴۵,۸۲۶	۱۴۰۱/۰۹/۰۲	۱۴۰۱/۰۹/۱۲	۱۴۰۱/۰۹/۱۳

روابط عمومی اداره کل راه و شهرسازی شرق استان سمنان – شاهرود

شنبه
۵ آذر ۱۴۰۱- اول جمادی‌الاول ۱۴۴۴ - ۲۶ نوامبر ۲۰۲۲- شماره ۲۲۰۶-پیاپی ۳۵۲۴

صمت
صنعت معدن تجارت

منشور اخلاق حرفه‌ای روزنامه‌نگاری در روزنامه صمت: www.smtnews.ir/about.html

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی و مطبوعاتی «صمت»
مدیرمسئول: ناصر بزرگمهر
سردبیر:عاطفه خسروی

سازمان آگهی‌ها: ۸۸۷۲۲۷۳۲ - ۰۹۹۹۹۱۹۵۷۶۱
ایمیل آگهی‌ها: ads.smtnews@gmil.com
تلفن: ۸۲۱۹۰ - نمابر: ۸۸۷۱۳۷۳۰- پیامک: ۳۰۰۰۸۲۱۹۰
امور مشترکین: ۸۸۷۲۲۷۳۵ - روابط عمومی: ۸۸۱۰۵۳۰۹
توزیع و سازمان شهرستان‌ها: ۸۸۷۲۲۷۳۵
تهران، خیابان قائم‌مقام‌فراهانی - کوچه آزادگان شماره ۲۶ - کد پستی ۱۵۸۶۷۳۳۸۱۱
روابط عمومی: pr@smtnews.ir
امور استان‌ها: ostanha@smtnews.ir
چاپخانه: هنر سرزمین سبز

www.smtnews.ir info@smtnews.ir
telegram.me/smtnews instagram.com/smtnewspaper
tozi.smtnews@gmail.com

روزنامه صمت با رتبه ۱
در میان روزنامه‌های تخصصی مقام ۱
در میان روزنامه‌های اقتصادی مقام ۲

عضو انجمن مدیران روزنامه‌های غیردولتی
عضو انجمن مدیران رسانه
عضو تعاونی مطبوعات

کارتون روز

بدون شرح

طرح: حسین علیزاده

تضمین امنیت غذایی با اصلاح الگوی کشت

یکی از سرفصل‌های بخش اقتصادی از برنامه هفتم توسعه، تامین امنیت غذایی و تولید دست‌کم ۹۰ درصد کالاهای اساسی و اقلام غذایی در داخل، همراه با حفظ و ارتقای ذخایر ژنتیکی و منابع آبی و افزایش سطح سلامت و ایمنی مواد غذایی است. از سوی دیگر، به موضوع اصلاح الگوی کشت با توجه به مزیت‌های منطقه‌ای و منابع آبی و با اولویت‌بخشی به تولید کالاهای راهبردی کشاورزی در این قیمت اشاره شده است. امنیت غذایی به دسترسی همه افراد یک جامعه در تمام ادوار به غذای کافی و سالم برای داشتن زندگی مناسب و فعال گفته می‌شود. درآمد خانوار از عوامل مهم در تامین امنیت غذایی در یک نظام اجتماعی است. برای تامین امنیت غذایی در یک کشور و نظام اجتماعی باید سازمان‌ها و نهادها با یکدیگر همکاری داشته باشند و با هماهنگی یک سازمان متولی امنیت غذایی بر تولید یا واردات مواد و محصولات غذایی، آموزش، تبلیغ و آگاهی دادن به جامعه و سیاست‌گذاری‌های کلان اقتصادی نقش ایفا کنند. سازمان مسئول امنیت غذایی باید نسبت به نوع مواد غذایی، میزان و قیمت آنها همیشه مطلع باشد و بررسی کند همه مردم از نظر فیزیکی به این غذا دسترسی داشته باشند و درآمدشان به قدری باشد که بتوانند این مواد غذایی را خریداری کنند. تولید دست‌کم ۹۰ درصد کالاهای اساسی و اقلام غذایی براساس اهداف برنامه هفتم توسعه در داخل، هدفی است که به‌گفته برخی کارشناسان تحقق آن با بکارگیری روش‌های گوناگونی میسر خواهد بود، اما نیازمند رعایت الزاماتی است. در این میان، مسئله مهم، توجه به جایگاه واردات در روند مبادلات تجاری است. می‌توان گام سخت دستیابی به این هدف‌گذاری را تحول بخش کشاورزی دانست که این مهم نیاز به اصلاح الگوی کشت دارد. از سوی دیگر، به علت گرم‌شدن کره زمین و پایین آمدن سطح آب‌های زیرزمینی در آینده مشکل کم‌آبی برای کشاورزی خواهیم داشت. صمت در این گزارش به جایگاه امنیت غذایی در برنامه هفتم توسعه پرداخته است.

با منابع آبی کشور بازی نکنید

پیمان مولوی، اقتصاددان با اشاره به اهداف سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ به صمت گفت: براساس گزارشی از سند چشم‌انداز ۱۴۰۴، قرار بر این بود که ایران به کشور نخست منطقه تبدیل شود، اما بررسی‌ها نشان می‌دهد کشور چهارم منطقه شده است. همچنین در درآمد سرانه که برای محاسبه آن تولید ناخالص داخلی کشور را بر جمعیت تقسیم می‌کنند، جزو ۳ کشور آخر هستیم و به لحاظ زیرساخت نیز کشور در رده متوسط قرار دارد. وی با توجه به اینکه در برنامه هفتم توسعه، تولید داخلی دست‌کم ۹۰ درصد کالاهای اساسی و اقلام غذایی هدف‌گذاری شده، تصریح کرد: در برنامه هفتم توسعه، هدف‌گذاری بر پایه تامین امنیت غذایی و تولید حداقل ۹۰ درصد کالاهای اساسی و اقلام غذایی در داخل است، این مهم قرار است همراه با حفظ و ارتقای ذخایر ژنتیکی و منابع آبی و افزایش سطح سلامت و ایمنی مواد غذایی محقق شود. وی افزود: اصلاح الگوی کشت با توجه به مزیت‌های منطقه‌ای و منابع آبی و با اولویت‌بخشی به تولید کالاهای راهبردی کشاورزی نیز هدف‌گذاری شده است. سال‌هاست در حوزه کشاورزی صحبت از مکانیزه شدن با استفاده از روش‌های جدید برای آبیاری می‌شود و موضوع خودکفایی هم همیشه مطرح بوده است.

مولوی در ادامه گفت: توجه به بخش کشاورزی و خروجی موارد یادشده در اقتصاد ایران موجب استفاده از تمام منابع آبی کشور شده است. به علاوه اینکه در حال‌حاضر شاهد بحران محیط‌زیستی هستیم. نمی‌توان با منابع آب زیرزمینی کشور به‌طور علمی برخورد نکرد و منتظر کسب نتیجه دیگری بود. این بازی دوسر باخت بوده و در نهایت به کم‌آبی‌هایی می‌رسیم که نه‌تنها کشور ما، بلکه کل خاورمیانه با آن درگیر است.

این اقتصاددان با بیان راهکاری برای برنامه‌ریزی بهتر در حوزه کشاورزی افزود: بهتر است پیش از اینکه مسئولان در اتاق‌های در بسته به ارائه برنامه‌ها بپردازند و تصمیم‌گیری کنند، با کارشناسان متخصص در هر حوزه مشورت کرده و از دیدگاه‌های آنها استفاده کنند. وی با اشاره به برنامه‌ریزی برای تحقق بهتر برنامه هفتم توسعه گفت: در این برنامه، تولید داخل محصولاتی مانند گندم، ذرت، خوراک دام و موادغذایی مورد مصرف مردم هدف‌گذاری شده است. تنها یک نوع کشت ممکن است جوابگوی این میزان مصرف باشد که آن هم کشت گلخانه‌ای است. از سوی دیگر، برای کشت هر هکتار گلخانه، بین ۲۵ تا ۴۰ میلیارد تومان سرمایه لازم است. این هزینه از کجا تامین می‌شود؟ از این‌رو قبل از هر برنامه‌ای باید یک دیدگاه جامع درباره موضوع آن برنامه داشته باشیم. مولوی با اشاره به گرانی و اوضاع اقتصادی کشور، بیان کرد: گرانی ناشی از کاهش قدرت خرید و افزایش لجام گسیخته نقدینگی است؛ در نتیجه کاهش قدرت خرید مردم، ممکن برای حفظ سطح تولید، با افزایش صادرات روبه‌رو می‌شویم؛ یعنی به‌دلیل اینکه مردم قدرت خرید کمتری دارند، صادرات محصولات کشاورزی بیشتر خواهد شد. آیا این هنر است؟ در غیر این صورت، ناچار به کاهش سطح تولید خواهیم بود.

به‌عنوان مثال، قدرت خرید خودرو مردم کاهش پیدا کرده و از سوی دیگر، از واردات خودروهای خارجی جلوگیری شده است. زمانی که مردم قدرت خرید یک ماشین لوکس خارجی ۳۰ هزار دلاری را ندارند، راهکار پیش‌روی آنها، خرید پراید است؛ خودرویی که مصرف سوخت و آلایندگی بالایی دارد و استفاده از آن می‌تواند زندگی فرد را به خطر بیندازد. این اقتصاددان در پایان ضمن انتقاد از نتیجه برنامه ششم توسعه، اظهار کرد: برنامه ششم توسعه در سال پایانی با آمارهای ناامیدکننده از تحقق اهداف مواجه شد. دیوان محاسبات نیز تحقق کامل اهداف و احکام برنامه را در حد ۳۵ درصد برآورد کرده است. برنامه‌ای که ۷۰ درصد آن محقق نشده، شکست خورده است و در نتیجه راهکارهایی که منجر به شکست شده، مجدد موجب به پیروزی نخواهد شد.

ضعف برنامه ششم در توسعه بخش خصوصی

کامبیز میرکریمی، نایب‌رئیس اتاق بازرگانی مشترک ایران و روسیه با انتقاد نسبت به نبود اقتصاد رقابتی در اجرای برنامه ششم به صمت گفت: در برنامه ششم توسعه دو نکته بسیار مهم وجود داشت. رشد اقتصادی ۸ درصدی با اقتصاد رقابتی و توسعه بخش خصوصی برنامه‌ریزی شده بود. هرچند به‌دلیل تحریم و بخشنامه‌های گوناگون به این عدد نرسیدیم و بسیاری از برنامه‌ها نقض شد، اما این مفهوم توسعه است. با توجه به اینکه در برنامه‌ریزی‌های انجام‌شده برای برنامه ششم حضور داشتم و عضو یکی از کارگروه‌های برنامه‌ریزی آن از سمت اتاق بازرگانی بودم از نزدیک شاهد این موضوع بودم که هیچ‌یک از موارد لازم برای رقابت در تولید و توسعه بخش خصوصی رعایت نشد. نهادهای دولتی و وزارتخانه‌ها، برنامه‌های خودشان را ارائه دادند، بدون اینکه برنامه‌ای برای خصوصی‌سازی یا رقابتی کردن اقتصاد داشته باشند. برنامه ششم در حوزه رقابتی کردن اقتصاد و توسعه بخش خصوصی دارای مشکلاتی بود. رشد اقتصادی بدون اقتصاد رقابتی و توسعه بخش خصوصی ممکن نیست و به اهداف توسعه‌ای خود نمی‌رسد. نایب‌رئیس اتاق بازرگانی مشترک ایران و روسیه با اشاره به بند تامین امنیت غذایی و تولید دست‌کم ۹۰ درصد کالاهای اساسی و اقلام غذایی در داخل، همراه با حفظ و ارتقای ذخایر ژنتیکی و منابع آبی و افزایش سطح سلامت و ایمنی مواد غذایی در برنامه هفتم توسعه، اظهار کرد: این بند از برنامه ششم با اهداف بالادستی که توسعه صادرات است، تناقض دارد. نمی‌شود اقتصاد کشور را ۱۰۰ درصد مطیع تولید داخل کرد و در نهایت انتظار داشت کشورهای دیگر مرزهای اقتصادی خود را به روی کشور باز کنند. به‌واسطه امضای موافقتنامه تجارت آزاد ایران با اتحادیه اقتصادی اوراسیا شاهد افزایش صادرات و واردات کشور هستیم. اگر درهای واردات را به روی کشور ببندیم پس نتیجه موافقتنامه‌ها چه می‌شود؟ ایران قرار است در اقتصاد را به روی کشورهای دیگر ببندد، پس چگونه انتظار دارد کشورهای دیگر در اقتصاد خود را به روی آن باز کنند؟

استراتژی جایگزینی واردات

میرکریمی در ادامه با توضیحی درباره استراتژی جایگزینی واردات و توسعه صادرات، افزود: توجه به تولید داخل و جایگزینی واردات با توسعه صادرات متفاوت است. در استراتژی جایگزینی واردات، کشورها با وضع تعرفه‌های سنگین بر واردات، اعطای تسهیلات ارزان و حمایتی به صنایع داخلی و سایر روش‌های مشابه، تلاش می‌کنند از صنایع داخلی حمایت کرده و تولیدات داخل را جایگزین کالاهای مشابه وارداتی کنند و تا حد ممکن تمام نیازهای داخلی یک کشور را با تولیدات داخلی پاسخگو باشند. در این زمینه چندان به قواعدی همچون وجود مزیت مطلق یا نسبی، کیفیت تولیدات داخلی در برابر کالاهای مشابه خارجی، توجیه اقتصادی تولید داخلی و نظایر آن توجهی نمی‌کنند. این در حالی است که در استراتژی توسعه صادرات و رشد اقتصادی صادرات‌محور، مزیت‌های کشور در زمینه صادرات کالاهای گوناگون، نیاز شرکای تجاری به کالاهای تولیدی کشور و بازارسنجی تولیدات داخلی در عرصه بین‌المللی، بهره‌وری نیروی کار و سرمایه در تولید محصولات موردنظر برای صادرات و... سنجیده و سعی می‌شود با تمرکز بر چند صنعت اصلی، کیفیت تولید به سطح استانداردهای جهانی نزدیک شده و با عرضه این محصولات به بازارهای جهانی، رشد اقتصادی و به‌تبع آن توسعه کشور تحقق یابد و از این صنایع به‌عنوان موتور محرک اقتصاد استفاده شود. اگر قرار باشد برنامه هفتم با این شعار ۹۰ درصد نیاز از محل تولید تامین شود، بحث جایگزینی واردات مطرح است که برنامه‌های توسعه صادرات را نهی می‌کند. میرکریمی ضمن تاکید بر اینکه امروزه مسئله تولید در کشورها مطرح نیست، بلکه بحث رقابت‌پذیری و صادرات تولید در اولویت است، بیان کرد: اینکه مرزهای کشور بسته و تنها نیاز کشور از محل تولید داخل تامین شود، مغایر فرآیند دستیابی به توسعه است.

سخن پایانی

برخی کارشناسان معتقدند تحقق اهداف برنامه هفتم، نیازمند اصلاح الگوی کشت و تغییر روش کشاورزی از سنتی به صنعتی است. با این همه، اجرای این برنامه ممکن است بحران‌هایی را نیز با خود به همراه داشته باشد. یکی از این مشکلات، بیکاری نیروهای کاری است که سال‌هاست در حوزه کشاورزی مشغول هستند. باید دید آیا راهکاری برای این مسئله نیز گرفته شده است؟ از سوی دیگر، این بند، واردات به کشور را محدود می‌کند و ممکن است در نهایت با کاهش صادرات در روند مبادلات تجاری مواجه شویم.

یادداشت

صیانت از محیط‌زیست آسان نیست

ابوالفتح نیکنام
کارشناس امنیت غذایی و نماینده پیشین مجلس

طبیعت مادر بشریت است و هر گونه آسیب‌رسانی به آن، زندگی انسان را به طور مستقیم تحت‌الشعاع قرار می‌دهد. ایجاد تغییر در روند طبیعت به‌طوری که چرخه‌های زیست‌محیطی را دچار دگرگونی کند، ناگزیر بر زندگی افراد نیز اثر منفی خواهد داشت. از این رو ضروری به نظر می‌رسد تا در زمان تصمیم‌گیری برای هرگونه توسعه صنعتی، اقتصادی و یا حتی کشاورزی، به مسئله حفظ چرخه طبیعی محیط‌زیست توجه کافی شود. در این بین حفاظت از محیط‌زیست، وظیفه‌ای نه تنها اجتماعی و فرهنگی، بلکه ملی و جهانی است. تمامی نهادها از افراد گرفته تا شرکت‌ها و سازمان‌های خصوصی و دولتی، وظیفه دارند تا سیاست‌گذاری‌های خود را بر مبنای صیانت از محیط‌زیست و در ادامه توسعه صنعتی تدوین کنند. لازم به تاکید است دانش و فناوری مناسبی در سطح جهانی در راستای حفاظت از منابع طبیعی وجود دارد و هر فرد می‌تواند متناسب با بضاعت خود، با بکارگیری این روش‌ها از زمین محافظت کند. اما مشکل و ایراد از جایی شروع می‌شود که افراد تنها منافع خود را در صدر اولویت فعالیت‌ها قرار می‌دهند. با توسعه تکنولوژی و انقلاب صنعتی، توسعه صنعتی به یکی از عوامل مهم از بین‌رفتن سطوح قابل کشت و زراعت بدل شد. بنابراین می‌توان گفت با از بین رفتن منابع طبیعی، انسان گامی موثر جهت بیابان‌زایی حرکت کرده است. در اولویت قرار گرفتن منافع مالی، سودهای صنعتی، خودخواهی و نبود آینده‌نگری سبب شده تا در چند دهه اخیر در تمامی کشورها شاهد از دست رفتن منابع طبیعی و تخریب بخشی از محیط‌زیست باشیم. اما متاسفانه این اتفاق در ایران به میزان مهمی رخ داده و نهادهای دولتی توجه مهمی به این مسئله نداشته‌اند. برخی افراد همواره به دنبال آسان کردن کار خود هستند؛ حتی اگر این آسان‌سازی، به نرخ ایجاد مشکل برای دیگران تمام شود. چنین تفکری سبب می‌شود تا زمان بروز چالش نیز انسان‌ها درصدد کمک به یکدیگر برنیایند. اگر چنین تفکری در سطوح گسترده رایج شود، زندگی کردن برای تمامی افراد بسیار دشوار خواهد شد. به دلیل وجود افرادی که آینده‌نگری نداشته و تنها سود مالی امروزی خود را در اولویت قرار داده‌اند، شاهد هستیم تا بخش مهمی از زمین‌های شالیکاری، زراعی و کشاورزی تغییر کاربری داده شده و سوله‌های صنعتی، کارخانه و یا حتی واحدهای مسکونی در این زمین‌ها ساخته شود. تمام مقامات اجرایی، مدیران دولتی و حتی جامعه مدرسان کشور وظیفه دارند تا به ابعاد تاثیر توسعه صنعتی بر محیط‌زیست و تخریب‌های ناشی از آن توجه داشته و بر اصلاح فرهنگ و حتی ساختارهای قانونی متناسب با آن بکوشند. صیانت از محیط‌زیست آسان نیست و باید تمام بسترهای مناسب اجتماعی، فرهنگی و قانونی در این باره مهیا شوند. ضرورت تامین مسکن و فضای صنعتی برای تولید و اقتصاد، از اهمیت زیادی برخوردار است. اما متاسفانه به زوایا و پیامدهای توسعه غیراصولی تولید صنعتی توجهی نشده و به نحوی زیاده‌طلبی افراد، زیان‌های گسترده‌ای را به ایران وارد کرده است. برخی افراد نامناسب بودن شرایط اقتصادی را عامل تغییر کاربری اراضی کشاورزی و و زمین‌های شالی عنوان می‌کنند. اما فارغ از این مسئله که دولت باید چاره‌ای برای آن بیاندیشد، وجود تفکرات غلط از مصرف‌گرایی نیز عامل مهمی در مسئله مذکور است. نبود فرهنگ ایجاد مسکن در ابعاد و اندازه لازم، یکی از تفکرات غلط رایج است. از این رو شاهد افزایش تقاضا برای املاک با متراژ بالا و یا حتی واحدهای مسکونی در مناطق غیرقابل سکونت در دل طبیعت هستیم. این تفکر غلط در دهه‌های اخیر مشکلات متعددی را برای محیط‌زیست کشور به‌وجود آورده است. با توجه به موارد یاد شده تغییر الگوی مصرف مهم‌ترین راهکار بیابان‌زدایی در ایران به شمار می‌رود. خشک شدن زمین‌های شالی، تغییر کاربری اراضی کشاورزی و تبدیل آنها به شهرک‌های صنعتی یا منطقه مسکونی، از دلایل مهم بیابان‌زایی است. باید توجه داشت لزوما توسعه صنعتی با حفاظت از محیط‌زیست در تقابل نبوده و می‌توان با تدوین دستورالعمل‌های مناسب، به هر دوی این اهداف دست پیدا کرد. به عنوان مثال کشور چین که از بزرگترین کشورهای تولیدکننده در جهان محسوب می‌شود، اگر برای فعالیت خود نیاز به سوله‌ای ۵ هزار متری داشته باشند، این متراژ فضا را در ۳ الی ۴ طبقه تقسیم‌بندی می‌کنند. در این صورت زمین مصرفی برای ساخت سوله به یک چهارم کاهش می‌یابد. این درحالی است که در ایران چنین روندی وجود نداشته و افراد به دلیل کاهش صرف هزینه در ساخت‌وساز، سوله‌های تک طبقه‌ای می‌سازند. در این صورت زمین بکارگرفته به مراتب بیشتر از حد مورد نیاز است. همین موضوع پله پله توسعه یافته و افراد زمین‌های زراعی را تبدیل به شهرک‌ها صنعتی می‌کنند. در چنین شرایطی بدیهی است محیط‌زیست ایران به خطر افتاده و نه‌تنها توسعه کشاورزی صورت نمی‌گیرد، بلکه شاهد تبدیل شدن زمین‌های سرسبز به بیابان خشک صنعتی هستیم.

یادداشت

کشت‌های غیرقابل توجیه

محمدحسین روزی‌طلب
کارشناس آبیاری کشاورزی

کشت محصولات استراتژیک در ایران، رابطه مستقیمی به شرایط آب‌وهوایی دارد. به عنوان مثال برای محصول استراتژیک گندم، هر چند که این محصول آب‌بری به نسبت کمتری از سایر تولیدات برخوردار است، اما میزان بارش در میزان کشت آن تاثیر مستقیم دارد. در چند سال گذشته، در زمان‌هایی که بارش باران به میزان کافی و مناسب بوده، در زمینه تولید گندم به خودکفایی رسیدیم و میزان واردات این محصول به حداقل رسید. اما در سال‌هایی که با خشکسالی و بارش کمتری مواجه بودیم، تولیدات جوابگوی نیاز داخلی نبوده و به مقدار زیادی گندم وارد کردیم. سال گذشته نیز به دلیل نامناسب بودن شرایط آب‌وهوایی، بالغ بر ۸ میلیون تن گندم وارد شد. درحالیکه در سال‌های قبل میزان تولیدات داخلی به ۱۲ میلیون تن رسید. در رابطه با سایر محصولات از جمله تولیدات آب‌بر مانند برنج نیز همین رویه صادق است. با این تفاوت که در برنج، هیچ‌گاه نتوانستیم به طور کامل به خودکفایی برسیم همواره ۳۰ تا ۴۰ درصد نیاز داخل از طریق واردات تامین می‌شود. آچه مسلم است برای تامین امنیت غذایی در کشور راهی جز اصلاح سیاست‌گذاری‌ها در مصرف آب و نحوه کشت نداریم. به علاوه اینکه به دلیل پایدار نبودن منابع آبی در شرایط فعلی کشور، باید سیاست‌های مناسبی را در جهت تخصیص منابع آبی برای کشاورزی تدوین کنیم. لازم به توجه است میزان مصرف آب شهری و آب صنعتی بسیار کمتر از آب در کشاورزی است و همین موضوع سبب می‌شود تا به اصلاح الگوی مصرف آب در کشاورزی توجه بیشتری داشته باشیم. برای مصرف بهینه و بهره‌وری مناسب از منابع آبی موجود، باید بررسی کنیم چه محصولاتی در چه مناطقی باید کشت شود. به عنوان مثال حتی اگر برنج نیاز مهم امروزه کشور است، هیچ توجیحی برای کشت برنج در منطقه خشک و کم‌آبی مانند اصفهان وجود ندارد. در شرایطی که با کاهش منابع آبی در کشور مواجه هستیم، تدوین سیاست‌های صحیح برای نحوه کشت و محصولاتی که باید در داخل تولید کرد، از مسائل حائز اهمیت است. باید توجه داشت غیر از وضع استراتژی‌های مناسب، بهره‌گیری از دانش به روز و فناوری کارامد می‌تواند تحولی عظیم را به بخش کشاورزی کشور ببخشد. باید توجه داشت علم روز جهانی می‌تواند ضمن کاهش مصرف آب در کشاورزی، سبب شود تا در بسیاری از زمینه‌های تولیدی خودکفا شویم و در ادامه امنیت غذایی به طور نسبی حفظ شود. همچنین سایر مسائل جزئی نیز با توجه به سیاست‌های تجاری در امر صادرات و واردات مواد غذایی، قابلیت رفع شدن دارند. اما اگر به بحث فناوری توجهی نکرده و با روش‌های فعلی کشاورزی را ادامه دهیم، آینده مناسبی در بحث تامین مواد غذایی نخواهیم داشت.